

Bruksela, 19 maja 2021 r.
(OR. en)

6674/21

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2018/0196 (COD)

FSTR 21
REGIO 36
FC 9
SOC 122
PECHE 75
CADREFIN 122
JAI 237
SAN 119
CODEC 295

AKTY USTAWODAWCZE I INNE INSTRUMENTY

Dotyczy:	Stanowisko Rady w pierwszym czytaniu w sprawie przyjęcia ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej
----------	--

ROZPORZĄDZENIE
PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/...

z dnia ...

**ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz
Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego
i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby
Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego
i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 177, art. 322
ust. 1 lit. a) i art. 349,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów²,

uwzględniając opinię Trybunału Obrachunkowego³,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą⁴,

¹ Dz.U. C 62 z 15.2.2019. s 83.

² Dz.U. C 86 z 7.3.2019,s. 41.

³ Dz.U. C 17 z 14.1.2019, s. 1.

⁴ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 27 marca 2019 r. [(Dz.U. ...)/(dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym)] oraz stanowisko Rady w pierwszym czytaniu z dnia ... [(Dz.U. ...)/(dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym)]. Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia ... [(Dz.U. ...)/(dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym)] [oraz decyzja Rady z dnia...].

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Art. 174 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) stanowi, że w celu wzmocnienia swojej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unia powinna zmierzać do zmniejszenia dysproporcji w poziomach rozwoju różnych regionów oraz zacofania regionów najmniej uprzywilejowanych lub wysp oraz że szczególną uwagę należy poświęcać obszarom wiejskim, obszarom podlegającym przemianom przemysłowym i regionom, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych. Regiony te w szczególności czerpią korzyści z polityki spójności. Art. 175 TFUE wymaga, aby Unia wspierała osiągnięcie tych celów przez działania, które podejmuje za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej – Sekcja Orientacji, Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Banku Inwestycyjnego oraz innych instrumentów. Art. 322 TFUE stanowi podstawę do przyjęcia zasad finansowych określających procedurę uchwalania i wykonywania budżetu oraz przedstawiania i kontrolowania rachunków, jak również kontroli odpowiedzialności podmiotów upoważnionych do działań finansowych.

- (2) Aby dodatkowo zwiększyć koordynację i harmonizację wdrażania funduszy unijnych w ramach zarządzania dzielonego, a mianowicie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) oraz środków finansowanych w ramach zarządzania dzielonego z Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury (EFMRA), Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (FAMI), Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego (FBW) i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (IZGW), należy w odniesieniu do wszystkich tych funduszy (zwanych dalej „Funduszami”) ustanowić zasady finansowe w oparciu o art. 322 TFUE, jasno określając zakres stosowania odnośnych przepisów. Należy ponadto ustanowić wspólne przepisy w oparciu o art. 177 TFUE obejmujące szczegółowe przepisy dotyczące danej polityki w odniesieniu do EFRR, EFS+, Funduszu Spójności, FST oraz EFMRA.
- (3) Ze względu na specyfikę poszczególnych Funduszy przepisy szczegółowe mające zastosowanie do każdego z nich oraz do celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) w ramach EFRR należy określić w odrębnych rozporządzeniach (zwanym dalej „rozporządzeniami dotyczącymi poszczególnych Funduszy”) w celu uzupełnienia niniejszego rozporządzenia.
- (4) Regiony najbardziej oddalone powinny korzystać ze szczególnych środków oraz dodatkowego finansowania w celu skompensowania strukturalnej sytuacji społecznej i gospodarczej tych regionów oraz niekorzystnych warunków wynikających z czynników, o których mowa w art. 349 TFUE.
- (5) Północne słabo zaludnione regiony powinny korzystać ze szczególnych środków oraz dodatkowego finansowania w celu skompensowania poważnych lub niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych na podstawie art. 2 Protokołu nr 6 do Aktu przystąpienia z 1994 r.

- (6) Przy wdrażaniu Funduszy należy przestrzegać zasad horyzontalnych określonych w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) oraz w art. 10 TFUE, w tym zasad pomocniczości i proporcjonalności określonych w art. 5 TUE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Państwa członkowskie powinny również przestrzegać obowiązków określonych w Konwencji Organizacji Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka i Konwencji Organizacji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych oraz zapewniać dostępność zgodnie z jej art. 9 oraz z przepisami prawa Unii harmonizującymi wymogi dostępności produktów i usług. W tym kontekście Fundusze powinny być wdrażane w sposób promujący przejście od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej. Państwa członkowskie i Komisja powinny dążyć do wyeliminowania nierówności i do promowania równości kobiet i mężczyzn oraz do uwzględniania perspektywy płci, a także do zwalczania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Fundusze nie powinny wspierać działań przyczyniających się do jakichkolwiek form segregacji lub wykluczenia, a w przypadku finansowania infrastruktury powinny zapewniać dostępność dla osób z niepełnosprawnościami. Cele Funduszy powinny być osiągnięte w ramach zrównoważonego rozwoju oraz zgodnie z promowanym przez Unię celem polegającym na zachowaniu, ochronie i poprawie jakości środowiska, w myśl art. 11 i art. 191 ust. 1 TFUE, z uwzględnieniem zasady „zanieczyszczający płaci”, celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju i porozumienia paryskiego przyjętego na mocy Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu¹ (zwanego dalej „porozumieniem paryskim”). W celu ochrony integralności rynku wewnętrznego operacje, których beneficjentami są przedsiębiorstwa, mają być zgodne z unijnymi zasadami pomocy państwa określonymi w art. 107 i 108 TFUE. Ubóstwo jest jednym ze szczególnie istotnych wyzwań w Unii. Cele Funduszy powinny być zatem realizowane z myślą o przyczynianiu się do eliminacji ubóstwa. Cele Funduszy powinny być realizowane z myślą o zapewnieniu odpowiedniego wsparcia, w szczególności władzom lokalnym i regionalnym obszarów przybrzeżnych i miejskich, aby sprostać społeczno-gospodarczym wyzwaniom związanym z integracją obywateli państw trzecich, oraz o zapewnieniu odpowiedniego wsparcia obszarom i społecznościom będącym w niekorzystnej sytuacji w ramach obszarów miejskich.

¹ Dz.U. L 282 z 19.10.2016, s. 4.

- (7) Do niniejszego rozporządzenia zastosowanie mają horyzontalne zasady finansowe przyjęte przez Parlament Europejski i Radę na podstawie art. 322 TFUE. Zasady te, ustanowione w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046¹ (zwanym dalej „rozporządzeniem finansowym”), określają w szczególności procedurę uchwalania i wykonywania budżetu Unii w drodze dotacji, zamówień, nagród, zarządzania pośredniego, instrumentów finansowych, gwarancji budżetowych, pomocy finansowej oraz zwrotu kosztów poniesionych przez ekspertów zewnętrznych oraz przewidują kontrolę odpowiedzialności podmiotów upoważnionych do działań finansowych. Zasady przyjęte na podstawie art. 322 TFUE obejmują także ogólny system warunkowości służący ochronie budżetu Unii.
- (8) W przypadku gdy Komisji wyznaczono termin na podjęcie jakiegokolwiek działania wobec państw członkowskich, powinna ona uwzględnić wszelkie niezbędne informacje i dokumenty w sposób terminowy i efektywny. W przypadku gdy informacje przekazywane przez państwa członkowskie w dowolnej formie na podstawie niniejszego rozporządzenia są niekompletne lub niezgodne z wymogami niniejszego rozporządzenia oraz rozporządzeniami dotyczącymi poszczególnych Funduszy, co nie pozwala Komisji na podjęcie działań w pełni opartych na merytorycznej ocenie, należy zawiesić bieg wyznaczonego terminu do momentu, kiedy państwa członkowskie zastosują się do wymogów regulacyjnych. Ponadto z uwagi na fakt, że Komisja nie może dokonywać płatności z tytułu wydatków poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych w ramach wdrażania operacji powiązanych z celami szczegółowymi, w odniesieniu do których nie są spełnione warunki podstawowe, ujętych we wnioskach o płatność, termin na dokonanie płatności przez Komisję nie powinien być uruchamiany w odniesieniu do takich wydatków.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30.7.2018, s. 1).

- (9) Aby przyczynić się do realizacji unijnych priorytetów, należy skoncentrować wsparcie z Funduszy na ograniczonej liczbie celów polityki zgodnie z właściwymi dla poszczególnych Funduszy zadaniami i ich celami określonymi w Traktacie. Cele polityki w odniesieniu do FAMI, FBW i IZGW należy określić w odpowiednich rozporządzeniach dotyczących poszczególnych Funduszy. FST i wszelkie zasoby z EFRR i EFS+, które są przesuwane dobrowolnie jako wsparcie uzupełniające do FST, powinny przyczyniać się do realizacji jedyne go celu szczegółowego.
- (10) Odzwierciedlając znaczenie przeciwdziałania zmianom klimatu zgodnie z zobowiązaniami Unii na rzecz realizacji porozumienia paryskiego i celów Organizacji Narodów Zjednoczonych dotyczących zrównoważonego rozwoju, Fundusze powinny przyczyniać się do uwzględnienia działań w dziedzinie klimatu i do osiągnięcia celu ogólnego zakładającego, że 30 % wydatków budżetowych Unii zostanie przeznaczonych na wspieranie celów klimatycznych. W tym kontekście Fundusze powinny wspierać działania, które byłyby prowadzone z poszanowaniem norm i priorytetów Unii w zakresie klimatu i środowiska i które nie czyniłyby poważnych szkód dla celów środowiskowych w rozumieniu art. 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852¹. Integralną częścią programowania i wdrażania Funduszy powinny być adekwatne mechanizmy zapewniające uodparnianie na zmiany klimatu w przypadku objętych wsparciem inwestycji w infrastrukturę.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (Dz.U. L 198 z 22.6.2020, s. 13).

- (11) Odzwierciedlając znaczenie przeciwdziałania utracie różnorodności biologicznej, Fundusze powinny przyczyniać się do uwzględnienia działań na rzecz różnorodności biologicznej w politykach Unii oraz do zrealizowania ambicji przeznaczenia 7,5 % rocznych wydatków w ramach wieloletnich ram finansowych (WRF) na cele dotyczące różnorodności biologicznej w 2024 r. oraz 10 % rocznych wydatków w ramach WRF na cele dotyczące różnorodności biologicznej w latach 2026 i 2027, przy uwzględnieniu faktu, że cele klimatyczne i cele dotyczące różnorodności biologicznej częściowo się pokrywają.
- (12) Część budżetu Unii alokowana na Fundusze powinna być wykonywana przez Komisję w ramach zarządzania dzielonego z państwami członkowskimi w rozumieniu rozporządzenia finansowego. W związku z tym, wdrażając Fundusze w ramach zarządzania dzielonego, Komisja i państwa członkowskie powinny przestrzegać zasad, o których mowa w rozporządzeniu finansowym, takich jak należyte zarządzanie finansami, przejrzystość oraz niedyskryminacja.

- (13) Za przygotowywanie oraz wdrażanie programów powinny być odpowiedzialne państwa członkowskie na odpowiednim szczeblu terytorialnym, zgodnie z ramami instytucjonalnymi, prawnymi i finansowymi właściwymi dla danego państwa członkowskiego, oraz wyznaczone przez nie w tym celu podmioty. Unia i państwa członkowskie powinny powstrzymać się od nakładania zbędnych przepisów powodujących nadmierne obciążenia administracyjne dla beneficjentów.
- (14) Kluczowym elementem wdrażania Funduszy jest zasada partnerstwa, której podstawę stanowi podejście oparte na wielopoziomowym zarządzaniu i która zapewnia udział władz regionalnych, lokalnych i miejskich oraz innych instytucji publicznych, społeczeństwa obywatelskiego, partnerów gospodarczych i społecznych oraz, w stosownych przypadkach, organizacji badawczych i uniwersytetów. Aby zapewnić ciągłość struktury partnerstwa, do Funduszy objętych niniejszym rozporządzeniem nadal powinien mieć zastosowanie europejski kodeks postępowania w sprawie umów o partnerstwie i programów wspieranych z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych ustanowiony rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) nr 240/2014¹ (zwany dalej „europejskim kodeksem postępowania w sprawie partnerstwa”).

¹ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (Dz.U. L 74 z 14.3.2014, s. 1).

- (15) Na poziomie Unii, semestr europejski na rzecz koordynacji polityki gospodarczej, obejmujący zasady Europejskiego filaru praw socjalnych, zapewnia ramy określania krajowych priorytetów w zakresie reform oraz monitorowania ich realizacji. W celu wspierania tych reform państwa członkowskie opracowują swoje własne krajowe wieloletnie strategie inwestycyjne. Strategie te powinny być przedstawiane wraz z rocznymi krajowymi programami reform jako sposób na określenie i koordynowanie priorytetowych projektów inwestycyjnych, które mają być wspierane z finansowania krajowego lub unijnego. Powinny one również pomóc w wykorzystywaniu unijnego finansowania w spójny sposób oraz w maksymalizowaniu wartości dodanej wsparcia finansowego otrzymywanego w szczególności z Funduszy, Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241¹, oraz Programu InvestEU ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/523² (zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie InvestEU”).

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17).

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/523 z dnia 24 marca 2021 r. ustanawiające Program InvestEU i zmieniające rozporządzenie (UE) 2015/1017 (Dz.U. L 107 z 26.3.2021, s. 30).

- (16) Podczas przygotowywania dokumentów programowych państwa członkowskie powinny uwzględniać stosowne zalecenia dla poszczególnych krajów przyjmowane zgodnie z art. 121 ust. 2 TFUE i stosowne zalecenia Rady przyjmowane zgodnie z art. 148 ust. 4 TFUE oraz uzupełniające zalecenia Komisji wydane zgodnie z art. 34 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999¹, a w odniesieniu do FAMI, FBW i IZGW – inne odpowiednie zalecenia Unii skierowane do państwa członkowskiego. W okresie programowania 2021–2027 (zwanym dalej „okresem programowania”) państwa członkowskie powinny regularnie przedstawiać komitetowi monitorującemu i Komisji postępy we wdrażaniu programów wspierających realizację zaleceń dla poszczególnych krajów. W trakcie przeglądu śródkresowego państwa członkowskie powinny między innymi rozważyć ewentualną konieczność zmian programu w celu uwzględnienia nowych wyzwań wskazanych w stosownych zaleceniach dla poszczególnych krajów przyjętych lub zmienionych od początku okresu programowania.
- (17) Państwa członkowskie powinny uwzględniać treść swoich zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, które to projekty mają zostać opracowane na mocy rozporządzenia (UE) 2018/1999, a także wynik procesu prowadzącego do wydania zaleceń Unii dotyczących tych planów, w kontekście swoich programów, również w trakcie przeglądu śródkresowego, a także potrzeb finansowych związanych z inwestycjami w technologie niskoemisyjne.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (EU) 2015/652 oraz uchylenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013 (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 1).

- (18) Przygotowane przez poszczególne państwa członkowskie umowy partnerstwa powinny stanowić zwięzły i strategiczny dokument, na podstawie którego Komisja i zainteresowane państwo członkowskie negocjują kształt programów w ramach EFRR, EFS+, Funduszu Spójności, FST i EFMRA. Aby usprawnić proces zatwierdzania, Komisja powinna w trakcie dokonywania oceny przestrzegać zasady proporcjonalności, w szczególności w odniesieniu do długości tekstu umowy partnerstwa i wniosków o dodatkowe informacje. W celu zmniejszenia obciążeń administracyjnych zmiana umów partnerstwa w okresie programowania nie powinna być konieczna. Jeżeli jednak państwo członkowskie sobie tego życzy, powinno mieć ono możliwość przedłożenia Komisji jednej zmiany w swojej umowie partnerstwa, aby uwzględnić wyniki przeglądu śródkresowego. Aby ułatwić programowanie i uniknąć pokrywania się treści dokumentów programowych, umowę partnerstwa można uwzględnić jako część programu.
- (19) Aby zapewnić państwom członkowskim wystarczającą elastyczność we wdrażaniu swych alokacji w ramach zarządzania dzielonego, powinna istnieć możliwość przesunięcia niektórych poziomów finansowania między Funduszami oraz między instrumentami objętymi zarządzaniem dzielonym a instrumentami zarządzanymi bezpośrednio i pośrednio. Jeżeli uzasadniają to szczególne okoliczności gospodarcze i społeczne danego państwa członkowskiego, poziom tego przesunięcia powinien być wyższy.
- (20) Każde państwo członkowskie powinno mieć swobodę wnoszenia wkładu do Programu InvestEU na potrzeby tworzenia rezerw na gwarancję UE oraz na rzecz Centrum Doradztwa InvestEU w odniesieniu do inwestycji w tym państwie członkowskim, zgodnie z określonymi w niniejszym rozporządzeniu warunkami.

- (21) Aby zapewnić spełnienie warunków koniecznych do skutecznego i efektywnego wykorzystania unijnego wsparcia udzielonego z Funduszy, należy opracować ograniczony wykaz warunków podstawowych, a także zwięzły i wyczerpujący zestaw obiektywnych kryteriów ich oceny. Każdy warunek podstawowy powinien być powiązany z celem szczegółowym i mieć automatycznie zastosowanie, w przypadku gdy dany cel szczegółowy zostaje wybrany do objęcia wsparciem. Bez uszczerbku dla zasad dotyczących umorzeń zobowiązań, w przypadku gdy wspomniane warunki nie zostaną spełnione, wydatki dotyczące operacji wdrażanych w ramach danych celów szczegółowych nie powinny być refundowane przez Komisję. W celu utrzymania korzystnych ram inwestycyjnych należy regularnie monitorować, czy warunki podstawowe są nadal spełniane. Na wniosek państwa członkowskiego EBI powinien mieć możliwość wniesienia wkładu w ocenę spełniania warunków podstawowych. Ważne jest również zapewnienie, aby operacje wybrane do objęcia wsparciem były wdrażane spójnie z obowiązującymi strategiami i dokumentami dotyczącymi planowania, na podstawie których określono spełnione warunki podstawowe, co ma służyć zapewnieniu, aby wszystkie dofinansowane operacje były zgodne z ramami polityki Unii.
- (22) W dążeniu do osiągnięcia celów spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, wsparcie z EFRR i Funduszu Spójności na rzecz rozwoju połączeń sieci powinno mieć na celu uzupełnienie brakujących połączeń z transeuropejską siecią transportową.
- (23) Na potrzeby każdego programu państwa członkowskie powinny ustanowić ramy wykonania obejmujące wszystkie wskaźniki, cele pośrednie i cele końcowe, umożliwiające monitorowanie i ewaluację wykonania programu oraz składanie sprawozdań na ten temat. Powinno to umożliwić monitorowanie i ewaluację wykonania oraz składanie stosownych sprawozdań w trakcie wdrażania i przyczyniać się do pomiaru ogólnych wyników Funduszy.

- (24) Państwa członkowskie powinny dokonać przeglądu śródkresowego każdego programu wspieranego z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności i FST. Przegląd ten powinien umożliwić pełne dostosowanie programów w oparciu o wykonanie programu, a także dać okazję do uwzględnienia nowych wyzwań i stosownych zaleceń dla poszczególnych krajów wydanych w 2024 r., a także postępów w realizacji zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu oraz zasad Europejskiego filaru praw socjalnych. Do celów przeglądu śródkresowego należy uwzględnić sytuację społeczno-gospodarczą danego państwa członkowskiego lub regionu, w tym wszelkie poważne negatywne zmiany finansowe, gospodarcze lub społeczne lub wyzwania demograficzne oraz również postępy w osiąganiu celów końcowych dotyczących wkładu w działania w dziedzinie klimatu na poziomie krajowym. Komisja powinna przygotować sprawozdanie na temat wyników przeglądu śródkresowego, w tym swojej oceny stosowania kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie w ramach instrumentów finansowych zarządzanych przez podmioty wybrane w drodze bezpośredniego udzielenia zamówienia.

- (25) Należy dodatkowo dopracować mechanizmy zapewniające powiązanie unijnych polityk finansowania z zarządzaniem gospodarczym w Unii, umożliwiając Komisji wystąpienie do Rady z wnioskiem, by zawiesić całość lub część zobowiązań lub płatności w odniesieniu do jednego programu lub większej liczby takich programów danego państwa członkowskiego, w przypadku gdy to państwo członkowskie nie podejmie skutecznych działań w kontekście procesu zarządzania gospodarczego. Obowiązek Komisji w zakresie zaproponowania zawieszenia powinien być zawieszony, jeżeli uruchomiona zostanie tzw. ogólna klauzula wyjścia w ramach paktu stabilności i wzrostu i na czas jej trwania. Aby zapewnić jednolite wdrażanie i mając na uwadze znaczenie skutków finansowych nakładanych środków, należy powierzyć uprawnienia wykonawcze Radzie, która powinna podjąć działania na podstawie wniosku Komisji. Aby ułatwić przyjmowanie decyzji, które są wymagane w celu zapewnienia skutecznych działań w kontekście procesu zarządzania gospodarczego, należy stosować głosowanie odwróconą kwalifikowaną większością głosów. Z uwagi na rodzaj operacji wspieranych z EFS+ oraz programów Interreg, EFS+ oraz te programy należy wyłączyć z zakresu takich mechanizmów.
- (26) W celu umożliwienia szybkiego reagowania na wyjątkowe lub nadzwyczajne okoliczności, jak wskazano w pakcie stabilności i wzrostu, które mogą wystąpić w okresie programowania, należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze do przyjmowania środków tymczasowych, aby ułatwić wykorzystanie Funduszy w odpowiedzi na takie okoliczności. Komisja powinna przyjmować środki, które są najbardziej stosowne w świetle wyjątkowych lub nadzwyczajnych okoliczności, w jakich znalazło się dane państwo członkowskie, przy jednoczesnym zachowaniu celów Funduszy. Komisja powinna również monitorować wdrażanie tych środków i oceniać ich stosowność.

- (27) Należy określić wspólne wymogi w odniesieniu do treści programów, biorąc pod uwagę specyfikę każdego z Funduszy. Te wspólne wymogi można uzupełnić przepisami dotyczącymi poszczególnych Funduszy. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/...¹⁺ (zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie Interreg”) powinno określać przepisy szczegółowe dotyczące treści programów Interreg.
- (28) Aby zapewnić elastyczność we wdrażaniu programów i zmniejszyć obciążenia administracyjne, należy zezwolić na ograniczone przesunięcia środków finansowych pomiędzy poszczególnymi priorytetami tego samego programu bez konieczności przyjmowania przez Komisję decyzji zmieniającej program. Zmienione tabele finansowe należy przedłożyć Komisji w celu zapewnienia aktualnych informacji na temat alokacji finansowych przeznaczonych na poszczególne priorytety.

¹ Rozporządzenie (UE) [...] w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) wspieranego w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz instrumentów finansowania zewnętrznego (Dz.U. L [...] z [...], s. [...]).

⁺ Dz.U.: proszę wpisać do tekstu numer rozporządzenia zawarty w dokumencie PE-CONS .../... (2018/0199 COD) oraz wpisać w przypisie dolnym numer, datę i odesłanie do publikacji w Dz.U. tego rozporządzenia.

- (29) W celu zwiększenia skuteczności FST powinna istnieć możliwość dobrowolnego udostępniania na rzecz FST zasobów uzupełniających z EFRR i EFS+. Te uzupełniające zasoby należy zapewnić przez szczególne dobrowolne przesunięcie tych funduszy do FST z uwzględnieniem wyzwań związanych z transformacją, które zostały określone w terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji i wymagają podjęcia działań. Kwoty, które mają zostać przesunięte, powinny pochodzić z zasobów tych kategorii regionu w których zlokalizowane są terytoria wskazane w terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji. Biorąc pod uwagę te szczególne zasady dotyczące wykorzystania zasobów FST, w odniesieniu do utworzenia zasobów FST powinien mieć zastosowanie wyłącznie szczególny mechanizm przesunięć. Ponadto należy wyjaśnić, że do FST oraz do zasobów EFRR i EFS+ przesuniętych do FST, które stają się również wsparciem FST, zastosowanie powinny mieć jedynie niniejsze rozporządzenie oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/...¹⁺ (zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie FST”). Ani rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/...²⁺⁺ (zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie EFRR i Funduszu Spójności”), ani rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/...³⁺⁺⁺ (zwane dalej rozporządzeniem w sprawie EFS+) nie powinny mieć zastosowania do wsparcia uzupełniającego. Zasoby EFRR przesunięte jako wsparcie uzupełniające do FST powinny zatem zostać wyłączone z podstawy obliczania wymogów koncentracji tematycznej określonych w rozporządzeniu w sprawie EFRR i Funduszu Spójności oraz z podstawy obliczania minimalnych alokacji na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, jak określono w rozporządzeniu w sprawie EFRR i Funduszu Spójności. To samo ma zastosowanie do zasobów EFS+ przesuniętych jako wsparcie uzupełniające do FST, jeśli chodzi o wymogi koncentracji tematycznej określone w rozporządzeniu w sprawie EFS+.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/... z dnia ... ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

⁺ Dz.U.: proszę wpisać do tekstu numer rozporządzenia zawarty w dokumencie PE-CONS .../... (2020/0006 COD) oraz wpisać w przypisie dolnym numer, datę i odesłanie do publikacji w Dz.U. tego rozporządzenia.

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/... z dnia ... w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności.

⁺⁺ Dz.U.: proszę wpisać do tekstu numer rozporządzenia zawarty w dokumencie PE-CONS .../... (2018/0197 COD) oraz wpisać w przypisie dolnym numer, datę i odesłanie do publikacji w Dz.U. tego rozporządzenia.

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/... z dnia ... ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013

⁺⁺⁺ Dz.U.: proszę wpisać do tekstu numer rozporządzenia zawarty w dokumencie PE-CONS 74/20 (2018/0206 COD) oraz wpisać w przypisie dolnym numer, datę i odesłanie do publikacji w Dz.U. tego rozporządzenia.

- (30) Aby ugruntować podejście oparte na zintegrowanym rozwoju terytorialnym, inwestycje w formie narzędzi terytorialnych, takich jak zintegrowane inwestycje terytorialne, rozwój lokalny kierowany przez społeczność, zwany LEADER w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) lub wszelkie inne narzędzia terytorialne wspierające inicjatywy opracowane przez państwa członkowskie, powinny opierać się na strategiach rozwoju terytorialnego i lokalnego. To samo powinno mieć zastosowanie do powiązanych inicjatyw, takich jak idea „inteligentna wieś”. Do celów zintegrowanych inwestycji terytorialnych i narzędzi terytorialnych opracowanych przez państwa członkowskie należy określić minimalne wymagania w odniesieniu do treści strategii terytorialnych. Za opracowanie i zatwierdzenie tych strategii terytorialnych powinny być odpowiedzialne odpowiednie instytucje lub podmioty. Aby zapewnić zaangażowanie odpowiednich instytucji lub podmiotów we wdrażanie strategii terytorialnych, takie instytucje lub podmioty powinny być odpowiedzialne za wybór operacji, które mają otrzymać wsparcie, lub też uczestniczyć w tym wyborze. Promując inicjatywy w zakresie zrównoważonej turystyki, strategie terytorialne powinny zapewniać odpowiednią równowagę między potrzebami zarówno mieszkańców, jak i turystów, takimi jak tworzenie wzajemnych połączeń między sieciami rowerowymi i kolejowymi.

- (31) Aby skutecznie sprostać wyzwaniom rozwojowym na obszarach wiejskich, należy ułatwić skoordynowane wsparcie z Funduszy i EFRROW. Państwa członkowskie i regiony powinny zapewnić, by interwencje wspierane z Funduszy i EFRROW wzajemnie się uzupełniały i były realizowane w sposób skoordynowany z myślą o stworzeniu synergii oraz w celu zmniejszenia kosztów i obciążeń administracyjnych dla podmiotów zarządzających i beneficjentów.
- (32) Aby lepiej wykorzystać potencjał na szczeblu lokalnym, konieczne jest wzmocnienie i ułatwienie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Powinien on uwzględniać lokalne potrzeby i potencjał, a także istotne charakterystyczne cechy społeczno-kulturowe oraz powinien również przewidywać zmiany strukturalne, budować potencjał społeczności i stymulować innowacje. Należy wzmocnić bliską współpracę i zintegrowane wykorzystanie Funduszy i EFRROW w celu realizacji strategii rozwoju lokalnego. Kluczowe jest, aby odpowiedzialność za opracowanie i realizację strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność spoczywała na lokalnych grupach działania reprezentujących interesy społeczności. Aby ułatwić skoordynowane wsparcie z poszczególnych Funduszy i EFRROW na rzecz strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność oraz ułatwić ich realizację, należy wspierać podejście zakładające wykorzystanie funduszu wiodącego. W przypadku wyboru EFRROW jako funduszu wiodącego powinien on stosować się do zasad ustanowionych na potrzeby podejścia zakładającego wykorzystanie funduszu wiodącego.

- (33) Aby zmniejszyć obciążenia administracyjne, powinno być możliwe wdrożenie pomocy technicznej powiązanej z wdrażaniem programu, z inicjatywy państwa członkowskiego, przy zastosowaniu stawki ryczałtowej w oparciu o dotychczasowe postępy we wdrażanie programu; pomoc ta może również obejmować zadania horyzontalne. Jednak w celu uproszczenia wdrażania FAMI, FBW i IZGW oraz programów Interreg należy stosować wyłącznie podejście oparte na stawce ryczałtowej. W celu ułatwienia zarządzania finansowego państwa członkowskie powinny mieć możliwość wskazania co najmniej jednego podmiotu, na rzecz którego powinny być dokonywane odnośne refundacje. Ponieważ refundacje te opierają się na zastosowaniu stawki ryczałtowej, weryfikacje i audyty powinny ograniczać się do sprawdzenia, czy spełnione są warunki uruchamiające refundacje wkładu Unii, a wydatki leżące u podstaw nie powinny podlegać weryfikacji ani audytom. Niemniej jednak, w przypadku gdy preferowana jest ciągłość z okresem 2014–2020, państwo członkowskie powinno również mieć możliwość dalszego otrzymywania refundacji kosztów kwalifikowalnych faktycznie poniesionych przez beneficjenta i zapłaconych w ramach wdrażania operacji dotyczących pomocy technicznej wdrażanej za pomocą jednego lub kilku odrębnych programów lub jednego lub kilku priorytetów w ramach programów. Państwo członkowskie powinno w umowie partnerstwa wskazać swój wybór dotyczący formy wkładu Unii na pomoc techniczną na cały okres programowania. Niezależnie od tego, jaki wariant został wybrany, powinno być możliwe, aby pomocy technicznej towarzyszyły ukierunkowane środki na rzecz budowania zdolności administracyjnej wykorzystujące metody refundacji niepowiązane z kosztami. Powinno być także możliwe, aby działania oraz zakładane wyniki, jak również odpowiadające płatności unijne zostały uzgodnione w planie działania i prowadziły do płatności za rezultaty.

- (34) W przypadku gdy państwo członkowskie proponuje Komisji, by dany priorytet programu lub jego część były wspierane poprzez schemat finansowania niepowiązanego z kosztami, uzgodnione działania, wyniki oraz warunki powinny być związane z rzeczywistymi inwestycjami realizowanymi w ramach programów objętych zarządzaniem dzielonym w danym państwie członkowskim lub regionie. W tym kontekście należy zapewnić poszanowanie zasady należytego zarządzania finansami. W szczególności w odniesieniu do adekwatności kwot powiązanych ze spełnieniem odnośnych warunków lub osiągnięciem rezultatów Komisja i dane państwo członkowskie powinny zapewnić, aby wykorzystane zasoby były adekwatne do prowadzonych inwestycji. W przypadku gdy schemat finansowania niepowiązanego z kosztami jest wykorzystywany w danym programie, koszty związane z wdrożeniem tego schematu nie powinny podlegać żadnym weryfikacjom ani audytom, ponieważ Komisja – w programie lub akcie delegowanym – udziela zgody *ex-ante* co do kwot związanych ze spełnieniem warunków lub osiągnięciem rezultatów. W zamian weryfikacje i audyty powinny ograniczać się do sprawdzenia, czy spełnione są warunki lub osiągnięte rezultaty uruchamiające refundację wkładu Unii.
- (35) W celu analizy wykonania programów państwa członkowskie powinny utworzyć komitety monitorujące, w których skład powinni wchodzić przedstawiciele odpowiednich partnerów. W przypadku EFRR, EFS+, Funduszu Spójności oraz EFMRA roczne sprawozdania z wdrażania powinny zostać zastąpione rocznym ustrukturyzowanym dialogiem merytorycznym opartym na najnowszych informacjach i danych dotyczących wdrażania programu udostępnianych przez dane państwo członkowskie. Spotkanie w sprawie przeglądu powinno być również organizowane w przypadku programów obejmujących FST.

- (36) Zgodnie z pkt 22 i 23 porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa¹ Fundusze powinny być poddane ewaluacji w oparciu o informacje zgromadzone zgodnie ze szczególnymi wymogami dotyczącymi monitorowania, przy czym należy unikać obciążeń administracyjnych, zwłaszcza względem państw członkowskich i nadmiernej regulacji. Wymogi te powinny, w stosownych przypadkach, obejmować mierzalne wskaźniki jako podstawę ewaluacji rzeczywistych efektów Funduszy. Wymogi te powinny również umożliwiać monitorowanie wsparcia na rzecz równouprawnienia płci.
- (37) Aby zapewnić dostępność kompleksowych i aktualnych informacji na temat wdrażania programów, należy wprowadzić wymóg skutecznego i terminowego przekazywania danych ilościowych drogą elektroniczną.
- (38) Aby wspierać przygotowanie odnośnych programów i działań w ramach kolejnego okresu programowania, Komisja powinna dokonać śródkresowej oceny Funduszy. Pod koniec okresu programowania Komisja powinna przeprowadzić ewaluacje retrospektywne Funduszy; ewaluacje te powinny się koncentrować na efektach Funduszy. Wyniki tych ewaluacji należy podać do wiadomości publicznej.

¹ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 13.

- (39) Instytucje programu, jego beneficjenci i zainteresowane podmioty w państwach członkowskich powinny zwiększać świadomość na temat osiągnięć uzyskanych dzięki unijnemu finansowaniu oraz informować o nich społeczeństwo. Działania związane z przejrzystością, komunikacją i widocznością mają podstawowe znaczenie dla zapewnienia widoczności działań Unii w terenie i powinny opierać się na prawdziwych, rzetelnych i aktualnych informacjach. Aby wymogi te można było egzekwować, instytucje programu oraz, w przypadku nieprzestrzegania wymogów Komisja, powinny być w stanie stosować środki zaradcze.
- (40) Instytucje zarządzające powinny publikować ustrukturyzowane informacje na temat wybranych operacji i beneficjentów na stronie internetowej programu, w ramach którego dane operacje są wspierane, uwzględniając przy tym wymogi dotyczące ochrony danych osobowych zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679¹.
- (41) Mając na uwadze uproszczenie wykorzystania Funduszy oraz ograniczenie ryzyka błędu, należy określić zarówno formy wkładu Unii przekazywanego państwom członkowskim, jak i formy wsparcia udzielanego przez państwa członkowskie beneficjentom. Instytucje zarządzające powinny mieć również możliwość przekazywania dotacji w formie finansowania niepowiązanego z kosztami, jeżeli dotacje te są pokrywane z refundacji wkładu Unii w oparciu o tę samą formę, aby zdobyć większe doświadczenie w korzystaniu z takiej możliwości uproszczenia.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1).

- (42) W odniesieniu do dotacji przekazywanych beneficjentom, państwa członkowskie powinny w coraz większym stopniu korzystać z uproszczonych metod rozliczania wydatków. Próg w odniesieniu do obowiązkowego korzystania z uproszczonych metod rozliczania wydatków powinien być powiązany z łącznymi kosztami danej operacji, aby zapewnić identyczne traktowanie wszystkich operacji poniżej tego progu, niezależnie od tego, czy otrzymywane wsparcie ma charakter publiczny czy prywatny. W przypadku gdy instytucja zarządzająca zamierza zaproponować w naborze wniosków zastosowanie uproszczonej metody rozliczania wydatków, powinno być możliwe skonsultowanie się z komitetem monitorującym. Kwoty i stawki ustalane przez państwa członkowskie muszą mieć wiarygodne odzwierciedlenie w kosztach rzeczywistych. Okresowe dostosowania są dobrą praktyką w kontekście wdrażania programu wieloletniego w celu uwzględnienia czynników wpływających na stawki i kwoty. Aby ułatwić korzystanie z uproszczonych metod rozliczania wydatków, niniejsze rozporządzenie powinno również przewidywać metody i stawki, które mogą być stosowane bez wymogu przeprowadzania przez państwa członkowskie obliczeń lub określania metodyki.
- (43) Aby umożliwić natychmiastowe stosowanie stawek ryczałtowych, takie stawki ustanowione przez państwa członkowskie w okresie 2014–2020 na podstawie rzetelnej, sprawiedliwej i weryfikowalnej metody obliczeń powinny być nadal stosowane w odniesieniu do podobnych operacji wspieranych na podstawie niniejszego rozporządzenia bez wymogu określania nowej metody obliczeń.

- (44) Aby zoptymalizować wykorzystanie dofinansowanych inwestycji środowiskowych, należy zapewnić synergie z Programem działań na rzecz środowiska i klimatu-LIFE ustanowionym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym Program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) i uchylającym rozporządzenie (UE) nr 1293/2013, w szczególności za pomocą realizowanych w ramach programu LIFE strategicznych projektów zintegrowanych oraz strategicznych projektów przyrodniczych, a także z projektami finansowanymi w ramach programu „Horyzont Europa” ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695¹ (zwanym dalej „rozporządzeniem w sprawie programu Horyzont Europa”) i innych programów unijnych.
- (45) Aby zapewnić jasność prawa, należy ustalić okres kwalifikowalności w odniesieniu do wydatków lub kosztów związanych z operacjami wspieranymi z Funduszy na podstawie niniejszego rozporządzenia oraz ograniczyć wsparcie dla ukończonych operacji. Należy również doprecyzować, od kiedy wydatki stają się kwalifikowalne do wsparcia z Funduszy w przypadku przyjęcia nowych programów lub zmian programów, w tym przewidzieć możliwość wyjątkowego przedłużenia okresu kwalifikowalności do początku klęski żywiołowej, jeżeli istnieje pilna potrzeba uruchomienia zasobów w odpowiedzi na taką klęskę. Jednocześnie należy przewidzieć elastyczność we wdrażaniu programu w odniesieniu do kwalifikowalności wydatków na operacje, które przyczyniają się do osiągnięcia celów programu, niezależnie od tego, czy są one realizowane poza terytorium państwa członkowskiego lub Unii czy też w ramach tej samej kategorii regionu w danym państwie członkowskim.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013 (Dz.U. L 170 z 12.5.2021, s. 1).

- (46) Aby zapewnić niezbędną elastyczność w realizacji partnerstw publiczno-prywatnych (PPP), w umowie o PPP należy określić, kiedy wydatki uznaje się za kwalifikowalne, a w szczególności, na jakich warunkach ponosi je beneficjent lub prywatny partner PPP, niezależnie od tego, kto dokonuje płatności w ramach wdrażania operacji PPP.
- (47) W celu zapewnienia skuteczności, rzetelności i trwałych efektów Funduszy powinny istnieć przepisy gwarantujące trwałość inwestycji w infrastrukturę lub inwestycji produkcyjnych i pozwalające zapobiegać wykorzystywaniu tych Funduszy do osiągania nienależnych korzyści. Instytucje zarządzające powinny zwrócić szczególną uwagę na to, by przy wyborze operacji nie wspierać przenoszenia produkcji oraz by kwoty, które zostały nienależnie wypłacone na rzecz operacji niespełniających wymogu trwałości, były uznawane jako nieprawidłowości.
- (48) W celu poprawy komplementarności i uproszczenia wdrażania powinna istnieć możliwość połączenia wsparcia z EFRR, Funduszu Spójności oraz FST ze wsparciem z EFS+ we wspólnych programach w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”.
- (49) Aby zoptymalizować wartość dodaną wniesioną przez inwestycje finansowane w całości lub w części z budżetu Unii, należy dążyć do synergii, w szczególności między Funduszami a innymi odpowiednimi instrumentami, w tym Instrumentem na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz pobrewitową rezerwą dostosowawczą. Synergie te należy osiągać za pomocą przyjaznych użytkownikowi kluczowych mechanizmów, takich jak uznanie stawek ryczałtowych w odniesieniu do kosztów kwalifikowalnych ponoszonych w ramach programu „Horyzont Europa” na rzecz podobnych operacji, a także możliwość łączenia finansowania z różnych instrumentów unijnych na rzecz tej samej operacji, o ile unika się podwójnego finansowania. Niniejsze rozporządzenie powinno zatem ustanawiać zasady dotyczące finansowania uzupełniającego z Funduszy.

- (50) Instrumenty finansowe nie powinny być wykorzystywane do wspierania działań w zakresie refinansowania, takich jak zastępowanie istniejących umów pożyczek lub innych form finansowania inwestycji, które zostały już fizycznie ukończone lub w pełni wdrożone w momencie przyjęcia decyzji inwestycyjnej, lecz powinny wspierać wszelkiego rodzaju nowe inwestycje zgodnie z odnośnymi celami polityki.
- (51) Podjęcie przez instytucje zarządzające decyzji o finansowaniu środków wsparcia z instrumentów finansowych powinno się opierać na ocenie *ex ante*. Niniejsze rozporządzenie powinno określać obowiązkowe elementy ocen *ex ante*, w odniesieniu do których należy dostarczyć indykatywne informacje dostępne w dniu ich ukończenia, oraz umożliwiać państwom członkowskim korzystanie z ocen *ex ante* przeprowadzonych w odniesieniu do okresu 2014–2020 i w razie potrzeby uaktualnionych, aby uniknąć obciążeń administracyjnych i opóźnień w ustanawianiu instrumentów finansowych.
- (52) Aby ułatwić wdrażanie niektórych rodzajów instrumentów finansowych, w przypadku gdy przewidywane jest wsparcie programu w formie dotacji, w tym w formie rabatów kapitałowych, możliwe jest stosowanie zasad dotyczących instrumentów finansowych w odniesieniu do takiego łączenia wsparcia w ramach jednej operacji instrumentu finansowego. Należy jednak określić warunki takiego wsparcia programu i szczególne warunki zapobiegające podwójnemu finansowaniu.

- (53) W pełnym poszanowaniu mających zastosowanie zasad pomocy państwa oraz zasad udzielania zamówień publicznych, wyjaśnionych już na potrzeby okresu programowania 2014–2020, instytucje zarządzające powinny mieć możliwość zdecydowania, jakie są najodpowiedniejsze warianty wdrażania instrumentów finansowych w celu zaspokojenia szczególnych potrzeb wspieranych regionów. Ponadto, aby zapewnić ciągłość z okresem programowania 2014–2020, instytucje zarządzające powinny mieć możliwość wdrażania instrumentów finansowych poprzez bezpośrednie udzielenie zamówienia EBI i międzynarodowym instytucjom finansowym, w których dane państwo członkowskie posiada akcje lub udziały. Instytucje zarządzające powinny mieć również możliwość bezpośredniego udzielania zamówień publicznym bankom lub instytucjom spełniającym te same rygorystyczne warunki, jak warunki przewidziane rozporządzeniem finansowym w okresie programowania 2014–2020. Niniejsze rozporządzenie powinno określać jasne warunki w celu zapewnienia, by możliwość bezpośredniego udzielania zamówień pozostała zgodna z zasadami rynku wewnętrznego. W tym kontekście Komisja powinna zapewnić audytorom, instytucjom zarządzającym i beneficjentom wsparcie w celu zapewniania zgodności z zasadami pomocy państwa.
- (54) Z uwagi na utrzymujące się niskie stopy procentowe oraz aby w nieuzasadniony sposób nie karać podmiotów wdrażających instrumenty finansowe, konieczne jest, z zastrzeżeniem aktywnego zarządzania zasobami finansowymi, umożliwienie finansowania ujemnych odsetek powstałych w wyniku inwestycji w ramach Funduszy z zasobów zwróconych na rzecz danego instrumentu finansowego. Poprzez aktywne zarządzanie zasobami finansowymi podmioty wdrażające instrumenty finansowe powinny dążyć do optymalizacji zysków i minimalizacji opłat w ramach dopuszczalnego poziomu ryzyka.

- (55) Zgodnie z zasadą zarządzania dzielonego i regulującymi je przepisami państwa członkowskie i Komisja powinny być odpowiedzialne za zarządzanie programami i ich kontrolę oraz gwarantować zgodne z prawem i prawidłowe wykorzystanie Funduszy. Jako że państwa członkowskie powinny ponosić główną odpowiedzialność za takie zarządzanie i kontrolę oraz zapewniać, by operacje wspierane z Funduszy były zgodne z mającym zastosowanie prawem, należy określić ich obowiązki w tym zakresie. Należy również określić uprawnienia i obowiązki Komisji w tym kontekście.
- (56) Aby przyspieszyć rozpoczęcie wdrażania programów, należy ułatwić utrzymanie rozwiązań dotyczących realizacji przyjętych w poprzednim okresie programowania. O ile nie zachodzi konieczność wykorzystania nowej technologii, należy w dalszym ciągu korzystać z systemów komputerowych wprowadzonych już na potrzeby poprzedniego okresu programowania i w razie konieczności dostosowanych.
- (57) W celu wsparcia skutecznego wykorzystywania Funduszy wsparcie EBI powinno być dostępne dla wszystkich państw członkowskich na ich wniosek. Takie wsparcie mogłoby obejmować budowanie zdolności, wspieranie identyfikacji projektów, ich przygotowywania i wdrażania, jak również doradztwo w zakresie instrumentów finansowych i platform inwestycyjnych.
- (58) Państwo członkowskie powinno mieć możliwość wskazania z własnej inicjatywy instytucji koordynującej, która będzie współpracowała z Komisją i dostarczała jej informacji i która będzie koordynowała działania instytucji programu w tym państwie członkowskim.
- (59) Aby usprawnić wykonywanie obowiązków związanych z zarządzaniem programem, należy utrzymać połączenie zadań w zakresie księgowania wydatków z zadaniami instytucji zarządzającej w odniesieniu do programów wspieranych z FAMI, FBW i IZGW oraz przewidzieć taką możliwość w przypadku pozostałych Funduszy.

- (60) Jako że instytucja zarządzająca ponosi główną odpowiedzialność za skuteczne i efektywne wdrażanie Funduszy, w związku z czym wykonuje szeroki zakres zadań, należy szczegółowo określić jej funkcje odnoszące się do wyboru operacji, zarządzania programem oraz wspierania komitetu monitorującego. Procedury wyboru operacji mogą być konkurencyjne lub niekonkurencyjne, pod warunkiem że zastosowane kryteria i procedury są niedyskryminujące, włączające i przejrzyste, a wybrane operacje maksymalizują wkład finansowania unijnego i są zgodne z zasadami horyzontalnymi określonymi w niniejszym rozporządzeniu. Z myślą o realizacji celu, jakim jest osiągnięcie neutralności klimatycznej Unii do 2050 r., państwa członkowskie powinny zapewnić uodparnianie na zmiany klimatu w przypadku inwestycji w infrastrukturę, a przy wyborze takich inwestycji priorytetowo traktować operacje zgodne z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim”.
- (61) Należy zoptymalizować synergie między Funduszami a instrumentami objętymi zarządzaniem bezpośrednim. Należy ułatwić udzielanie wsparcia za pomocą wkładu z Funduszy na operacje, które już otrzymały „pieczęć doskonałości” lub były dofinansowane z programu „Horyzont Europa”. Warunki, których spełnienie zostało już ocenione na poziomie Unii, przed przyznaniem znaku jakości „pieczęć doskonałości” lub dofinansowaniem z programu „Horyzont Europa”, nie powinny podlegać ponownej ocenie pod warunkiem, że operacje te spełniają ograniczony zestaw wymogów ustanowionych w niniejszym rozporządzeniu. Powinno to również ułatwić stosowanie odpowiednich zasad określonych w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 651/2014¹.

¹ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1).

- (62) W celu zapewnienia odpowiedniej równowagi pomiędzy skutecznym i efektywnym wdrażaniem Funduszy a związanymi z tym kosztami i obciążeniami administracyjnymi częstotliwość, wymiar i zakres weryfikacji zarządczych powinny opierać się na ocenie ryzyka uwzględniającej czynniki, takie jak liczba, rodzaj, rozmiar i treść wdrażanych operacji, beneficjenci, jak również poziom ryzyka stwierdzonego w toku poprzednich weryfikacji zarządczych i audytów. Weryfikacje zarządcze powinny być proporcjonalne do ryzyk wynikających z tej oceny ryzyka, a audyty powinny być proporcjonalne do poziomu ryzyka dla budżetu Unii.
- (63) Instytucja audytowa powinna przeprowadzać audyty i zapewniać, aby opinie audytowe przedstawiane Komisji były wiarygodne. Opinia audytowa powinna dawać Komisji pewność co do trzech kwestii, mianowicie zgodności z prawem i prawidłowości deklarowanych wydatków, skutecznego funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli, a także kompletności, rzetelności i prawdziwości zestawień wydatków. W przypadku gdy niezależny audytor przeprowadził – w oparciu o przyjęte na szczeblu międzynarodowym standardy audytu – zapewniający wystarczającą pewność audyt sprawozdania finansowego i sprawozdań, w których przedstawiono wykorzystanie wkładów Unii, audyt ten powinien stanowić podstawę ogólnej pewności, którą instytucja audytowa daje Komisji, pod warunkiem że istnieją wystarczające dowody na niezależność i kompetencję audytora zgodnie z art. 127 rozporządzenia finansowego.

- (64) Zmniejszenie wymogów w zakresie weryfikacji i audytu powinno być możliwe w przypadku gdy istnieje pewność, że przez ostatnie dwa kolejne lata program funkcjonował skutecznie, ponieważ dowodzi to, że Fundusze są wdrażane w skuteczny i efektywny sposób w dłuższym okresie.
- (65) Aby zmniejszyć obciążenia administracyjne dla beneficjentów i koszty administracyjne, a także aby uniknąć powielania się audytów i weryfikacji zarządczych w odniesieniu do tych samych wydatków deklarowanych Komisji, należy – w odniesieniu do Funduszy – określić konkretne stosowanie zasady „jednego audytu”.
- (66) W celu wzmocnienia zapobiegawczej roli audytu, zapewnienia przejrzystości prawnej i wymiany dobrych praktyk Komisja powinna mieć możliwość udostępniania sprawozdań z audytu na żądanie państw członkowskich za zgodą państwa członkowskiego objętego audytem.
- (67) Aby poprawić zarządzanie finansowe, należy przewidzieć uproszczony system płatności zaliczkowych. System płatności zaliczkowych powinien zapewnić, aby dane państwo członkowskie miało środki do udzielania wsparcia beneficjentom od początku wdrażania programu.
- (68) Aby zmniejszyć obciążenia administracyjne państw członkowskich, a także Komisji, należy ustanowić harmonogram wniosków o płatność. Płatności dokonywane przez Komisję powinny podlegać zasadzie, zgodnie z którą 5 % wypłacanej kwoty podlega zatrzymaniu do momentu wypłacenia rocznego salda zestawienia wydatków, kiedy to Komisja będzie mogła stwierdzić, że zestawienie wydatków jest kompletne, rzetelne i prawdziwe.

- (69) W celu zmniejszenia obciążeń administracyjnych należy uprościć – poprzez ustanowienie prostszych procedur dokonywania płatności i odzyskiwania środków – procedurę corocznego zatwierdzania zestawień wydatków, w przypadku gdy nie ma różnicy zdań między Komisją a danym państwem członkowskim.
- (70) W celu ochrony interesów finansowych i budżetu Unii należy ustanowić i wdrożyć proporcjonalne środki na szczeblu państw członkowskich i Komisji. Komisja powinna mieć możliwość wstrzymania biegu terminów płatności, zawieszenia płatności okresowych i stosowania korekt finansowych, w przypadku gdy spełnione są odpowiednie warunki. Komisja powinna przestrzegać zasady proporcjonalności, uwzględniając charakter, wagę i częstotliwość występowania nieprawidłowości oraz ich skutki finansowe dla budżetu Unii. W przypadku gdy Komisja nie jest w stanie dokładnie określić kwoty nieprawidłowych wydatków w celu zastosowania korekt finansowych powiązanych z poszczególnymi przypadkami, powinna zastosować stawkę ryczałtową korekty finansowej lub statystyczną ekstrapolację korekty finansowej. Zawieszenie płatności okresowych w oparciu o uzasadnioną opinię wydaną przez Komisję zgodnie z art. 258 TFUE powinno być możliwe, pod warunkiem że między sprawą, której dotyczy uzasadniona opinia, a odnośnymi wydatkami, istnieje wystarczająco bezpośredni związek, aby zagrozić zgodności z prawem i prawidłowości tych wydatków.

- (71) Państwa członkowskie powinny zapobiegać nieprawidłowościom, w tym nadużyciom finansowym, jakich dopuszczają się podmioty gospodarcze, a także je wykrywać i skutecznie się nimi zajmować. Ponadto, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013¹ oraz rozporządzeniami Rady (WE, Euratom) nr 2988/95² i (Euratom, WE) nr 2185/96³ Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) jest uprawniony do prowadzenia dochodzeń administracyjnych, w tym kontroli na miejscu i inspekcji, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycia finansowe, korupcja lub wszelka inna nielegalna działalność na szkodę interesów finansowych Unii. Prokuratura Europejska (EPPO) jest uprawniona zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2017/1939⁴ do prowadzenia postępowań przygotowawczych oraz wnoszenia i popierania oskarżeń w sprawie nadużyć finansowych i innych przestępstw naruszających interesy finansowe Unii, jak przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371⁵. Państwa członkowskie powinny podjąć niezbędne działania w celu zapewnienia, aby każda osoba lub podmiot, które otrzymują środki finansowe Unii, w pełni współpracowały w celu ochrony interesów finansowych Unii, przyznały Komisji, OLAF, Trybunałowi Obrachunkowemu oraz EPPO w przypadku państw członkowskich, które uczestniczą we wzmocnionej współpracy na mocy rozporządzenia (UE) 2017/1939 niezbędne prawa i dostęp, a także zapewniały, aby wszelkie osoby trzecie włączone we wdrażanie środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa. Państwa członkowskie powinny niezwłocznie zgłaszać Komisji wykryte nieprawidłowości, w tym nadużycia finansowe, oraz działania następcze, a także działania podjęte w następstwie dochodzeń prowadzonych przez OLAF.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

² Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 312 z 23.12.1995, s. 1).

³ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

⁴ Rozporządzenie Rady (UE) 2017/1939 z dnia 12 października 2017 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej (EPPO) (Dz.U. L 283 z 31.10.2017, s. 1).

⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29).

- (72) Aby wzmocnić ochronę budżetu Unii, Komisja powinna udostępnić zintegrowany i interoperacyjny system do celów informowania i monitorowania, w tym jednolite narzędzie eksploracji danych i punktowej analizy ryzyka służące do dostępu do odnośnych danych i ich analizy, a Komisja powinna zachęcać do jego użycia z myślą o powszechnym zastosowaniu przez państwa członkowskie.
- (73) Zgodnie z porozumieniem międzyinstytucjonalnym między Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami oraz w sprawie nowych zasobów własnych, w tym również harmonogramu wprowadzania nowych zasobów własnych¹, w celu wzmocnienia ochrony budżetu Unii i Next Generation EU przed nieprawidłowościami, w tym nadużyciami finansowymi, należy wprowadzić – na potrzeby kontroli i audytu – ustandaryzowane środki służące zbieraniu, porównywaniu i agregowaniu informacji i danych liczbowych dotyczących odbiorców unijnego finansowania. Aby zapewnić skuteczne kontrole i audyty, konieczne jest zbieranie danych o podmiotach, które ostatecznie korzystają – bezpośrednio lub pośrednio – z unijnego finansowania w ramach zarządzania dzielonego, w tym danych o beneficjentach rzeczywistych odbiorców finansowania unijnego.

¹ Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 28.

- (74) W celu zwiększenia ochrony budżetu Unii przed nieprawidłowościami, w tym nadużyciami finansowymi, konieczne jest przetwarzanie danych osobowych beneficjentów rzeczywistych będących osobami fizycznymi. W szczególności, w celu skutecznego wykrywania, prowadzenia dochodzeń oraz ścigania takich nadużyć finansowych lub dochodzenia naprawienia nieprawidłowości, konieczne jest umożliwienie zidentyfikowania beneficjentów rzeczywistych będących osobami fizycznymi, którzy rzeczywiście uzyskali korzyści z nieprawidłowości, w tym z nadużyć finansowych. W tym celu, a także dla potrzeb uproszczenia oraz zmniejszenia obciążeń administracyjnych państwa członkowskie powinny mieć możliwość wywiązania się ze swoich obowiązków w zakresie informacji o beneficjentach rzeczywistych poprzez korzystanie z danych gromadzonych w rejestrach już wykorzystywanych na potrzeby dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849¹. W tym względzie cele przetwarzania danych osobowych beneficjentów rzeczywistych na podstawie niniejszego rozporządzenia, mianowicie zapobieganie nieprawidłowościom, w tym nadużyciom finansowym, ich wykrywanie i korygowanie oraz zgłaszanie, są zgodne z celami przetwarzania danych osobowych na mocy dyrektywy (UE) 2015/849.
- (75) W celu wspierania dyscypliny finansowej należy określić rozwiązania dotyczące umarzania zobowiązań budżetowych na poziomie programu.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE (Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 73).

- (76) W celu zapewnienia państwom członkowskim odpowiedniego czasu na zadeklarowanie Komisji wydatków do dostępnego poziomu zasobów w przypadku przyjęcia nowych przepisów lub programów w ramach zarządzania dzielonego po dniu 1 stycznia 2021 r., kwoty odpowiadające alokacjom niewykorzystanym w 2021 r. powinny zostać przesunięte w równych częściach na lata 2022–2025, zgodnie z art. 7 rozporządzenia Rady (UE, Euratom) 2020/2093¹.
- (77) Cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” powinien wspierać wszystkie regiony, tak aby promować zapisane w TFUE cele dotyczące spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Aby zapewnić zrównoważone i stopniowe wsparcie oraz odzwierciedlić poziom rozwoju gospodarczego i społecznego, zasoby z EFRR i EFS+ w ramach tego celu należy alokować na podstawie klucza alokacji opierającego się w głównej mierze na produkcji krajowym brutto (PKB) na mieszkańca. Państwa członkowskie, których dochód narodowy brutto (DNB) na mieszkańca wynosi mniej niż 90 % średniej unijnej, powinny korzystać w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” z Funduszu Spójności.

¹ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) 2020/2093 z dnia 17 grudnia 2020 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027 (Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 11).

- (78) Zasoby na cel „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) należy alokować państwom członkowskim na podstawie metody alokacji, która uwzględnia w szczególności gęstość zaludnienia na obszarach przygranicznych. Ponadto, aby zapewnić ciągłość istniejących programów, w odpowiednim rozporządzeniu dotyczącym poszczególnych Funduszy należy określić szczegółowe przepisy w zakresie określania obszarów objętych programem i kwalifikowalności regionów w ramach poszczególnych komponentów Interreg.
- (79) Należy ustanowić obiektywne kryteria wyznaczania regionów i obszarów kwalifikujących się do wsparcia z Funduszy. W tym celu identyfikacja regionów i obszarów na poziomie Unii powinna się opierać na wspólnym systemie klasyfikacji regionów ustanowionym rozporządzeniem (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady¹, zmienionym rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2066².
- (80) W celu stworzenia odpowiednich ram finansowych na potrzeby EFRR, EFS+, Funduszu Spójności oraz FST Komisja powinna określić roczny podział dostępnych alokacji dla poszczególnych państw członkowskich w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” wraz z wykazem kwalifikujących się regionów, jak również alokacji w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg).

¹ Rozporządzenie (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz.U. L 154 z 21.6.2003, s. 1).

² Rozporządzenie Komisji (UE) nr 2016/2066 z dnia 21 listopada 2016 r. zmieniające załączniki do rozporządzenia (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz.U. L 322 z 29.11.2016, s. 1).

- (81) Projekty dotyczące transeuropejskiej sieci transportowej w ramach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego instrument „Łącząc Europę” i uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1316/2013 i (UE) nr 283/2014 (zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie CEF”) mają być nadal finansowane z Funduszu Spójności w ramach zarówno zarządzania dzielonego, jak i wykonania bezpośredniego na podstawie instrumentu „Łącząc Europę” (CEF). Mając na uwadze zakończone sukcesem podejście zastosowane w okresie programowania 2014–2020, należy w tym celu przesunąć z Funduszu Spójności kwotę 10 000 000 000 EUR na rzecz CEF.
- (82) Pewną ilość zasobów z EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności należy przeznaczyć na cel „Europejska inicjatywa miejska”, który powinien być realizowany w drodze zarządzania bezpośredniego lub pośredniego przez Komisję.
- (83) W celu zapewnienia odpowiednich alokacji na kategorie regionu, co do zasady łączne alokacje dla państw członkowskich w odniesieniu do regionów słabiej rozwiniętych, regionów w okresie przejściowym i regionów lepiej rozwiniętych nie powinny być objęte możliwością przesuwania między kategoriami. Niemniej jednak, aby państwa członkowskie mogły stawiać czoła szczególnym wyzwaniom, powinny one mieć możliwość zwrócenia się o przesunięcie środków ze swojej alokacji dla regionów lepiej rozwiniętych lub regionów w okresie przejściowym na rzecz regionów słabiej rozwiniętych oraz z regionów lepiej rozwiniętych na rzecz regionów w okresie przejściowym i w tym przypadku powinny przy tym uzasadnić swój wybór. Aby zapewnić wystarczające zasoby finansowe regionom słabiej rozwiniętym, należy ustalić pułap w odniesieniu do przesunięć środków na rzecz regionów lepiej rozwiniętych lub regionów w okresie przejściowym. Przesunięcia zasobów między celami nie powinny być możliwe, z wyjątkiem przypadków ściśle określonych w rozporządzeniu.

- (84) W przypadku gdy dany region był sklasyfikowany jako region lepiej rozwinięty w okresie 2014–2020, ale w okresie 2021–2027 jest sklasyfikowany jako region w okresie przejściowym, a zatem otrzymałby niższe wsparcie w okresie 2021–2027 w oparciu o metodę alokacji, dane państwo członkowskie proszone jest o uwzględnienie tego czynnika przy podejmowaniu decyzji o wewnętrznym podziale finansowania.
- (85) W kontekście wyjątkowych i szczególnych okoliczności na wyspie Irlandii, mając na względzie wsparcie współpracy Północ-Południe na podstawie porozumienia wielkopiątkowego, należy kontynuować program transgraniczny PEACE PLUS, korzystając z wyników poprzednich programów, Peace i Interreg, między hrabstwami granicznymi Irlandii i Irlandii Północnej. Z uwagi na jego znaczenie praktyczne program ten należy wesprzeć szczególną alokacją, co umożliwi dalsze wspieranie działań na rzecz pokoju i pojednania; należy ponadto zapewnić, aby na program ten została też przeznaczona odpowiednia część alokacji dla Irlandii w ramach Interreg.
- (86) Konieczne jest ustanowienie maksymalnych stóp dofinansowania w obszarze polityki spójności według kategorii regionu, w stosownym przypadku, w celu zapewnienia poszanowania zasady współfinansowania poprzez odpowiedni poziom publicznego lub prywatnego wsparcia krajowego. Stopy te powinny odzwierciedlać stopień rozwoju gospodarczego regionów pod względem PKB na mieszkańca w stosunku do średniej UE–27, przy jednoczesnym zapewnieniu nie mniej korzystnego traktowania ze względu na zmiany w ich kategoryzacji.

- (87) W ramach stosownych zasad paktu stabilności i wzrostu, wyjaśnionych w europejskim kodeksie postępowania w sprawie partnerstwa, państwa członkowskie mogą wystąpić z należycie uzasadnionym wnioskiem o dodatkową elastyczność w zakresie wydatków publicznych lub równoważnych wydatków strukturalnych wspieranych przez administrację publiczną w drodze współfinansowania inwestycji.
- (88) W celu uzupełnienia i zmiany niektórych innych niż istotne elementów niniejszego rozporządzenia, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do zmiany elementów zawartych w niektórych załącznikach do niniejszego rozporządzenia, a mianowicie wymiarów i kodów rodzajów interwencji, wzorów umowy partnerstwa i programów, wzorów do przekazywania danych, wzoru prognoz wniosków o płatność kierowanych do Komisji, zasad wykorzystywania symbolu Unii, elementów umów o dofinansowaniu i dokumentów strategicznych, systemu elektronicznej wymiany danych między państwami członkowskimi i Komisją, wzorów opisu systemu zarządzania i kontroli, deklaracji zarządczej, rocznej opinii audytowej, rocznego sprawozdania z kontroli, rocznego sprawozdania z audytu w odniesieniu do instrumentów finansowych wdrażanych przez EBI lub inne międzynarodowe instytucje finansowe, wzorów strategii audytu, wniosków o płatność, zestawień wydatków, szczegółowych zasad oraz wzoru do celów zgłaszania nieprawidłowości, jak również wzorów formularzy na potrzeby określenia poziomu korekt finansowych.

- (89) Należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do zmiany europejskiego kodeksu postępowania w sprawie partnerstwa w celu dostosowania tego kodeksu postępowania do niniejszego rozporządzenia, w odniesieniu do określania na poziomie Unii stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami mających zastosowanie do wszystkich państw członkowskich, a także w odniesieniu do ustanowienia standardowych gotowych metod doboru próby.
- (90) Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne, przejrzyste konsultacje ze wszystkimi zainteresowanymi stronami, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa¹. W szczególności, aby zapewnić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie udział na równych zasadach w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.

¹ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1.

- (91) W celu zapewnienia jednolitych warunków przyjmowania umów partnerstwa, przyjmowania lub zmiany programów, a także stosowania korekt finansowych, należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do określenia podziału alokacji finansowych na EFRR, EFS+ i Fundusz Spójności powinny być przyjmowane bez procedury komitetowej, ponieważ odzwierciedlają jedynie stosowanie z góry określonych metod obliczeniowych. Podobnie uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do środków tymczasowych dotyczących wykorzystania Funduszy w odpowiedzi na wyjątkowe okoliczności powinny być przyjmowane bez procedury komitetowej, ze względu na fakt, że zakres stosowania jest określony w pakiecie stabilności i wzrostu oraz jest ograniczony do środków określonych w niniejszym rozporządzeniu.
- (92) Uprawnienia wykonawcze dotyczące wzoru końcowego sprawozdania z wykonania powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011¹. Mimo, iż ten akt wykonawczy ma charakter ogólny, do celów jego przyjęcia, należy stosować procedurę doradczą z uwagi na to, że określa on wyłącznie aspekty techniczne, formularze i wzory.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

- (93) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013¹ lub wszelkie akty prawne mające zastosowanie do okresu programowania 2014–2020 powinny mieć nadal zastosowanie w odniesieniu do programów i operacji wspieranych z Funduszy w ramach okresu programowania 2014–2020, a ponieważ można oczekiwać, że okres wdrażania tego rozporządzenia rozciągnie się na okres programowania objęty niniejszym rozporządzeniem, a także w celu zapewnienia ciągłości wdrażania niektórych operacji zatwierdzonych tym rozporządzeniem, należy ustanowić przepisy dotyczące fazowania operacji. Każda poszczególna faza operacji wdrażanej w kilku fazach, która służy temu samemu celowi ogólnemu, powinna być realizowana zgodnie z zasadami odpowiedniego okresu programowania, w ramach którego otrzymuje finansowanie, przy czym instytucja zarządzająca może przystąpić do wybrania drugiej fazy na podstawie procedury wyboru przeprowadzonej w okresie programowania 2014–2020 w odniesieniu do danej operacji, pod warunkiem że upewni się, że spełnione są określone w niniejszym rozporządzeniu warunki dotyczące operacji wdrażanych w fazach.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 320).

- (94) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia, a mianowicie wzmocnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz ustanowienie wspólnych zasad finansowych w odniesieniu do części budżetu Unii wykonywanej w ramach zarządzania dzielonego, nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie z uwagi na stopień dysproporcji w poziomach rozwoju poszczególnych regionów, wyzwania, przed jakimi stoją regiony najmniej uprzywilejowane, ograniczone zasoby finansowe państw członkowskich i regionów oraz konieczność spójnych ram wdrażania obejmujących kilka unijnych funduszy w ramach zarządzania dzielonego, natomiast możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (95) Niniejsze rozporządzenie nie narusza praw podstawowych i jest zgodne z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej.
- (96) Z uwagi na fakt przyjęcia niniejszego rozporządzenia po rozpoczęciu okresu programowania oraz z uwzględnieniem potrzeby wdrażania Funduszy unijnych objętych niniejszym rozporządzeniem w sposób skoordynowany i zharmonizowany oraz w celu umożliwienia jego szybkiego wdrożenia, powinno ono wejść w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

SPIS TREŚCI

TYTUŁ I	CELE I OGÓLNE ZASADY DOTYCZĄCE WSPARCIA
Rozdział I	Przedmiot, definicje i zasady ogólne
Artykuł 1	Przedmiot i zakres stosowania
Artykuł 2	Definicje
Artykuł 3	Obliczanie terminów podjęcia działań przez Komisję
Artykuł 4	Przetwarzanie i ochrona danych osobowych
Rozdział II	Cele polityki i zasady dotyczące wsparcia z Funduszy
Artykuł 5	Cele polityki
Artykuł 6	Cele klimatyczne i mechanizm dostosowania do zmian klimatu
Artykuł 7	Zarządzanie dzielone
Artykuł 8	Partnerstwo i wielopoziomowe zarządzanie
Artykuł 9	Zasady horyzontalne
TYTUŁ II	PODEJŚCIE STRATEGICZNE
Rozdział I	Umowa partnerstwa
Artykuł 10	Przygotowanie i przedłożenie umowy partnerstwa
Artykuł 11	Treść umowy partnerstwa
Artykuł 12	Zatwierdzenie umowy partnerstwa

Artykuł 13	Zmiana umowy partnerstwa
Artykuł 14	Korzystanie z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności i EFMRA za pośrednictwem Programu InvestEU
Rozdział II	Warunki podstawowe i ramy wykonania
Artykuł 15	Warunki podstawowe
Artykuł 16	Ramy wykonania
Artykuł 17	Metodyka ustanawiania ram wykonania
Artykuł 18	Przegląd śródkresowy i kwota elastyczności
Rozdział III	Środki związane z należyтым zarządzaniem gospodarczym oraz z wyjątkowymi i lub nadzwyczajnymi okolicznościami
Artykuł 19	Środki łączące skuteczność Funduszy z należyтым zarządzaniem gospodarczym
Artykuł 20	Środki tymczasowe dotyczące wykorzystania Funduszy w odpowiedzi na wyjątkowe lub nadzwyczajne okoliczności
TYTUŁ III	PROGRAMOWANIE
Rozdział I	Przepisy ogólne dotyczące Funduszy
Artykuł 21	Przygotowanie i przedłożenie programów
Artykuł 22	Treść programów
Artykuł 23	Zatwierdzenie programów
Artykuł 24	Zmiana programów

Artykuł 25	Wspólne wsparcie z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności i FST
Artykuł 26	Przesunięcie zasobów
Artykuł 27	Przesunięcie zasobów z EFRR i EFS+ do FST
Rozdział II	Rozwój terytorialny
Artykuł 28	Zintegrowany rozwój terytorialny
Artykuł 29	Strategie terytorialne
Artykuł 30	Zintegrowana inwestycja terytorialna
Artykuł 31	Rozwój lokalny kierowany przez społeczność
Artykuł 32	Strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność
Artykuł 33	Lokalne grupy działania
Artykuł 34	Wsparcie z Funduszy na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność
Rozdział III	Pomoc techniczna
Artykuł 35	Pomoc techniczna z inicjatywy Komisji
Artykuł 36	Pomoc techniczna państw członkowskich
Artykuł 37	Finansowanie niepowiązane z kosztami przeznaczone na pomoc techniczną państw członkowskich
TYTUŁ IV	MONITOROWANIE, EWALUACJA, KOMUNIKACJA I WIDOCZNOŚĆ
Rozdział I	Monitorowanie
Artykuł 38	Komitety monitorujące

Artykuł 39	Skład komitetu monitorującego
Artykuł 40	Funkcje komitetu monitorującego
Artykuł 41	Roczny przegląd wykonania
Artykuł 42	Przekazywanie danych
Artykuł 43	Końcowe sprawozdanie z wykonania
Rozdział II	Ewaluacja
Artykuł 44	Ewaluacje przeprowadzane przez państwo członkowskie
Artykuł 45	Ewaluacja przeprowadzana przez Komisję
Rozdział III	Widoczność, przejrzystość i komunikacja
Sekcja I	Widoczność wsparcia z Funduszy
Artykuł 46	Widoczność
Artykuł 47	Symbol Unii
Artykuł 48	Specjaliści oraz sieci ds. komunikacji
Sekcja II	Przejrzystość wdrażania Funduszy i komunikacja na temat programów
Artykuł 49	Obowiązki instytucji zarządzającej
Artykuł 50	Obowiązki beneficjentów

TYTUŁ V	WSPARCIE FINANSOWE Z FUNDUSZY
Rozdział I	Formy wkładu Unii
Artykuł 51	Formy wkładu Unii w programy
Rozdział II	Formy wsparcia ze strony państw członkowskich
Artykuł 52	Formy wsparcia
Sekcja I	Formy dotacji
Artykuł 53	Formy dotacji
Artykuł 54	Finansowanie w oparciu o stawki ryczałtowe w przypadku kosztów pośrednich w odniesieniu do dotacji
Artykuł 55	Bezpośrednie koszty personelu w odniesieniu do dotacji
Artykuł 56	Finansowanie w oparciu o stawki ryczałtowe w przypadku kosztów kwalifikowalnych innych niż bezpośrednie koszty personelu w odniesieniu do dotacji
Artykuł 57	Dotacje warunkowe
Sekcja II	Instrumenty Finansowe
Artykuł 58	Instrumenty finansowe
Artykuł 59	Wdrażanie instrumentów finansowych
Artykuł 60	Odsetki i inne zyski generowane dzięki wsparciu z Funduszy na rzecz instrumentów finansowych
Artykuł 61	Zróżnicowane traktowanie inwestorów
Artykuł 62	Ponowne wykorzystanie zasobów związanych ze wsparciem z Funduszy

Rozdział III	Zasady kwalifikowalności
Artykuł 63	Kwalifikowalność
Artykuł 64	Koszty niekwalifikowalne
Artykuł 65	Trwałość operacji
Artykuł 66	Przeniesienie produkcji
Artykuł 67	Szczególne zasady kwalifikowalności dotyczące dotacji
Artykuł 68	Szczególne zasady kwalifikowalności dotyczące instrumentów finansowych
TYTUŁ VI	ZARZĄDZANIE I KONTROLA
Rozdział I	Ogólne zasady dotyczące zarządzania i kontroli
Artykuł 69	Obowiązki państw członkowskich
Artykuł 70	Uprawnienia i obowiązki Komisji
Artykuł 71	Instytucje programu
Rozdział II	Standardowe systemy zarządzania i kontroli
Artykuł 72	Funkcje instytucji zarządzającej
Artykuł 73	Wybór operacji przez instytucję zarządzającą
Artykuł 74	Zarządzanie programem przez instytucję zarządzającą
Artykuł 75	Wspieranie prac komitetu monitorującego przez instytucję zarządzającą

Artykuł 76	Zadania w zakresie księgowania wydatków
Artykuł 77	Funkcje instytucji audytowej
Artykuł 78	Strategia audytu
Artykuł 79	Audyty operacji
Artykuł 80	Uregulowania dotyczące zasady jednego audytu
Artykuł 81	Weryfikacje zarządcze i audyty instrumentów finansowych
Artykuł 82	Dostępność dokumentów
Rozdział III	Poleganie na krajowych systemach zarządzania
Artykuł 83	Zaawansowane rozwiązania w zakresie proporcjonalności
Artykuł 84	Warunki stosowania zaawansowanych rozwiązań w zakresie proporcjonalności
Artykuł 85	Dostosowania podczas okresu programowania
TYTUŁ VII	ZARZĄDZANIE FINANSOWE, PRZEDKLADANIE I BADANIE ZESTAWIEŃ WYDATKÓW ORAZ KOREKTY FINANSOWE
Rozdział I	Zarządzanie finansowe
Sekcja I	Ogólne reguły księgowe
Artykuł 86	Zobowiązania budżetowe
Artykuł 87	Stosowanie euro
Artykuł 88	Zwrot środków

Sekcja II	Zasady dokonywania płatności na rzecz państw członkowskich
Artykuł 89	Rodzaje płatności
Artykuł 90	Płatności zaliczkowe
Artykuł 91	Wnioski o płatność
Artykuł 92	Szczególne elementy dotyczące instrumentów finansowych we wnioskach o płatność
Artykuł 93	Wspólne zasady dotyczące płatności
Artykuł 94	Wkład Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe
Artykuł 95	Wkład Unii w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami
Sekcja III	Wstrzymania i zawieszenia
Artykuł 96	Wstrzymanie biegu terminu płatności
Artykuł 97	Zawieszenie płatności
Rozdział II	Przedkładanie i badanie zestawień wydatków
Artykuł 98	Treść i przedkładanie zestawień wydatków
Artykuł 99	Badanie zestawień wydatków
Artykuł 100	Obliczanie salda
Artykuł 101	Procedura badania zestawień wydatków
Artykuł 102	Postępowanie kontradyktoryjne dotyczące badania zestawień wydatków

Rozdział III	Korekty finansowe
Artykuł 103	Korekty finansowe dokonywane przez państwa członkowskie
Artykuł 104	Korekty finansowe dokonywane przez Komisję
Rozdział IV	Umorzenie zobowiązań
Artykuł 105	Zasady i reguły dotyczące umorzeń
Artykuł 106	Wyjątki od reguł dotyczących umorzenia zobowiązań
Artykuł 107	Procedura umorzenia zobowiązań
TYTUŁ VIII	RAMY FINANSOWE
Artykuł 108	Zasięg geograficzny wsparcia w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”
Artykuł 109	Zasoby na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej
Artykuł 110	Zasoby na cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” oraz na cel „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg)
Artykuł 111	Możliwość przesuwania zasobów
Artykuł 112	Określanie stóp dofinansowania
TYTUŁ IX	PRZEKAZANIE UPRAWNIENÍ, PRZEPISY WYKONAWCZE, PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE
Rozdział I	Przekazanie uprawnień i przepisy wykonawcze
Artykuł 113	Przekazanie uprawnień w odniesieniu do niektórych załączników
Artykuł 114	Wykonywanie przekazanych uprawnień
Artykuł 115	Procedura komitetowa

Rozdział II	Przepisy przejściowe i końcowe
Artykuł 116	Przegląd
Artykuł 117	Przepisy przejściowe
Artykuł 118	Warunki dotyczące operacji wdrażanych w fazach
Artykuł 119	Wejście w życie
ZAŁĄCZNIK I	WYMIARY I KODY RODZAJÓW INTERWENCJI W RAMACH EFRR, EFS+, FUNDUSZU SPÓJNOŚCI I FST – ART. 22 UST. 5
ZAŁĄCZNIK II	WZÓR UMOWY PARTNERSTWA – ART. 10 UST. 6
ZAŁĄCZNIK III	HORYZONTALNE WARUNKI PODSTAWOWE – ART. 15 UST. 1
ZAŁĄCZNIK IV	TEMATYCZNE WARUNKI PODSTAWOWE MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO EFRR, EFS+ I FUNDUSZU SPÓJNOŚCI – ART. 15 UST. 1
ZAŁĄCZNIK V	WZÓR DLA PROGRAMÓW WSPIERANYCH Z EFRR (CEL „INWESTYCJE NA RZECZ ZATRUDNIENIA I WZROSTU”), EFS+, FUNDUSZU SPÓJNOŚCI, FST I EFMRA – ART. 21 UST. 3
ZAŁĄCZNIK VI	WZÓR DLA PROGRAMÓW WSPIERANYCH Z FAMI, FBW I IZGW – ART. 21 UST. 3
ZAŁĄCZNIK VII	WZÓR DO PRZEKAZYWANIA DANYCH – ART. 42
ZAŁĄCZNIK VIII	PROGNOZA DOTYCZĄCA KWOTY, NA KTÓRĄ PAŃSTWO CZŁONKOWSKIE PLANUJE PRZEDŁOŻYĆ WNIOSKI O PŁATNOŚĆ ZA BIEŻĄCY I KOLEJNY ROK KALENDARZOWY (ART. 69 UST. 10)

ZAŁĄCZNIK IX	KOMUNIKACJA I WIDOCZNOŚĆ – ART. 47, 49 I 50
ZAŁĄCZNIK X	ELEMENTY UMÓW O FINANSOWANIU I DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH – ART. 59 UST. 1 I 5
ZAŁĄCZNIK XI	KLUCZOWE WYMOGI DOTYCZĄCE SYSTEMÓW ZARZĄDZANIA I KONTROLI ORAZ KLASYFIKACJA TYCH SYSTEMÓW – ART. 69 UST. 1
ZAŁĄCZNIK XII	SZCZEGÓŁOWE ZASADY ORAZ WZÓR DO CELÓW ZGŁASZANIA NIEPRAWIDŁOWOŚCI – ART. 69 UST. 2 I UST. 2
ZAŁĄCZNIK XIII	ELEMENTY ŚCIEŻKI AUDYTU – ART. 69 UST. 6
ZAŁĄCZNIK XIV	SYSTEMY ELEKTRONICZNEJ WYMIANY DANYCH MIĘDZY INSTYTUCJAMI PROGRAMU A BENEFICJENTAMI – ART. 69 UST. 8
ZAŁĄCZNIK XV	SFC2021: SYSTEM ELEKTRONICZNEJ WYMIANY DANYCH MIĘDZY PAŃSTWAMI CZŁONKOWSKIMI A KOMISJĄ – ART. 69 UST. 9
ZAŁĄCZNIK XVI	WZÓR OPISU SYSTEMU ZARZĄDZANIA I KONTROLI – ART. 69 UST. 11
ZAŁĄCZNIK XVII	DANE, KTÓRE NALEŻY REJESTROWAĆ I PRZECHOWYWAĆ W FORMIE ELEKTRONICZNEJ W ODNIESIENIU DO KAŻDEJ OPERACJI – ART. 72 UST. 1 LIT. E)
ZAŁĄCZNIK XVIII	WZÓR DEKLARACJI ZARZĄDCZEJ – ART. 74 UST. 1 LIT. F)
ZAŁĄCZNIK XIX	WZÓR ROCZNEJ OPINII AUDYTOWEJ – ART. 77 UST. 3 LIT. A)
ZAŁĄCZNIK XX	WZÓR ROCZNEGO SPRAWOZDANIE Z KONTROLI – ART. 77 UST. 3 LIT. B)

ZAŁĄCZNIK XXI	WZÓR ROCZNEGO SPRAWOZDANIA Z AUDYTU – ART. 81 UST. 5
ZAŁĄCZNIK XXII	WZÓR STRATEGII AUDYTU – ART. 78
ZAŁĄCZNIK XXIII	WZÓR WNIOSKÓW O PŁATNOŚĆ – ART. 91 UST. 3
ZAŁĄCZNIK XXIV	WZÓR ZESTAWIENIA WYDATKÓW – ART. 98 UST. 1 LIT. A)
ZAŁĄCZNIK XXV	OKREŚLENIE POZIOMU KOREKT FINANSOWYCH: STAWKA RYCZAŁTOWA KOREKTY FINANSOWEJ I EKSTRAPOLACJA KOREKTY FINANSOWEJ – ART. 104 UST. 1
ZAŁĄCZNIK XXVI	METODYKA ALOKACJI ZASOBÓW OGÓLNYCH MIĘDZY PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE – ART. 109 UST. 2

TYTUŁ I

CELE I OGÓLNE ZASADY DOTYCZĄCE WSPARCIA

ROZDZIAŁ I

Przedmiot, definicje i zasady ogólne

Artykuł 1

Przedmiot i zakres stosowania

1. Niniejsze rozporządzenie ustanawia:
 - a) zasady finansowe na potrzeby Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST), Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury (EFMRA), Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (FAMI), Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego (FBW) i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (IZGW) (zwanych dalej łącznie „Funduszami”);
 - b) wspólne przepisy mające zastosowanie do EFRR, EFS+, Funduszu Spójności, FST i EFMRA.

2. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do komponentu „Zatrudnienie i innowacje społeczne” w ramach EFS+ ani do komponentów EFMRA, FAMI, FBW oraz IZGW wdrażanych w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego, z wyjątkiem pomocy technicznej z inicjatywy Komisji.
3. Art. 5, 14, 19, 28-34 i 108-112 nie mają zastosowania do FAMI, FBW ani IZGW.
4. Art. 108-112 nie mają zastosowania do EFMRA.
5. Art. 14, 15, 18, 19, 21-27, 37-42, art. 43 ust. 1–4, art. 44 i 50, art. 55 ust. 1 oraz art. 73, 77, 80 i 83-85 nie mają zastosowania do programów Interreg.
6. Wymienione poniżej rozporządzenia dotyczące poszczególnych Funduszy mogą ustanawiać przepisy uzupełniające niniejsze rozporządzenie, które nie mogą być z nim sprzeczne.
 - a) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/...¹⁺(zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie EFRR i Funduszu Spójności”);
 - b) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/... (zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie EFS+”)²⁺⁺;

¹ Rozporządzenie (UE) ... (Dz.U. ...).

⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dok 2018/0197 (COD) oraz wstawić w przypisie dolnym numer, datę autorów, nazwę i odesłanie do publikacji w Dz.U. dla tego rozporządzenia.

² Rozporządzenie (UE) ... (Dz.U. ...).

⁺⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dok 2018/0206 (COD) oraz wstawić w przypisie dolnym numer, datę autorów, nazwę i odesłanie do publikacji w Dz.U. dla tego rozporządzenia.

- c) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/...¹⁺⁺⁺ (zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie Interreg”);
- d) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/...²⁺⁺⁺⁺ (zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie FST”);
- e) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/...³⁺⁺⁺⁺⁺ (zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie EFMRA”);
- f) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie FAMI”);
- g) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego (zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie FBW”);

¹ Rozporządzenie (UE) ... (Dz.U. ...).

⁺⁺⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dok 2018/0199 (COD) oraz wstawić w przypisie dolnym numer, datę autorów, nazwę i odesłanie do publikacji w Dz.U. dla tego rozporządzenia.

² Rozporządzenie (UE) ... (Dz.U. ...).

⁺⁺⁺⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dok 2020/0210 (COD) oraz wstawić w przypisie dolnym numer, datę autorów, nazwę i odesłanie do publikacji w Dz.U. dla tego rozporządzenia.

³ Rozporządzenie (UE) ... (Dz.U. ...).

⁺⁺⁺⁺⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dok 2018/0197 (COD) oraz wstawić w przypisie dolnym numer, datę autorów, nazwę i odesłanie do publikacji w Dz.U. dla tego rozporządzenia.

- h) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające, w ramach Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami, Instrument Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie IZGW”).

W przypadku wątpliwości dotyczących stosowania niniejszego rozporządzenia oraz rozporządzeń dotyczących poszczególnych Funduszy, niniejsze rozporządzenie ma charakter nadrzędny.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- 1) „stosowne zalecenia dla poszczególnych krajów” oznaczają zalecenia Rady przyjęte zgodnie z art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4 TFUE odnoszące się do wyzwań strukturalnych, jak również uzupełniające zalecenia Komisji wydane zgodnie z art. 34 rozporządzenia (UE) 2018/1999, które należy uwzględnić w ramach wieloletnich inwestycji objętych zakresem Funduszy określonym w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych Funduszy;
- 2) „warunek podstawowy” oznacza warunek konieczny do skutecznej i efektywnej realizacji celów szczegółowych;
- 3) „mające zastosowanie prawo” oznacza prawo Unii oraz odnoszące się do jego stosowania przepisy prawa krajowego;

- 4) „operacja” oznacza:
- a) projekt, umowę, działanie lub grupę projektów wybrane w ramach danych programów;
 - b) w kontekście instrumentów finansowych – wkład z programu do instrumentu finansowego oraz późniejsze wsparcie finansowe udzielane na rzecz ostatecznych odbiorców z tego instrumentu finansowego;
- 5) „operacja o znaczeniu strategicznym” oznacza operację, która wnosi znaczący wkład w osiągnięcie celów programu i która podlega szczególnym środkom dotyczącym monitorowania i komunikacji;
- 6) „priorytet” w kontekście FAMI, FBW i IZGW oznacza cel szczegółowy;
- 7) „priorytet” w kontekście EFMRA, wyłącznie do celów tytułu VII, oznacza cel szczegółowy;
- 8) „instytucja pośrednicząca” oznacza podmiot publiczny lub prywatny, za którego działania odpowiedzialność ponosi instytucja zarządzająca lub który wykonuje obowiązki lub zadania w imieniu takiej instytucji;

9) „beneficjent” oznacza:

- a) podmiot publiczny lub prywatny, podmiot mający osobowość prawną lub niemający osobowości prawnej lub osobę fizyczną, odpowiedzialne za inicjowanie operacji lub inicjowanie i wdrażanie operacji;
- b) w kontekście partnerstw publiczno-prywatnych („PPP”) – podmiot publiczny inicjujący operację PPP lub partnera prywatnego wybranego do jej wdrażania;
- c) w kontekście programów pomocy państwa – przedsiębiorstwo, które otrzymuje pomoc;
- d) w kontekście pomocy *de minimis* udzielanej zgodnie z rozporządzeniami Komisji (UE) nr 1407/2013¹ lub (UE) nr 717/2014² państwo członkowskie może zdecydować, że beneficjentem do celów niniejszego rozporządzenia jest podmiot udzielający pomocy, w przypadku gdy jest on odpowiedzialny za inicjowanie operacji lub za inicjowanie i wdrażanie operacji;
- e) w kontekście instrumentów finansowych – podmiot, który wdraża fundusz powierniczy, lub, jeżeli nie istnieje struktura z funduszem powierniczym, podmiot wdrażający fundusz szczegółowy, lub, jeżeli instytucja zarządzająca zarządza instrumentem finansowym – instytucję zarządzającą;

¹ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz.U. L 352 z 24.12.2013, s. 1).

² Rozporządzenie Komisji (UE) nr 717/2014 z dnia 27 czerwca 2014 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rybołówstwa i akwakultury (Dz.U. L 190 z 28.6.2014, s. 45).

- 10) „fundusz małych projektów” oznacza operację w ramach programu Interreg mającą na celu wybranie i wdrażanie projektów, w tym działań opartych na kontaktach międzyludzkich o ograniczonej wartości finansowej;
- 11) „cel końcowy” oznacza ustaloną wcześniej wartość, jaką należy osiągnąć pod koniec okresu kwalifikowalności w odniesieniu do wskaźnika przypisanego do danego celu szczegółowego;
- 12) „cel pośredni” oznacza pośrednią wartość, jaką należy osiągnąć w określonym momencie okresu kwalifikowalności w odniesieniu do wskaźnika produktu przypisanego do danego celu szczegółowego;
- 13) „wskaźnik produktu” oznacza wskaźnik służący do pomiaru konkretnych zakładanych wyników danej interwencji;
- 14) „wskaźnik rezultatu” oznacza wskaźnik służący do pomiaru efektów wspieranych interwencji, szczególnie w odniesieniu do bezpośrednich adresatów, populacji docelowej lub użytkowników infrastruktury;
- 15) „operacja PPP” oznacza operację, która jest wdrażana w ramach partnerstwa między podmiotami publicznymi i sektorem prywatnym, zgodnie z umową o PPP, i która ma na celu świadczenie usług publicznych w oparciu o podział ryzyka między partnerów, przewidująca wykorzystanie specjalistycznej wiedzy sektora prywatnego, albo dodatkowych źródeł kapitału, albo obu tych elementów;
- 16) „instrument finansowy” oznacza formę wsparcia udzielanego w ramach struktury, z wykorzystaniem której produkty finansowe są dostarczane ostatecznym odbiorcom;

- 17) „produkt finansowy” oznacza inwestycje kapitałowe lub quasi-kapitałowe oraz pożyczki i gwarancje, zgodnie z definicją w art. 2 rozporządzenia finansowego;
- 18) „ostateczny odbiorca” oznacza osobę prawną lub fizyczną, która otrzymuje wsparcie z Funduszy za pośrednictwem beneficjenta funduszu małych projektów lub z instrumentu finansowego;
- 19) „wkład z programu” oznacza wsparcie z Funduszy oraz jakiegokolwiek krajowego publicznego i prywatnego współfinansowania na rzecz instrumentu finansowego;
- 20) „fundusz powierniczy” oznacza fundusz utworzony na odpowiedzialność instytucji zarządzającej w ramach co najmniej jednego programu w celu wdrażania co najmniej jednego funduszu szczegółowego;
- 21) „fundusz szczegółowy” oznacza fundusz, za pomocą którego instytucja zarządzająca lub fundusz powierniczy dostarczają produkty finansowe ostatecznym odbiorcom;
- 22) „podmiot wdrażający instrument finansowy” oznacza podmiot prawa publicznego lub prywatnego realizujący zadania funduszu powierniczego lub funduszu szczegółowego;
- 23) „efekt dźwigni” oznacza kwotę finansowania podlegającego zwrotowi przekazywaną ostatecznym odbiorcom, podzieloną przez kwotę wkładu z Funduszy;
- 24) „współczynnik mnożnikowy” w kontekście instrumentów gwarancyjnych oznacza stosunek – ustalony na podstawie ostrożnej oceny ryzyka *ex ante* w odniesieniu do każdego produktu gwarancyjnego, który ma być oferowany – między wartością potwierdzonych gwarancją nowych wypłaconych pożyczek oraz dokonanych inwestycji kapitałowych lub quasi-kapitałowych, a zarezerwowaną kwotą wkładu z programu, przeznaczoną na umowy gwarancji mające pokryć oczekiwane i nieoczekiwane straty z tytułu tych nowych pożyczek oraz inwestycji kapitałowych lub quasi-kapitałowych;

- 25) „koszty zarządzania” oznaczają koszty bezpośrednie lub pośrednie zwracane na podstawie dowodów poniesienia wydatków w związku z wdrażaniem instrumentów finansowych;
- 26) „opłaty za zarządzanie” oznaczają cenę za świadczone usługi, określoną w umowie o finansowaniu między instytucją zarządzającą a podmiotem wdrażającym fundusz powierniczy lub fundusz szczegółowy; oraz, w stosownych przypadkach, między podmiotem wdrażającym fundusz powierniczy a podmiotem wdrażającym fundusz szczegółowy;
- 27) „przeniesienie produkcji” oznacza przeniesienie tej samej lub podobnej działalności lub jej części w rozumieniu art. 2 pkt 61a) rozporządzenia (UE) nr 651/2014;
- 28) „wkład publiczny” oznacza każdy wkład w finansowanie operacji, który pochodzi z budżetu krajowych, regionalnych lub lokalnych władz publicznych lub europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) ustanowionego zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady¹, z budżetu Unii udostępnianego na potrzeby Funduszy, z budżetu podmiotów prawa publicznego lub też z budżetu związków władz publicznych lub podmiotów prawa publicznego oraz – do celów określania stopy dofinansowania dla programów lub priorytetów EFS+ – może obejmować wszelkie zasoby finansowe wspólnie wniesione przez pracodawców i pracowników;

¹ Rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) (Dz.U. L 210 z 31.7.2006, s. 19).

- 29) „rok obrachunkowy” oznacza okres od dnia 1 lipca do dnia 30 czerwca kolejnego roku, z wyjątkiem pierwszego roku obrachunkowego w okresie programowania, w odniesieniu do którego oznacza on okres od terminu rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków do dnia 30 czerwca 2022 r.; w przypadku ostatniego roku obrachunkowego oznacza okres od dnia 1 lipca 2029 r. do dnia 30 czerwca 2030 r.;
- 30) „podmiot gospodarczy” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną lub inny podmiot biorący udział we wdrażaniu Funduszy, z wyjątkiem państwa członkowskiego podczas wykonywania uprawnień władzy publicznej;
- 31) „nieprawidłowość” oznacza każde naruszenie mającego zastosowanie prawa, wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego, które ma lub może mieć szkodliwy wpływ na budżet Unii poprzez obciążenie go nieuzasadnionym wydatkiem;
- 32) „poważne uchybienie” oznacza uchybienie w skutecznym funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli danego programu, w odniesieniu do którego konieczne są znaczne udoskonalenia systemu zarządzania i kontroli, oraz w przypadku gdy którykolwiek z kluczowych wymogów 2, 4, 5, 9, 12, 13 i 15, o których mowa w załączniku X, lub co najmniej dwa z pozostałych kluczowych wymogów zostały wskutek oceny zaszeregowane do kategorii 3 i 4 określonych w tym załączniku;
- 33) „nieprawidłowość systemowa” oznacza każdą nieprawidłowość, która może mieć charakter powtarzalny, o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia w podobnych rodzajach operacji, która wystąpiła na skutek poważnego uchybienia, w tym braku ustanowienia odpowiednich procedur zgodnie z niniejszym rozporządzeniem oraz z przepisami dotyczącymi poszczególnych Funduszy;

- 34) „łączne błędy” oznaczają sumę przewidywanych błędów losowych oraz, w stosownych przypadkach, określonych błędów systemowych i nieskorygowanych anormalnych błędów;
- 35) „łączny poziom błędu” oznacza łączne błędy podzielone przez wielkość populacji objętej audytem;
- 36) „poziom błąd rezydualnego” oznacza łączne błędy pomniejszone o korekty finansowe zastosowane przez państwa członkowskie w celu ograniczenia ryzyk stwierdzonych przez instytucję audytową, podzielone przez wydatki, które mają zostać zadeklarowane w zestawieniu wydatków;
- 37) „ukończona operacja” oznacza operację, która została fizycznie ukończona lub w pełni wdrożona i w odniesieniu do której beneficjenci dokonali wszystkich powiązanych płatności oraz otrzymali odpowiedni wkład publiczny;
- 38) „jednostka próby” oznacza jedną z jednostek, którymi mogą być operacja, projekt wdrażany w ramach danej operacji lub wniosek o płatność złożony przez beneficjenta, na jakie podzielono daną populację objętą audytem do celów doboru próby;
- 39) „rachunek powierniczy” oznacza w przypadku operacji PPP rachunek bankowy prowadzony na podstawie pisemnej umowy zawartej między podmiotem publicznym będącym beneficjentem i partnerem prywatnym i zatwierdzoną przez instytucję zarządzającą lub pośredniczącą, wykorzystywany do płatności w trakcie okresu kwalifikowalności lub po jego upływie;
- 40) „uczestnik” oznacza osobę fizyczną, która odnosi bezpośrednio korzyści z danej operacji, przy czym nie jest odpowiedzialna ani za inicjowanie operacji, ani jednocześnie za jej inicjowanie, i wdrażanie i która, w kontekście EFMRA, nie otrzymuje wsparcia finansowego;

- 41) „efektywność energetyczna przede wszystkim” oznacza, że w decyzjach dotyczących planowania, polityki i inwestycji w dziedzinie energii w najwyższym stopniu uwzględnia się racjonalne pod względem kosztów alternatywne środki służące efektywności energetycznej, by zwiększać efektywność zapotrzebowania na energię i dostaw energii, zwłaszcza dzięki racjonalnym pod względem kosztów oszczędnościom końcowego zużycia energii, inicjatywom dotyczącym odpowiedzi odbioru, efektywniejszej konwersji i dystrybucji oraz efektywniejszemu przesyłowi energii, a przy tym nadal osiągać cele tych decyzji;
- 42) „uodparnianie na zmiany klimatu” oznacza proces mający na celu zapobieganie podatności infrastruktury na potencjalne długoterminowe skutki zmian klimatu, przy jednoczesnym zapewnieniu przestrzegania zasady „efektywności energetycznej przede wszystkim” oraz zgodności poziomu emisji gazów cieplarnianych wynikających z projektu z celem osiągnięcia neutralności klimatycznej w 2050 r.;
- 43) „dotacje warunkowe” oznaczają kategorię dotacji, której zwrot jest uzależniony od określonych warunków;
- 44) „EBI” oznacza Europejski Bank Inwestycyjny, Europejski Fundusz Inwestycyjny lub dowolną jednostkę zależną Europejskiego Banku Inwestycyjnego;
- 45) „pieczęć doskonałości” oznacza znak jakości przyznawany przez Komisję w odniesieniu do wniosku, wskazujący, że wniosek, który został oceniony w zaproszeniu do składania wniosków w ramach instrumentu unijnego uznaje się za spełniający minimalne wymogi jakościowe tego instrumentu unijnego, lecz nie mógł on otrzymać finansowania z uwagi na brak dostępnego budżetu w tym naborze wniosków, natomiast może otrzymać wsparcie z innych unijnych lub krajowych źródeł finansowania.

Artykuł 3

Obliczanie terminów podjęcia działań przez Komisję

W przypadku gdy wyznaczono termin podjęcia działań przez Komisję, bieg tego terminu rozpoczyna się w momencie, gdy państwo członkowskie przedłoży wszystkie informacje zgodnie z wymogami określonymi w niniejszym rozporządzeniu lub w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych Funduszy.

Bieg tego terminu zawiesza się od dnia następującego po dniu, w którym Komisja wyśle do państwa członkowskiego swoje uwagi lub wnioski o przesłanie poprawionych dokumentów, do momentu, gdy dane państwo członkowskie odpowie Komisji.

Artykuł 4

Przetwarzanie i ochrona danych osobowych

Państwa członkowskie i Komisja mogą przetwarzać dane osobowe tylko wtedy, gdy jest to konieczne do celów wykonywania ich odpowiednich obowiązków wynikających z niniejszego rozporządzenia, w szczególności do celów monitorowania, sprawozdawczości, komunikacji, publikacji, ewaluacji, zarządzania finansowego, weryfikacji i audytów oraz, w stosownych przypadkach, do celów określania kwalifikowalności uczestników. Dane osobowe muszą być przetwarzane zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/679 lub rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725¹, w zależności od tego, które z nich ma zastosowanie.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia rozporządzenia (WE) nr 45/2001 i decyzji nr 1247/2002/WE (Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 39).

ROZDZIAŁ II

Cele polityki i zasady dotyczące wsparcia z Funduszy

Artykuł 5

Cele polityki

1. EFRR, EFS+, Fundusz Spójności i EFMRA wspierają następujące cele polityki:
 - a) bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej;
 - b) bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej;
 - c) lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności;
 - d) Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;
 - e) Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych.

FST wspiera realizację celu szczegółowego, jakim jest umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie.

Ust. 1 akapit pierwszy niniejszego artykułu nie ma zastosowania do zasobów EFRR i EFS+, które są przesuwane do FST zgodnie z art. 27.

2. EFRR, EFS+, Fundusz Spójności i FST wnoszą wkład w działania Unii prowadząc do wzmocnienia jej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej zgodnie z art. 174 TFUE dzięki dążeniu do osiągnięcia następujących celów:
 - a) cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” w państwach członkowskich i regionach – cel wspierany z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności oraz FST; oraz
 - b) cel „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) – cel wspierany z EFRR.
3. Państwa członkowskie i Komisja promują koordynację, komplementarność i spójność Funduszy z innymi unijnymi instrumentami i funduszami. Optymalizują mechanizmy koordynacji pomiędzy odpowiedzialnymi podmiotami, aby uniknąć powielania działań w trakcie planowania i wdrażania. W związku z tym państwa członkowskie i Komisja uwzględniają również stosowne zalecenia dla poszczególnych krajów w programowaniu i wdrażaniu Funduszy.

Artykuł 6

Cele klimatyczne i mechanizm dostosowania do zmian klimatu

1. Państwa członkowskie dostarczają informacje na temat wsparcia celów środowiskowych i klimatycznych z wykorzystaniem metodyki opartej na rodzajach interwencji w odniesieniu do każdego z Funduszy. Metodyka ta obejmuje przypisywanie konkretnej wagi udzielonemu wsparciu na poziomie odzwierciedlającym stopień, w jakim wsparcie takie przyczynia się do osiągnięcia celów środowiskowych i klimatycznych. W przypadku EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności przypisywane wagi muszą być związane z wymiarami i kodami rodzajów interwencji określonymi w załączniku I. W ramach wkładu Unii, EFRR i Fundusz Spójności wniosą, odpowiednio, 30 % i 37 % na rzecz wydatków wspieranych na potrzeby osiągnięcia celów klimatycznych określonych dla budżetu Unii.
2. Cel końcowy dotyczący wkładu w działania w dziedzinie klimatu zostanie dla każdego państwa członkowskiego ustalony jako wartość procentowa jego łącznej alokacji z EFRR i Funduszu Spójności oraz ujęty w programach jako rezultat rodzajów interwencji i indykatywnego podziału środków finansowych zgodnie z art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (viii). Zgodnie z art. 11 ust. 1, w umowie partnerstwa określa się wstępny cel końcowy dotyczący wkładu w działania w dziedzinie klimatu.
3. Państwa członkowskie i Komisja regularnie monitorują przestrzeganie celów końcowych dotyczących wkładu w działania w dziedzinie klimatu, w oparciu o łączne wydatki kwalifikowalne zadeklarowane instytucji zarządzającej przez beneficjentów według rodzaju interwencji zgodnie z art. 42 oraz o dane przedłożone przez dane państwo członkowskie. W przypadku gdy monitorowanie wykaże niewystarczające postępy w dążeniu do osiągnięcia celu końcowego dotyczącego wkładu w działania w dziedzinie klimatu, dane państwo członkowskie i Komisja uzgadniają środki zaradcze na corocznym spotkaniu w sprawie przeglądu.

4. W przypadku niewystarczających postępów w osiągnięciu celu końcowego dotyczącego wkładu w działania w dziedzinie klimatu na poziomie krajowym do dnia 31 grudnia 2024 r., państwo członkowskie uwzględnia to w swoim przeglądzie śródkresowym zgodnie z art. 18 ust. 1.

Artykuł 7

Zarządzanie dzielone

1. Państwa członkowskie i Komisja wykonują budżet Unii alokowany na Fundusze w ramach zarządzania dzielonego zgodnie z art. 63 rozporządzenia finansowego. Państwa członkowskie przygotowują i wdrażają programy na odpowiednim poziomie terytorialnym, zgodnie z ich ramami instytucjonalnymi, prawnymi i finansowymi.
2. Komisja wdraża kwotę wsparcia z Funduszu Spójności przesuniętą do instrumentu „Łącząc Europę” (CEF), Europejskiej inicjatywy miejskiej, międzyregionalnych inwestycji w innowacje, kwotę wsparcia przesuniętą z EFS+ do komponentu dotyczącego współpracy transnarodowej, kwoty wniesione do Programu InvestEU oraz pomoc techniczną z inicjatywy Komisji w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego zgodnie z art. 62 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) i c) rozporządzenia finansowego.
3. Komisja może, za zgodą zainteresowanego państwa członkowskiego i zainteresowanych regionów, wdrażać współpracę regionów najbardziej oddalonych w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) w ramach zarządzania pośredniego.

Artykuł 8

Partnerstwo i wielopoziomowe zarządzanie

1. W odniesieniu do umowy partnerstwa i poszczególnych programów każde państwo członkowskie organizuje i wdraża kompleksowe partnerstwo zgodnie ze swoimi ramami instytucjonalnymi i prawnymi oraz z uwzględnieniem specyfiki Funduszy. Partnerstwo takie obejmuje co najmniej następujących partnerów:
 - a) władze regionalne, lokalne i miejskie oraz inne instytucje publiczne;
 - b) partnerów gospodarczych i społecznych;
 - c) właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, takie jak partnerzy działający na rzecz środowiska, organizacje pozarządowe, oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równouprawnienia płci i niedyskryminacji;
 - d) w stosownych przypadkach, organizacje badawcze i uniwersytety.
2. Partnerstwo ustanowione na mocy ust. 1 niniejszego artykułu działa zgodnie z zasadą wielopoziomowego zarządzania i podejściem oddolnym. Państwo członkowskie angażuje partnerów, o których mowa w ust. 1, w przygotowanie umowy partnerstwa, a także w cały proces przygotowywania, wdrażania i ewaluacji programów, w tym poprzez udział w komitetach monitorujących zgodnie z art. 39.

W tym kontekście państwa członkowskie przeznaczają, w stosownych przypadkach, odpowiedni odsetek zasobów z Funduszy na budowanie zdolności administracyjnych partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

3. W przypadku programów Interreg partnerstwo obejmuje partnerów ze wszystkich uczestniczących państw członkowskich.
4. Organizacja i wdrażanie partnerstwa przebiegają zgodnie z europejskim kodeksem postępowania w sprawie partnerstwa ustanowionym rozporządzeniem delegowanym (UE) nr 240/2014.
5. Co najmniej raz w roku Komisja konsultuje się z organizacjami reprezentującymi partnerów na poziomie Unii w sprawie wdrażania programów i składa Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie z wyników tych konsultacji.

Artykuł 9

Zasady horyzontalne

1. Państwa członkowskie i Komisja zapewniają poszanowanie praw podstawowych oraz przestrzeganie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w procesie wdrażania Funduszy.

2. Państwa członkowskie i Komisja zapewniają, by równość mężczyzn i kobiet oraz uwzględnianie aspektu i perspektywy płci brano pod uwagę i propagowano w całym procesie przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programów.
3. Państwa członkowskie i Komisja podejmują odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programów. W procesie przygotowywania i wdrażania programów należy w szczególności wziąć pod uwagę zapewnienie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.
4. Cele Funduszy są realizowane zgodnie z celem wspierania zrównoważonego rozwoju, określonym w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czynić poważnych szkód”.

Cele Funduszy są realizowane przy pełnym poszanowaniu dorobku prawnego Unii w dziedzinie środowiska.

TYTUŁ II

PODEJŚCIE STRATEGICZNE

ROZDZIAŁ I

Umowa partnerstwa

Artykuł 10

Przygotowanie i przedłożenie umowy partnerstwa

1. Każde państwo członkowskie przygotowuje umowę partnerstwa, w której określa strategiczne kierunki programowania i ustalenia dotyczące skutecznego i efektywnego korzystania z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności, FST i EFMRA na okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r.
2. Umowa partnerstwa zostaje przygotowana zgodnie z europejskim kodeksem postępowania w sprawie partnerstwa. Jeżeli państwo członkowskie przewiduje już ustanowienie kompleksowego partnerstwa w trakcie przygotowywania swoich programów, wymóg ten uznaje się za spełniony.
3. Państwo członkowskie przekazuje Komisji umowę partnerstwa przed przedłożeniem pierwszego programu lub w momencie jego przedkładania.

4. Umowa partnerstwa może zostać przedłożona wraz ze stosownym rocznym krajowym programem reform i zintegrowanym krajowym planem w dziedzinie energii i klimatu.
5. Umowa partnerstwa jest dokumentem strategicznym sformułowanym w sposób zwięzły. Jej długość nie powinna przekraczać 35 stron, chyba że dane państwo członkowskie – z własnej inicjatywy – postanowi, że umowa będzie dłuższa.
6. Państwo członkowskie sporządza umowę partnerstwa zgodnie ze wzorem przedstawionym w załączniku II. Państwo członkowskie może włączyć umowę partnerstwa do jednego ze swoich programów.
7. Programy Interreg można przedłożyć Komisji przed przedłożeniem umowy partnerstwa.
8. Na wniosek zainteresowanego państwa członkowskiego EBI może uczestniczyć w przygotowywaniu umowy partnerstwa, jak również w działaniach związanych z przygotowywaniem operacji, instrumentów finansowych i PPP.

Artykuł 11
Treść umowy partnerstwa

1. Umowa partnerstwa zawiera następujące elementy:
 - a) wybrane cele polityki i cel szczegółowy FST wskazujące, z których funduszy objętych umową partnerstwa i w ramach których programów te cele będą realizowane, wraz z podaniem uzasadnienia, z uwzględnieniem stosownych zaleceń dla poszczególnych krajów, zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu, zasad Europejskiego filaru praw socjalnych oraz, w stosownych przypadkach, wyzwań regionalnych;
 - b) w odniesieniu do każdego z wybranych celów polityki i celu szczegółowego FST:
 - (i) zestawienie wyborów w zakresie polityki i najważniejszych rezultatów spodziewanych w odniesieniu do poszczególnych funduszy objętych umową partnerstwa;
 - (ii) koordynację i demarkację Funduszy oraz komplementarność między nimi i, w stosownych przypadkach, koordynację między programami krajowymi i regionalnymi;
 - (iii) komplementarność i synergię między funduszami objętymi umową partnerstwa, FAMI, FBW, IZGW oraz innymi instrumentami Unii, w tym realizowanymi w ramach programu LIFE strategicznymi projektami zintegrowanymi oraz strategicznymi projektami przyrodniczymi, oraz w stosownych przypadkach projektami finansowanymi w ramach programu „Horyzont Europa”;

- c) wstępną alokację finansową z poszczególnych funduszy objętych umową partnerstwa według celu polityki na poziomie krajowym i, w stosownych przypadkach, regionalnym, przy poszanowaniu przepisów dotyczących poszczególnych Funduszy w odniesieniu do koncentracji tematycznej, a także wstępną alokację finansową na rzecz celu szczegółowego FST, w tym wszelkie zasoby z EFRR i EFS+, które mają zostać przesunięte do FST zgodnie z art. 27;
- d) wstępny cel końcowy dotyczący wkładu w działania w dziedzinie klimatu zgodnie z art. 6 ust. 2;
- e) w stosownych przypadkach – podział zasobów finansowych według kategorii regionu sporządzony zgodnie z art. 108 ust. 2 oraz kwoty alokacji, które proponuje się przesunąć zgodnie z art. 26 i art. 111, w tym uzasadnienie takich przesunięć;
- f) w przypadku pomocy technicznej – wybór dokonany przez państwo członkowskie co do formy wkładu Unii na mocy art. 36 ust. 3 i, w stosownych przypadkach, wstępną alokację finansową z poszczególnych funduszy objętych umową partnerstwa na poziomie krajowym oraz podział zasobów finansowych według programu i kategorii regionu;
- g) kwoty, które mają zostać wniesione do programu InvestEU, według Funduszu i kategorii regionu, w stosownych przypadkach;

- h) wykaz programów planowanych w ramach funduszy objętych umową partnerstwa wraz z odpowiednimi wstępnymi alokacjami finansowymi w podziale na fundusz i z odpowiadającym wkładem krajowym, według kategorii regionu, w stosownych przypadkach;
- i) zestawienie działań, które zainteresowane państwo członkowskie planuje podjąć, na rzecz zwiększenia zdolności administracyjnych w zakresie wdrażania funduszy objętych umową partnerstwa;
- j) w stosownych przypadkach – zintegrowane podejście do działań podejmowanych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne lub szczególne potrzeby regionów i obszarów.

W odniesieniu do celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) umowa partnerstwa zawiera wyłącznie wykaz planowanych programów.

2. Umowa partnerstwa może również zawierać podsumowanie oceny spełnienia odpowiednich warunków podstawowych, o których mowa w art. 15 oraz w załącznikach III i IV.

Artykuł 12

Zatwierdzenie umowy partnerstwa

1. Komisja ocenia umowę partnerstwa i jej zgodność z niniejszym rozporządzeniem i przepisami dotyczącymi poszczególnych Funduszy, przestrzegając zasady proporcjonalności, z uwzględnieniem strategicznego charakteru tego dokumentu, liczby objętych nim programów oraz łącznej kwoty zasobów alokowanych danemu państwu członkowskiemu. W swojej ocenie Komisja uwzględnia w szczególności sposób, w jaki państwo członkowskie zamierza odnieść się do stosownych zaleceń dla poszczególnych krajów, jego zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu oraz Europejskiego filaru praw socjalnych.
2. Komisja może zgłosić uwagi w terminie trzech miesięcy od dnia przedłożenia umowy partnerstwa przez państwo członkowskie.
3. Państwo członkowskie dokonuje przeglądu umowy partnerstwa, uwzględniając uwagi zgłoszone przez Komisję.
4. Komisja przyjmuje w drodze aktu wykonawczego decyzję zatwierdzającą umowę partnerstwa nie później niż cztery miesiące od dnia pierwszego przedłożenia danej umowy partnerstwa przez zainteresowane państwo członkowskie.
5. W przypadku gdy umowa partnerstwa zawarta jest w programie zgodnie z art. 10 ust. 6, Komisja przyjmuje w drodze aktu wykonawczego jedną decyzję zatwierdzającą zarówno umowę partnerstwa jak i programu nie później niż sześć miesięcy od dnia pierwszego przedłożenia programu przez zainteresowane państwo członkowskie.

Artykuł 13

Zmiana umowy partnerstwa

1. Państwo członkowskie może przedłożyć Komisji do dnia 31 marca 2025 r. zmienioną umowę partnerstwa uwzględniającą wyniki przeglądu śródkresowego.
2. Komisja ocenia zmianę i może zgłosić uwagi w terminie trzech miesięcy od dnia przedłożenia zmienionej umowy partnerstwa.
3. Państwo członkowskie dokonuje przeglądu zmienionej umowy partnerstwa, uwzględniając uwagi zgłoszone przez Komisję.
4. Komisja zatwierdza zmianę umowy partnerstwa nie później niż sześć miesięcy po jej pierwszym przedłożeniu przez państwo członkowskie.

Artykuł 14
Korzystanie z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności i EFMRA
za pośrednictwem Programu InvestEU

1. Państwa członkowskie mogą w umowie partnerstwa przeznaczać kwotę w wysokości do 2 % początkowej alokacji krajowej przeznaczonej odpowiednio na EFRR, EFS+, Fundusz Spójności i EFMRA, na wkład do Programu InvestEU do przekazania poprzez gwarancje UE i na rzecz Centrum Doradztwa InvestEU zgodnie z art. 10 rozporządzenia w sprawie InvestEU. Za zgodą danej instytucji zarządzającej państwa członkowskie mogą ponadto przeznaczyć kwotę do 3 % początkowej alokacji krajowej każdego z tych Funduszy po dniu 1 stycznia 2023 r. z poprzez wniosek lub wnioski o zmianę programu.

Kwoty te przyczyniają się do osiągnięcia celów polityki wybranych w umowie partnerstwa lub w programie oraz wspierają inwestycje zasadniczo w kategorii regionu wnoszącego wkład.

Wkłady te są realizowane zgodnie z zasadami ustanowionymi w rozporządzeniu w sprawie InvestEU i nie stanowią przesunięć zasobów na mocy art. 26.

2. Państwa członkowskie określają, w stosownych przypadkach, łączną kwotę wkładu na każdy rok w podziale na Fundusze i kategorię regionu. W przypadku umowy partnerstwa można dokonywać alokacji zasobów bieżącego roku kalendarzowego i przyszłych lat kalendarzowych. W przypadku gdy państwo członkowskie wnioskuje o zmianę programu można dokonywać alokacji wyłącznie zasobów przyszłych lat kalendarzowych.

3. Kwoty, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, są wykorzystywane do tworzenia rezerw na część gwarancji UE w ramach modułu państw członkowskich i na rzecz Centrum Doradztwa InvestEU, po zawarciu umowy o przyznanie wkładu, zgodnie z art. 10 ust. 3 rozporządzenia w sprawie InvestEU. Zobowiązania budżetowe Unii w odniesieniu do każdej umowy o przyznanie wkładu mogą być zaciągane przez Komisję w ratach rocznych w okresie od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r.
4. Niezależnie od art. 12 rozporządzenia finansowego, w przypadku gdy umowa o przyznanie wkładu określona w art. 10 ust. 2 rozporządzenia w sprawie InvestEU nie została zawarta w terminie czterech miesięcy od dnia decyzji Komisji w sprawie przyjęcia umowy partnerstwa na kwotę, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, przyznaną w umowie partnerstwa, odnośną kwotę przeznacza się na program lub programy w ramach Funduszu wnoszącego wkład i kategorii regionu, w stosownych przypadkach, na wniosek państwa członkowskiego.

Umowa o przyznanie wkładu na kwotę, o której mowa w ust. 1, przyznaną we wniosku o zmianę programu zostaje zawarta równocześnie z przyjęciem decyzji zmieniającej program.

5. Zgodnie z art. 10 ust. 4 akapit drugi rozporządzenia w sprawie InvestEU, w przypadku gdy w terminie dziewięciu miesięcy od dnia zawarcia umowy o przyznanie wkładu nie zawarto umowy w sprawie gwarancji, umowę o przyznanie wkładu rozwiązuje się lub przedłuża za wzajemnym porozumieniem.

W przypadku zakończenia udziału państwa członkowskiego w Programie InvestEU odpowiednie kwoty wpłacone na rzecz wspólnego funduszu rezerw jako rezerwa zostają odzyskane jako wewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel zgodnie z art. 21 ust. 5 rozporządzenia finansowego. Dane państwo członkowskie składa wniosek o jedną lub więcej zmian programu w celu wykorzystania kwot odzyskanych i kwot przyznanych na przyszłe lata kalendarzowe zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu. Rozwiązanie umowy o przyznanie wkładu lub zmiana takiej umowy następują jednocześnie z przyjęciem decyzji zmieniających dany program lub dane programy.

6. Zgodnie z art. 10 ust. 3 akapit trzeci rozporządzenia w sprawie InvestEU, w przypadku gdy umowa w sprawie gwarancji nie została należycie wykonana w terminie czterech lat od dnia jej zawarcia, umowa o przyznanie wkładu zostaje zmieniona. Państwo członkowskie może wystąpić z wnioskiem o to, by kwoty wniesione do gwarancji UE na mocy ust. 1 niniejszego artykułu i pokryte zobowiązaniem w umowie w sprawie gwarancji, lecz nieobejmujące potwierdzonych gwarancją pożyczek, instrumentów kapitałowych ani innych instrumentów obarczonych ryzykiem, były traktowane zgodnie z ust. 5 niniejszego artykułu.
7. Zasoby wygenerowane przez kwoty wniesione do gwarancji UE lub zasoby związane z takimi kwotami udostępnia się państwu członkowskiemu zgodnie z art. 10 ust. 5 rozporządzenia w sprawie InvestEU i wykorzystuje na potrzeby wsparcia w ramach tego samego celu lub celów w formie instrumentów finansowych lub gwarancji budżetowych.

8. W przypadku kwot, które mają zostać ponownie wykorzystane w ramach programu zgodnie z ust. 4, 5 i 6 niniejszego artykułu, termin umorzenia zobowiązań określony w art. 105 ust. 1 rozpoczyna się w roku, w którym zaciągnięto stosowne zobowiązania budżetowe.

ROZDZIAŁ II

Warunki podstawowe i ramy wykonania

Artykuł 15

Warunki podstawowe

1. Na potrzeby celów szczegółowych w niniejszym rozporządzeniu określono warunki (zwane dalej „warunkami podstawowymi”).

W załączniku III zawarto horyzontalne warunki podstawowe mające zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych i kryteria niezbędne do oceny ich spełnienia.

W załączniku IV zawarto tematyczne warunki podstawowe odnoszące się do EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności oraz kryteria niezbędne do oceny ich spełnienia.

Warunek podstawowy dotyczący narzędzi i zdolności w zakresie skutecznego stosowania zasad pomocy państwa nie ma zastosowania do programów wspieranych z FAMI, IZGW i FBW.

2. Przy przygotowywaniu programu lub wprowadzaniu nowego celu szczegółowego w ramach zmian programu państwo członkowskie ocenia, czy spełnione zostały warunki podstawowe związane z wybranym celem szczegółowym. Warunek podstawowy uważa się za spełniony, gdy spełnione zostały wszystkie stosowne kryteria. W każdym programie lub w zmianie programu państwo członkowskie wskazuje spełnione i niespełnione warunki podstawowe oraz, podaje uzasadnienie, jeżeli uważa, że warunek podstawowy został spełniony.
3. W sytuacji gdy warunek podstawowy nie był spełniony w momencie zatwierdzenia programu lub zmiany programu, państwo członkowskie informuje Komisję, gdy tylko uzna, że warunek podstawowy został spełniony, podając uzasadnienie spełnienia warunku.
4. Jak najszybciej i nie później niż w terminie trzech miesięcy od otrzymania informacji, o której mowa w ust. 3, Komisja dokonuje oceny i informuje państwo członkowskie w przypadku gdy zgadza się z nim co do tego, że warunek podstawowy został spełniony.

W przypadku gdy Komisja nie zgadza się z państwem członkowskim odnośnie spełnienia warunku podstawowego, informuje o tym państwo członkowskie i przedstawia swoją ocenę.

W przypadku gdy państwo członkowskie nie zgadza się z oceną Komisji, przedstawia swoje uwagi w terminie jednego miesiąca, a Komisja postępuje zgodnie z akapitem pierwszym.

W przypadku gdy państwo członkowskie zgadza się z oceną Komisji, postępuje zgodnie z ust. 3.

5. Bez uszczerbku dla art. 105, wydatki dotyczące operacji związanych z celem szczegółowym mogą zostać ujęte we wnioskach o płatność, ale nie są zwracane przez Komisję do czasu poinformowania państwa członkowskiego przez Komisję o spełnieniu warunku podstawowego na podstawie ust. 4 akapit pierwszy niniejszego artykułu.

Akapit pierwszy nie ma zastosowania do operacji przyczyniających się do spełnienia stosownego warunku podstawowego.

6. Państwo członkowskie zapewnia, by warunki podstawowe były spełniane i przestrzegane przez cały okres programowania. Informuje Komisję o wszelkich zmianach mających wpływ na to, czy warunki podstawowe są spełnione.

W przypadku gdy Komisja uważa, że warunek podstawowy przestał być spełniany, informuje o tym państwo członkowskie, przedstawiając swoją ocenę. Następnie należy postępować zgodnie z procedurą określoną w ust. 4 akapity drugi i trzeci.

W przypadku gdy Komisja stwierdzi, że warunek podstawowy w dalszym ciągu nie jest spełniony na podstawie uwag państwa członkowskiego, wydatki związane z danym celem szczegółowym mogą, bez uszczerbku dla art. 105, zostać ujęte we wnioskach o płatność, ale nie są refundowane przez Komisję do czasu poinformowania państwa członkowskiego przez Komisję o spełnieniu warunku podstawowego na podstawie ust. 4 akapit pierwszy niniejszego artykułu.

7. Załącznik IV nie ma zastosowania do priorytetów wspieranych z FST ani do zasobów EFRR i EFS+ przesuniętych do FST zgodnie z art. 27.

Artykuł 16

Ramy wykonania

1. Każde państwo członkowskie ustanawia ramy wykonania, które umożliwiają monitorowanie, sprawozdawczość oraz ewaluację wykonania programu w okresie jego wdrażania, i przyczyniają się do pomiaru ogólnych wyników Funduszy.

Ramy wykonania obejmują:

- a) wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu powiązane z celami szczegółowymi określonymi w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych Funduszy i wybrane dla danego programu;
 - b) cele pośrednie, które mają zostać osiągnięte do końca 2024 r., dotyczące wskaźników produktu; oraz
 - c) cele końcowe, które mają zostać osiągnięte do końca 2029 r., dotyczące wskaźników produktu i wskaźników rezultatu.
2. Cele pośrednie i cele końcowe określa się w odniesieniu do poszczególnych celów szczegółowych w ramach programu, z wyjątkiem pomocy technicznej oraz celu szczegółowego dotyczącego deprywacji materialnej określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.
3. Cele pośrednie i cele końcowe umożliwiają Komisji i państwu członkowskiemu mierzenie postępów w osiąganiu celów szczegółowych. Spełniają one wymogi określone w art. 33 ust. 3 rozporządzenia finansowego.

Artykuł 17

Metodyka ustanawiania ram wykonania

1. Metodyka ustanawiania ram wykonania obejmuje:
 - a) kryteria stosowane przez państwo członkowskie przy wyborze wskaźników;
 - b) wykorzystywane dane lub dowody, zapewnienie jakości danych i metodę kalkulacji;
 - c) czynniki mogące wpływać na osiągnięcie celów pośrednich i celów końcowych oraz sposób ich uwzględnienia.
2. Państwo członkowskie udostępnia Komisji, na wniosek, metodykę ustanawiania ram wykonania.

Artykuł 18

Przegląd śródkresowy i kwota elastyczności

1. W przypadku programów wspieranych z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności i FST państwo członkowskie dokonuje przeglądu poszczególnych programów, biorąc pod uwagę następujące elementy:
 - a) nowe wyzwania wskazane w stosownych zaleceniach dla poszczególnych krajów przyjętych w 2024 r.;
 - b) w stosownych przypadkach – postępy w realizacji zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu;

- c) postępy w realizacji zasad Europejskiego filaru praw socjalnych;
 - d) sytuację społeczno-gospodarczą danego państwa członkowskiego lub regionu, ze szczególnym naciskiem na potrzeby terytorialne, z uwzględnieniem wszelkich istotnych negatywnych zmian finansowych, gospodarczych lub społecznych;
 - e) najważniejsze efekty stosownych ewaluacji;
 - f) postępy w osiąganiu celów pośrednich przy uwzględnieniu istotnych trudności napotkanych podczas wdrażania programu;
 - g) w przypadku programów wspieranych z FST – ocenę przeprowadzoną przez Komisję zgodnie z art. 29 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) 2018/1999.
2. Do dnia 31 marca 2025 r., w odniesieniu do każdego programu, państwo członkowskie przedkłada Komisji ocenę wyniku przeglądu śródkresowego, w tym propozycję ostatecznej alokacji kwoty elastyczności, o której mowa w art. 86 ust. 1 akapit drugi.
3. Jeżeli zostanie to uznane za konieczne w następstwie przeglądu śródkresowego dotyczącego danego programu lub w przypadku wskazania nowych wyzwań zgodnie z ust. 1 lit. a), państwo członkowskie przedkłada Komisji ocenę, o której mowa w ust. 2, wraz ze zmienionym programem.

Zmiany obejmują:

- a) alokacje zasobów finansowych w podziale na priorytety;
- b) zmienione lub nowe cele końcowe;
- c) kwoty, które mają zostać wniesione do Programu InvestEU, w podziale na Fundusz i kategorię regionu, w stosownych przypadkach.

Komisja zatwierdza zmieniony program zgodnie z art. 24, w tym ostateczną alokację kwoty elastyczności.

- 4. W przypadku gdy w wyniku przeglądu śródkresowego państwo członkowskie uzna, że program nie wymaga zmiany, Komisja:
 - a) przyjmuje decyzję w terminie trzech miesięcy od dnia przedłożenia oceny, o której mowa w ust. 2, potwierdzającej ostateczną alokację kwoty elastyczności; albo
 - b) zwraca się do państwa członkowskiego w terminie dwóch miesięcy od dnia przedłożenia oceny, o której mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, aby przedstawiło zmieniony program zgodnie z art. 24.
- 5. Do momentu przyjęcia przez Komisję decyzji potwierdzającej ostateczną alokację kwoty elastyczności, kwota ta nie będzie dostępna na potrzeby wyboru operacji.
- 6. Do końca 2026 r. Komisja przygotowuje sprawozdanie z wyników przeglądu śródkresowego i przedłoży je Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

ROZDZIAŁ III

Środki związane z należytyim zarządzaniem gospodarczym oraz z wyjątkowymi lub nadzwyczajnymi okolicznościami

Artykuł 19

Środki łączące skuteczność Funduszy z należytyim zarządzaniem gospodarczym

1. Komisja może zwrócić się do państwa członkowskiego z wnioskiem o dokonanie przeglądu stosownych programów i zaproponowanie w nich zmian, w przypadku gdy jest to niezbędne, aby wspierać wykonanie stosownych zaleceń Rady.

Wniosek taki może zostać złożony w następujących celach:

- a) w celu wsparcia wykonania stosownego zalecenia dla poszczególnych krajów przyjętego zgodnie z art. 121 ust. 2 TFUE oraz stosownego zalecenia Rady przyjętego zgodnie z art. 148 ust. 4 TFUE, skierowanych do danego państwa członkowskiego;
- b) w celu wsparcia wykonania stosownych zaleceń Rady skierowanych do danego państwa członkowskiego i przyjętych zgodnie z art. 7 ust. 2 lub art. 8 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011¹, pod warunkiem że takie zmiany uznaje się za konieczne do korekty zakłóceń równowagi makroekonomicznej.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25).

2. Komisja uzasadnia wniosek skierowany do państwa członkowskiego zgodnie z ust. 1, wraz z odniesieniem do konieczności wsparcia wykonania stosownych zaleceń, i wskazuje w nim programy lub priorytety, których jej zdaniem dotyczy dana sprawa, oraz charakter oczekiwanych zmian. Taki wniosek nie może być złożony przed 2023 r. ani po 2026 r. ani też w odniesieniu do tych samych programów w ciągu dwóch kolejnych lat.
3. Państwo członkowskie przekazuje odpowiedź na wniosek, o którym mowa w ust. 1, w terminie dwóch miesięcy od jego otrzymania i opisuje w niej zmiany, które uważa za niezbędne w stosownych programach, podaje powody wprowadzenia takich zmian, wskazuje programy, których te zmiany dotyczą, określa charakter proponowanych zmian i ich oczekiwany wpływ na wykonanie zaleceń i na wdrażanie Funduszy. W razie konieczności Komisja przedstawia uwagi w terminie jednego miesiąca od dnia otrzymania tej odpowiedzi.
4. Państwo członkowskie przedkłada propozycję zmian w stosownych programach w terminie dwóch miesięcy od dnia przekazania odpowiedzi, o której mowa w ust. 3.
5. W przypadku gdy Komisja nie zgłosiła uwag lub gdy uznała, że wszelkie przedstawione uwagi zostały należycie uwzględnione, przyjmuje decyzję zatwierdzającą zmiany stosownych programów nie później niż w terminie czterech miesięcy od jej przedłożenia przez państwo członkowskie.

6. W przypadku gdy państwo członkowskie nie podejmie skutecznych działań w odpowiedzi na wniosek złożony zgodnie z ust. 1, w terminach określonych w ust. 3 i 4, Komisja może w ciągu trzech miesięcy po przekazaniu swoich uwag zgodnie z ust. 3 lub po przedłożeniu propozycji przez państwo członkowskie zgodnie z ust. 4 przedłożyć Radzie wniosek o zawieszenie całości lub części płatności w odniesieniu do danych programów lub priorytetów. W swoim wniosku Komisja określa powody stwierdzenia, że państwo członkowskie nie podjęło skutecznych działań. Przedkładając wniosek, Komisja bierze pod uwagę wszystkie istotne informacje i należyście uwzględnia wszelkie elementy wynikające z ustrukturyzowanego dialogu i opinie wyrażone w ramach tego dialogu zgodnie z ust. 14.
- Rada podejmuje decyzję w sprawie tego wniosku w drodze aktu wykonawczego. Ten akt wykonawczy ma zastosowanie wyłącznie do wniosków o płatność złożonych od dnia jego przyjęcia.
7. Komisja zwraca się do Rady z wnioskiem o zawieszenie całości lub części zobowiązań lub płatności w odniesieniu do co najmniej jednego programu państwa członkowskiego, w przypadku gdy Rada stwierdzi zgodnie z art. 126 ust. 8 lub 11 TFUE, że dane państwo członkowskie nie podjęło skutecznych działań, aby skorygować nadmierny deficyt, chyba że Rada stwierdzi istnienie znacznego pogorszenia koniunktury gospodarczej w strefie euro lub w całej Unii w rozumieniu art. 3 ust. 5 i art. 5 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1467/97¹.

¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1467/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie przyspieszenia i wyjaśnienia procedury nadmiernego deficytu (Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 6).

8. Komisja może zwrócić się do Rady z wnioskiem o zawieszenie całości lub części zobowiązań lub płatności w odniesieniu do co najmniej jednego programu państwa członkowskiego w następujących przypadkach:
- a) gdy Rada przyjmie dwa kolejne zalecenia w ramach tej samej procedury dotyczącej nadmiernego zakłócenia równowagi zgodnie z art. 8 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011¹ z racji tego, że państwo członkowskie przedstawiło niewystarczający plan działań naprawczych;
 - b) gdy Rada przyjmie dwie następujące po sobie decyzje w ramach tej samej procedury dotyczącej nadmiernego zakłócenia równowagi zgodnie z art. 10 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 stwierdzające, że dane państwo członkowskie nie zastosowało się do zaleceń, ponieważ nie podjęło zalecanych działań naprawczych;
 - c) gdy Komisja stwierdzi, że państwo członkowskie nie zastosowało środków, o których mowa w rozporządzeniu Rady (WE) nr 332/2002², i w związku z tym postanowi nie zatwierdzać wypłaty pomocy finansowej przyznanej temu państwu członkowskiemu;

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25).

² Rozporządzenie Rady (WE) nr 332/2002 z dnia 18 lutego 2002 r. ustanawiające instrument średnioterminowej pomocy finansowej dla bilansów płatniczych państw członkowskich (Dz.U. L 53 z 23.2.2002).

d) gdy Rada uzna, że dane państwo członkowskie nie realizuje programu dostosowań makroekonomicznych, o którym mowa w art. 7 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 472/2013¹, lub środków wymaganych na mocy decyzji Rady przyjętej zgodnie z art. 136 ust. 1 TFUE.

9. Pierwszeństwo ma zawieszenie zobowiązań. Zawieszenie płatności następuje wyłącznie wtedy, gdy konieczne jest niezwłoczne działanie oraz w przypadku istotnej niezgodności. Zawieszenie płatności ma zastosowanie do wniosków o płatność w odniesieniu do danych programów złożonych po dniu decyzji o zawieszeniu.
10. Wniosek Komisji dotyczący decyzji o zawieszeniu zobowiązań uznaje się za przyjęty przez Radę, jeżeli Rada nie podejmie, w drodze aktu wykonawczego, decyzji o odrzuceniu takiego wniosku większością kwalifikowaną w terminie jednego miesiąca od przedłożenia tego wniosku przez Komisję.

Zawieszenie zobowiązań stosuje się do zobowiązań dla Funduszy dla danego państwa członkowskiego od dnia 1 stycznia roku następującego po przyjęciu decyzji o zawieszeniu.

Rada przyjmuje decyzję, w drodze aktu wykonawczego, w sprawie wniosku Komisji, o którym mowa w ust. 7 i 8, w odniesieniu do zawieszenia płatności.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 472/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru gospodarczego i budżetowego nad państwami członkowskimi należącymi do strefy euro dotkniętymi lub zagrożonymi poważnymi trudnościami w odniesieniu do ich stabilności finansowej (Dz.U. L 140 z 27.5.2013, s. 1).

11. Zakres i poziom zawieszenia zobowiązań lub płatności, które ma zostać nałożone, jest proporcjonalny, zgodny z zasadą równego traktowania państw członkowskich i uwzględnia sytuację gospodarczą i społeczną danego państwa członkowskiego, w szczególności poziom bezrobocia, poziom ubóstwa lub wykluczenia społecznego w danym państwie członkowskim w porównaniu ze średnią unijną oraz wpływ zawieszenia na gospodarkę tego państwa członkowskiego. W sposób szczególny brany jest pod uwagę wpływ zawieszeń na programy o krytycznym znaczeniu dla przeciwdziałania niekorzystnym warunkom gospodarczym lub społecznym.
12. Zawieszeniu zobowiązań podlega nie więcej niż 25 % zobowiązań dotyczących następnego roku kalendarzowego dla Funduszy lub 0,25 % nominalnego PKB, w zależności od tego, która z tych wartości jest niższa, w którymkolwiek z następujących przypadków:
- a) w przypadku pierwszej niezgodności z procedurą nadmiernego deficytu, o której mowa w ust. 7;
 - b) w przypadku pierwszej niezgodności związanej z planem działań naprawczych zgodnie z procedurą dotyczącą nadmiernego zakłócenia równowagi, o której mowa w ust. 8 lit. a);
 - c) w przypadku niezgodności z zalecanym działaniem naprawczym zgodnie z procedurą dotyczącą nadmiernego zakłócenia równowagi, o której mowa w ust. 8 lit. b);
 - d) w przypadku pierwszej niezgodności, o której mowa w ust. 8 lit. c) i d).

W przypadku utrzymującej się niezgodności zawieszenie zobowiązań może przekroczyć maksymalne wartości procentowe określone w akapicie pierwszym.

13. Rada uchyla zawieszenie zobowiązań na wniosek Komisji w następujących przypadkach:
- a) jeżeli procedura nadmiernego deficytu zostaje zawieszona zgodnie z art. 9 rozporządzenia (WE) nr 1467/97 lub jeżeli Rada zdecydowała zgodnie z art. 126 ust. 12 TFUE o uchyleniu decyzji w sprawie istnienia nadmiernego deficytu;
 - b) jeżeli Rada zatwierdziła plan działań naprawczych przedstawiony przez dane państwo członkowskie zgodnie z art. 8 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 lub gdy zawieszona zostaje procedura dotycząca nadmiernego zakłócenia równowagi zgodnie z art. 10 ust. 5 tego rozporządzenia, lub jeżeli Rada zamknęła procedurę dotyczącą nadmiernego zakłócenia równowagi zgodnie z art. 11 tego rozporządzenia;
 - c) jeżeli Komisja stwierdziła, że dane państwo członkowskie podjęło właściwe środki, o których mowa w rozporządzeniu (WE) nr 332/2002;
 - d) jeżeli Komisja stwierdziła, że zainteresowane państwo członkowskie podjęło stosowne działania w celu realizacji programu dostosowań makroekonomicznych, o którym mowa w art. 7 rozporządzenia (UE) nr 472/2013, lub środki wymagane na mocy decyzji Rady przyjętej zgodnie z art. 136 ust. 1 TFUE.

Po uchyleniu przez Radę zawieszenia zobowiązań Komisja ponownie ujmuje w budżecie zawieszone zobowiązania zgodnie z art. 6 rozporządzenia (UE, Euratom) 2020/2093.

Zawieszonych zobowiązań nie można ponownie ująć w budżecie po 2027 r.

Termin umorzenia zobowiązań w odniesieniu do kwoty ponownie ujętej w budżecie zgodnie z art. 105 zaczyna się od roku, w którym zawieszone zobowiązanie zostało ponownie ujęte w budżecie.

Na wniosek Komisji Rada podejmuje decyzję dotyczącą uchylenia zawieszenia płatności, w przypadku gdy spełnione zostały mające zastosowanie warunki określone w akapicie pierwszym. Wniosek Komisji w sprawie decyzji dotyczącej uchylenia zawieszenia zobowiązań uznaje się za przyjęty przez Radę, chyba że Rada zdecyduje, w drodze aktu wykonawczego, o odrzuceniu takiego wniosku większością kwalifikowaną w terminie miesiąca od przedstawienia wniosku Komisji.

14. Komisja na bieżąco informuje Parlament Europejski o wykonaniu niniejszego artykułu. W szczególności, gdy jeden z warunków określonych w ust. 6, 7 lub 8 jest spełniony dla jednego z państw członkowskich, Komisja niezwłocznie informuje Parlament Europejski i przekazuje szczegółowe informacje dotyczące Funduszy oraz programów, które mogą podlegać zawieszeniu.

Parlament Europejski może zaprosić Komisję do ustrukturyzowanego dialogu na temat stosowania niniejszego artykułu, mając na względzie przekazane informacje, o których mowa w akapicie pierwszym.

Niezwłocznie po jego przyjęciu Komisja przekazuje Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wniosek o zawieszenie lub wniosek o uchylenie takiego zawieszenia. Parlament Europejski może zwrócić się do Komisji o wyjaśnienie powodów złożenia wniosku.

15. Do dnia 31 grudnia 2025 r. Komisja przeprowadzi przegląd stosowania niniejszego artykułu. W tym celu Komisja przygotowuje sprawozdanie, które przekaże Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, załączając do niego w razie potrzeby wniosek ustawodawczy.
16. W przypadku poważnych zmian w sytuacji społecznej i gospodarczej w Unii Komisja może przedłożyć wniosek w sprawie przeglądu stosowania niniejszego artykułu lub też Parlament Europejski bądź Rada, działając zgodnie z, odpowiednio, art. 225 lub 241 TFUE, mogą zwrócić się do Komisji o przedłożenie takiego wniosku.
17. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania do programów ESF+, FAMI, IZGW, FBW ani Interreg.

Artykuł 20

Środki tymczasowe dotyczące wykorzystania Funduszy w odpowiedzi na wyjątkowe lub nadzwyczajne okoliczności

1. W przypadku gdy po dniu ... [data wejścia w życie niniejszego rozporządzenia] Rada stwierdzi wystąpienie nadzwyczajnego zdarzenia pozostającego poza kontrolą co najmniej jednego państwa członkowskiego, które to zdarzenie ma znaczny wpływ na sytuację finansową sektora instytucji rządowych i samorządowych, lub znaczne pogorszenie koniunktury gospodarczej w strefie euro lub w całej Unii, zgodnie z art. 5 ust. 1 akapit dziesiąty, art. 6 ust. 3 akapit czwarty, art. 9 ust. 1 akapit dziesiąty oraz art. 10 ust. 3 akapit czwarty rozporządzenia (WE) nr 1466/97¹, lub wystąpienie nieprzewidzianych niekorzystnych zdarzeń gospodarczych, niosących poważne negatywne konsekwencje dla finansów publicznych, zgodnie z art. 3 ust. 5 i art. 5 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1467/97, Komisja może, w drodze decyzji wykonawczej i na okres nieprzekraczający 18 miesięcy, przyjąć co najmniej jeden z następujących środków, pod warunkiem że są one bezwzględnie konieczne, by zareagować na takie wyjątkowe i nadzwyczajne okoliczności:
 - a) na wniosek co najmniej jednego zainteresowanego państwa członkowskiego – zwiększyć płatności okresowe o 10 punktów procentowych powyżej mającej zastosowanie stopy dofinansowania, nie przekraczając 100 %, w drodze odstępstwa od art. 112 ust. 3 i 4 niniejszego rozporządzenia, a także od art. 40 rozporządzenia w sprawie EFMRA, art. 15 rozporządzenia w sprawie FAMI, art. 12 rozporządzenia w sprawie FBW i art. 12 rozporządzenia w sprawie IZGW;

¹ Rozporządzenie Rady nr 1466/97/WE z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych (Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1).

- b) umożliwić instytucjom państwa członkowskiego, by do otrzymania wsparcia mogły wybrać operacje, które zostały fizycznie ukończone lub w pełni wdrożone przed należytym przedłożeniem do instytucji zarządzającej wniosku o dofinansowanie w ramach programu, w drodze odstępstwa od art. 63 ust. 6, pod warunkiem że dana operacja stanowi odpowiedź na wyjątkowe okoliczności;
 - c) zdecydować, że wydatki przeznaczone na operacje w odpowiedzi na takie okoliczności mogą się kwalifikować od dnia zatwierdzenia przez Radę wystąpienia tych okoliczności, w drodze odstępstwa od art. 63 ust. 7;
 - d) przedłużyć terminy przedkładania dokumentów i przekazywania danych do Komisji o maksymalny okres 3 miesiące, w drodze odstępstwa od art. 41 ust. 6, art. 42 ust. 1, art. 44 ust. 2 i art. 49 ust. 3 akapit pierwszy.
2. Komisja na bieżąco informuje Parlament Europejski i Radę o wykonaniu niniejszego artykułu. W przypadku gdy jeden z warunków określonych w ust. 1 jest spełniony, Komisja niezwłocznie informuje Parlament Europejski i Radę o swojej ocenie sytuacji i planowanych działaniach następnych.
3. Parlament Europejski lub Rada mogą zaprosić Komisję do ustrukturyzowanego dialogu na temat stosowania niniejszego artykułu. Oceniając sytuację i planując działania następne, Komisja należycie uwzględni stanowiska przyjęte i opinie wyrażone w ramach ustrukturyzowanego dialogu.

4. Jeżeli po okresie nieprzekraczającym 18 miesięcy, o którym mowa w ust. 1, szczególne okoliczności, które doprowadziły do przyjęcia tych środków tymczasowych, utrzymują się, Komisja ponownie ocenia sytuację i przedkłada wniosek legislacyjny, stosownie do sytuacji, zmieniający niniejsze rozporządzenie, zapewniając niezbędną elastyczność w celu zaradzenia tym okolicznościom.
5. Komisja informuje Parlament Europejski i Radę o decyzji wykonawczej przyjętej na podstawie ust. 1 niezwłocznie i nie później niż w terminie dwóch dni roboczych od jej przyjęcia.

TYTUŁ III

PROGRAMOWANIE

ROZDZIAŁ I

Przepisy ogólne dotyczące Funduszy

Artykuł 21

Przygotowanie i przedłożenie programów

1. Państwa członkowskie przygotowują, we współpracy z partnerami, o których mowa w art. 8 ust. 1, programy w celu wdrażania Funduszy w odniesieniu do okresu od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r.

2. Państwa członkowskie przedkładają Komisji programy nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia przedłożenia umowy partnerstwa. W przypadku FAMI, FBW i IZGW państwa członkowskie przedkładają Komisji programy nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia lub odpowiedniego rozporządzenia dotyczącego danego funduszu, w zależności od tego, która z tych dat jest późniejsza.
3. Państwa członkowskie przygotowują programy zgodnie ze wzorem programu przedstawionym w załączniku V.

W przypadku FAMI, FBW i IZGW państwa członkowskie przygotowują programy zgodnie ze wzorem programu przedstawionym w załączniku VI.
4. W przypadku gdy przygotowywane jest sprawozdanie dotyczące środowiska zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE¹, publikuje się je na stronie internetowej programu, o której mowa w art. 49 ust. 1 niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 22

Treść programów

1. Każdy program określa strategię dotyczącą wkładu programu w osiągnięcie celów polityki lub celu szczegółowego FST i informowania o jego rezultatach.

¹ Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz.U. L 197 z 21.7.2001, s. 30).

2. Program obejmuje co najmniej jeden priorytet. Każdy priorytet odnosi się do pojedynczego celu polityki, celu szczegółowego FST lub do pomocy technicznej, wdrażanej na podstawie art. 36 ust. 4 lub art. 37. Jeden priorytet może korzystać ze wsparcia z jednego lub kilku Funduszy, chyba że otrzymuje wsparcie z FST lub dotyczy pomocy technicznej wdrażanej na podstawie art. 36 ust. 4 lub art. 37. Priorytet odnoszący się do celu polityki obejmuje co najmniej jeden cel szczegółowy. Do tego samego celu polityki lub celu szczegółowego FST może odnosić się więcej niż jeden priorytet.

W przypadku programów wspieranych z FAMI, FBW i IZGW program korzysta ze wsparcia z jednego Funduszu i obejmuje cele szczegółowe oraz cele szczegółowe w zakresie pomocy technicznej.

3. Każdy program zawiera:

a) podsumowanie głównych wyzwań przy uwzględnieniu:

- (i) różnic gospodarczych, społecznych i terytorialnych, a także nierówności, z wyjątkiem programów wspieranych z EFMRA;
- (ii) niedoskonałości rynku;
- (iii) potrzeb inwestycyjnych oraz komplementarności i synergii z innymi formami wsparcia;

- (iv) wyzwań wskazanych w stosownych zaleceniach dla poszczególnych krajów, w odpowiednich krajowych lub regionalnych strategiach tego państwa członkowskiego, w tym w jego zintegrowanym krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu oraz w odniesieniu do zasad Europejskiego filaru praw socjalnych, a także, w przypadku FAMI, FBW i IZGW, innych stosownych zaleceniach Unii skierowanych do danego państwa członkowskiego;
- (v) wyzwań w zakresie zdolności administracyjnych i zarządzania oraz środków upraszczających;
- (vi) w stosownych przypadkach – zintegrowanego podejścia w odpowiedzi na wyzwania demograficzne;
- (vii) wniosków z dotychczasowych doświadczeń;
- (viii) strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego, jeżeli państwa członkowskie i regiony uczestniczą w takich strategiach;
- (ix) w przypadku programów wspieranych z FAMI, FBW i IZGW – postępów we wdrażaniu odnośnego dorobku prawnego Unii i planów działania oraz uzasadnienia wyboru celów szczegółowych.
- (x) w przypadku programów wspieranych z FST – wyzwań w zakresie transformacji wskazanych w terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji.

Lit. a) ppkt (i), (ii) i (viii) nie mają zastosowania do programów wspieranych z FAMI, FBW ani IZGW;

- b) uzasadnienie wybranych celów polityki, odpowiadających priorytetów, celów szczegółowych i form wsparcia;
- c) w odniesieniu do każdego priorytetu, z wyjątkiem pomocy technicznej – cele szczegółowe;
- d) w odniesieniu do poszczególnych celów szczegółowych:
 - (i) powiązane rodzaje działań oraz ich oczekiwany wkład w realizację wspomnianych celów szczegółowych, strategii makroregionalnych i strategii na rzecz basenu morskiego oraz terytorialnych planów sprawiedliwej transformacji, wspieranych z FST, w stosownych przypadkach;
 - (ii) wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu wraz z odnośnymi celami pośrednimi i celami końcowymi;
 - (iii) główne grupy docelowe;
 - (iv) działania mające na celu zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji;
 - (v) wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania zintegrowanych inwestycji terytorialnych, rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lub innych narzędzi terytorialnych;
 - (vi) działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe z udziałem beneficjentów w co najmniej jednym innym państwie członkowskim lub poza Unią, w stosownych przypadkach;

- (vii) planowane wykorzystanie instrumentów finansowych;
 - (viii) rodzaje interwencji i indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów według rodzaju interwencji;
 - (ix) w odniesieniu do celu szczegółowego FST – uzasadnienie wszelkich kwot przesuniętych z zasobów EFRR i EFS+ zgodnie z art. 27, a także ich podział według kategorii regionu, z uwzględnieniem rodzajów interwencji planowanych zgodnie z terytorialnymi planami sprawiedliwej transformacji;
- e) w odniesieniu do każdego priorytetu dotyczącego pomocy technicznej wdrażanego na podstawie art. 36 ust. 4:
- (i) powiązane rodzaje działań;
 - (ii) wskaźniki produktu wraz z odpowiadającymi celami pośrednimi i celami końcowymi;
 - (iii) główne grupy docelowe;
 - (iv) rodzaje interwencji i indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów według rodzaju interwencji;
- f) planowane wykorzystanie pomocy technicznej zgodnie z art. 37, w stosownych przypadkach, i odpowiednie rodzaje interwencji;

- g) plan finansowy zawierający:
- (i) tabelę określającą łączne alokacje finansowe dla każdego z Funduszy i, w stosownych przypadkach, dla każdej kategorii regionu w odniesieniu do całego okresu programowania i w podziale na poszczególne lata, w tym wszelkie kwoty przesunięte na podstawie art. 26 lub 27;
 - (ii) w przypadku programów wspieranych z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności i FST – tabelę określającą łączne alokacje finansowe dla każdego priorytetu według Funduszu i kategorii regionu, w stosownym przypadku, oraz wkład krajowy wraz z informacją, czy składa się on z wkładu publicznego czy prywatnego, czy obu;
 - (iii) w przypadku programów wspieranych z EFMRA – tabelę określającą dla każdego celu szczegółowego kwotę łącznych alokacji finansowych wsparcia z Funduszu i kwotę wkładu krajowego;
 - (iv) w przypadku programów wspieranych z FAMI, FBW i IZGW – tabelę określającą, w podziale na poszczególne cele szczegółowe, łączne alokacje finansowe według rodzaju działania oraz wkład krajowy wraz z informacją, czy składa się on z wkładu publicznego czy prywatnego, czy obu;
- h) działania podejmowane w celu zaangażowania odpowiednich partnerów, o których mowa w art. 8 ust. 1, w przygotowanie programu oraz rolę tych partnerów we wdrażaniu, monitorowaniu i ewaluacji programu;

- i) w przypadku każdego warunku podstawowego powiązanego z wybranym celem szczegółowym, ustanowionego zgodnie z art. 15 oraz załącznikami III i IV – ocenę, czy warunek podstawowy jest spełniony w dniu przedłożenia programu;
- j) planowane podejście do informowania o programie i jego widoczności poprzez określenie jego celów, grup docelowych, kanałów komunikacyjnych, w tym wykorzystania mediów społecznościowych, w stosownych przypadkach, planowanego budżetu i odpowiednich wskaźników monitorowania i ewaluacji;
- k) instytucje programu oraz podmiot lub w przypadku pomocy technicznej zgodnie z art. 36 ust. 5, w stosownych przypadkach, podmioty otrzymujące płatności od Komisji.

Lit. a) ppkt (i), (ii) i (viii) niniejszego ustępu nie mają zastosowania do programów, które ograniczają się do wspierania celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+. Lit. d) niniejszego ustępu nie ma zastosowania do celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

W przypadku EFRR, Funduszu Spójności, EFS+, FST i EFMRA do programu dołącza się, do celów informacyjnych, wykaz planowanych operacji o znaczeniu strategicznym wraz z harmonogramem.

Jeżeli zgodnie z lit. k) zostanie wskazana więcej niż jedna instytucja otrzymująca płatności od Komisji, państwo członkowskie określa, jaką część zwracanych kwot otrzymuje każda z tych instytucji.

4. Na zasadzie odstępstwa od ust. 3 lit. b)–e), w odniesieniu do każdego celu szczegółowego programów wspieranych z FAMI, FBW i IZGW należy podać, co następuje:
- a) opis początkowej sytuacji, wyzwań i rozwiązań wspieranych z danego Funduszu;
 - b) wskazanie środków realizacji;
 - c) indykatywny wykaz działań i ich oczekiwany wkład w osiągnięcie celów szczegółowych;
 - d) w stosownych przypadkach, uzasadnienie wsparcia operacyjnego, działań szczególnych, pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych i działań, o których mowa w art. 19 i 20 rozporządzenia w sprawie FAMI;
 - e) wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu wraz z odpowiadającymi celami pośrednimi i celami końcowymi;
 - f) indykatywny podział zaprogramowanych zasobów według rodzaju interwencji.
5. Rodzaje interwencji opierają się na nomenklaturze określonej w załączniku I.
W przypadku programów wspieranych z EFMRA, FAMI, FBW i IZGW rodzaje interwencji opierają się na nomenklaturze określonej w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych Funduszy.
6. W przypadku programów EFRR, EFS+, Funduszu Spójności i FST tabela, o której mowa w ust. 3 lit. g) ppkt (ii), zawiera kwoty na lata 2021–2027, w tym kwotę elastyczności.

7. Państwo członkowskie informuje Komisję o wszelkich zmianach w informacjach, o których mowa w ust. 3 akapit pierwszy lit. k), bez konieczności wprowadzania zmiany programu.
8. W przypadku programów wspieranych z FST państwa członkowskie przedkładają Komisji terytorialne plany sprawiedliwej transformacji jako część programu lub programów lub wniosku o zmianę.

Artykuł 23

Zatwierdzenie programów

1. Komisja ocenia program i jego zgodność z niniejszym rozporządzeniem i rozporządzeniami dotyczącymi poszczególnych Funduszy, a także – w przypadku EFRR, EFS+, Funduszu Spójności, FST i EFMRA – jego spójność ze stosowną umową partnerstwa. W swojej ocenie Komisja w szczególności bierze pod uwagę stosowne zalecenia dla poszczególnych krajów, stosowne wyzwania wskazane w zintegrowanym krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu oraz zasady Europejskiego filaru praw socjalnych, a także sposób, w jaki uwzględniono te elementy.
2. Komisja może zgłosić swoje uwagi w terminie trzech miesięcy od dnia przedłożenia programu przez państwo członkowskie.
3. Państwo członkowskie dokonuje przeglądu programu, biorąc pod uwagę uwagi zgłoszone przez Komisję.

4. Komisja przyjmuje w drodze aktu wykonawczego decyzję zatwierdzającą program nie później niż w terminie pięciu miesięcy od dnia pierwszego przedłożenia programu przez państwo członkowskie.

Artykuł 24

Zmiana programów

1. Państwo członkowskie może przedłożyć uzasadniony wniosek o zmianę programu wraz ze zmienionym programem, opisujący oczekiwany wpływ takiej zmiany na osiągnięcie celów.
2. Komisja ocenia zmianę i jej zgodność z niniejszym rozporządzeniem i rozporządzeniami dotyczącymi poszczególnych Funduszy, w tym z wymogami na poziomie krajowym, i może zgłosić uwagi w terminie dwóch miesięcy od dnia przedłożenia zmienionego programu.
3. Państwo członkowskie dokonuje przeglądu zmienionego programu, biorąc pod uwagę uwagi zgłoszone przez Komisję.
4. Komisja przyjmuje decyzję zatwierdzającą zmianę programu nie później niż cztery miesiące po jej przedłożeniu przez państwo członkowskie.

5. W przypadku programów wspieranych z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności oraz FST, i państwo członkowskie może w okresie programowania dokonać przesunięcia kwoty nieprzekraczającej 8 % początkowej alokacji dla danego priorytetu i nie wyższej niż 4 % budżetu programu na rzecz innego priorytetu tego samego Funduszu w ramach tego samego programu. W przypadku programów wspieranych z EFRR, EFS+ i FST przesunięcie dotyczy wyłącznie alokacji dla tej samej kategorii regionu.

W przypadku programów wspieranych z EFMRA państwo członkowskie może w okresie programowania dokonać przesunięcia kwoty nieprzekraczającej 8 % początkowej alokacji dla danego celu szczegółowego na rzecz innego celu szczegółowego, w tym pomocy technicznej wdrażanej na podstawie art. 30 ust. 4.

W przypadku programów wspieranych z FAMI, FBW i IZGW państwo członkowskie może w okresie programowania dokonać przesunięcia alokacji między rodzajami działań w ramach tego samego celu szczegółowego i, ponadto, kwoty nieprzekraczającej 15 % początkowej alokacji dla danego priorytetu na rzecz innego priorytetu tego samego Funduszu.

Takie przesunięcia nie mają wpływu na poprzednie lata. Przesunięcia i powiązane zmiany uważa się za nieistotne i nie wymagają one decyzji Komisji zatwierdzającej zmianę programu. Muszą one jednak być zgodne ze wszystkimi wymogami regulacyjnymi i zostać uprzednio zatwierdzone przez komitet monitorujący zgodnie z art. 40 ust. 2 lit. d). Państwo członkowskie przedkłada Komisji zmienioną tabelę, o której mowa w art. 22 ust. 3 lit. g) ppkt (ii), (iii) lub (iv), stosownie do przypadku, wraz z wszelkimi powiązanymi zmianami w programie.

6. Zatwierdzenie przez Komisję nie jest wymagane w przypadku korekt błędów o czysto typograficznym lub redakcyjnym charakterze, które nie mają wpływu na wdrażanie programu. Państwa członkowskie informują Komisję o takich korektach.
7. Zmiany w programach wspieranych z EFMRA dotyczące wprowadzenia wskaźników nie wymagają zatwierdzenia przez Komisję.

Artykuł 25

Wspólne wsparcie z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności i FST

1. EFRR, EFS+, Fundusz Spójności i FST mogą wspólnie wspierać programy w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”.
2. EFRR i EFS+ mogą finansować, w komplementarny sposób oraz z zastrzeżeniem ograniczenia do 15 % wsparcia z tych Funduszy na rzecz każdego priorytetu danego programu, całość lub część operacji, w przypadku której koszty kwalifikują się do wsparcia z tego drugiego Funduszu w oparciu o zasady kwalifikowalności mające zastosowanie do tego Funduszu, pod warunkiem że koszty takie są konieczne do celów wdrażania. Możliwość taka nie ma zastosowania do zasobów EFRR i EFS +, które są przesuwane do FST zgodnie z art. 27.

Artykuł 26
Przesunięcie zasobów

1. Państwa członkowskie mogą zwrócić się, w umowie partnerstwa lub we wniosku o zmianę programu, jeżeli zostało to uzgodnione przez komitet monitorujący program na mocy art. 40 ust. 2 lit. d), o przesunięcie do 5 % początkowej alokacji krajowej każdego Funduszu do dowolnego innego instrumentu objętego zarządzaniem bezpośrednim lub pośrednim, gdy możliwość taka jest przewidziana w akcie podstawowym takiego instrumentu.

Suma przesunięć, o których mowa w akapicie pierwszym niniejszego ustępu, i wkładów zgodnie z art. 14 ust. 1 akapit pierwszy nie może przekroczyć 5 % początkowej alokacji krajowej każdego Funduszu.

Państwa członkowskie mogą również zwrócić się, w umowie partnerstwa lub we wniosku o zmianę programu, o przesunięcie do 5 % początkowej alokacji krajowej każdego Funduszu do innego Funduszu lub Funduszy, z wyjątkiem przesunięć, o których mowa w akapicie czwartym.

Państwa członkowskie mogą ponadto zwrócić się, w umowie partnerstwa lub we wniosku o zmianę programu, o dodatkowe przesunięcie do 20 % początkowej alokacji krajowej według Funduszu pomiędzy EFRR, EFS+ lub Funduszem Spójności w obrębie zasobów ogólnych danego państwa członkowskiego w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”. Państwa członkowskie, których średnia całkowita stopa bezrobocia w latach 2017–2019 wynosi poniżej 3 %, mogą zwrócić się o takie dodatkowe przesunięcie do wysokości 25 % początkowej alokacji krajowej.

2. Przesunięte zasoby są wdrażane zgodnie z zasadami Funduszu lub instrumentu, do którego zostają przesunięte, a w przypadku przesunięć do instrumentów objętych zarządzaniem bezpośrednim lub pośrednim są wdrażane na rzecz danego państwa członkowskiego.
3. We wnioskach o zmianę programu określa się łączną przesuniętą kwotę dla każdego roku w podziale na Fundusze i kategorie regionu, w stosownych przypadkach, wniosek taki jest należycie uzasadniony z myślą o komplementarności i wpływie, jaki ma zostać osiągnięty, i załącza się do niego zmieniony program lub zmienione programy zgodnie z art. 24.
4. Po konsultacji z danym państwem członkowskim Komisja wyraża sprzeciw wobec wniosku o przesunięcie w stosownej zmianie programu, w przypadku gdy takie przesunięcie szkodziłoby osiągnięciu celów programu, z którego ma nastąpić przesunięcie zasobów.

Komisja wyraża również sprzeciw wobec wniosku, jeżeli uzna, że dane państwo członkowskie nie przedstawiło odpowiedniego uzasadnienia przesunięcia w odniesieniu do rezultatów, jakie mają zostać osiągnięte, ani wkładu, jaki ma zostać wniesiony na rzecz realizacji celów Funduszu lub instrumentu objętego zarządzaniem bezpośrednim lub pośrednim, do których zostają przesunięte zasoby.

5. W przypadku gdy wniosek o przesunięcie dotyczy zmiany programu, przesunięciu podlegać mogą wyłącznie zasoby przyszłych lat kalendarzowych.

6. Zasoby FST, w tym zasoby przesunięte z EFRR i EFS+ zgodnie z art. 27, nie mogą być przesuwane do innych Funduszy ani instrumentów na mocy ust. 1–5 niniejszego artykułu.

FST nie otrzymuje przesunięć na mocy ust. 1–5.

7. W przypadku gdy Komisja nie zaciągnęła zobowiązania prawnego w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego w odniesieniu do zasobów przesuniętych zgodnie z ust. 1, odpowiednie zasoby, na które nie zaciągnięto zobowiązania, można przesunąć z powrotem do Funduszu, z którego zostały pierwotnie przesunięte, i przeznaczyć na co najmniej jeden program.

W tym celu państwo członkowskie przedkłada wniosek o zmianę programu zgodnie z art. 24 ust. 1, nie później niż cztery miesiące przed terminem dotyczącym zobowiązań określonym w art. 114 ust. 2 akapit pierwszy rozporządzenia finansowego.

8. Zasoby przesunięte z powrotem do Funduszu, z którego zostały pierwotnie przesunięte, i przeznaczone na co najmniej jeden program, wdraża się zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym rozporządzeniu i w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych Funduszy od dnia przedłożenia wniosku o zmianę programu.
9. W przypadku zasobów przesuniętych z powrotem do Funduszu, z którego zostały pierwotnie przesunięte, i przeznaczonych na dany program zgodnie z ust. 7 niniejszego artykułu, termin umorzenia zobowiązań określony w art. 105 ust. 1 rozpoczyna się w roku, w którym zaciągnięto odnośne zobowiązania budżetowe.

Artykuł 27

Przesunięcie zasobów z EFRR i EFS+ do FST

1. Państwa członkowskie mogą dobrowolnie zwrócić się z wnioskiem, by kwota zasobów dostępnych dla FST w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” zgodnie z art. 3 rozporządzenia FST została uzupełniona zasobami z EFRR, EFS+ lub kombinacji obu tych Funduszy z kategorii regionu, do której należy dane terytorium. Łączna kwota zasobów EFRR i EFS+ przesuwanych do FST nie może przekraczać trzykrotności kwoty alokacji z FST, o której mowa w art. 110 ust. 1 lit. g). Zasoby przesuwane z EFRR albo z EFS+ nie mogą przekroczyć 15 % odnośnej alokacji na EFRR i EFS+ dla danego państwa członkowskiego. W tych wnioskach państwa członkowskie określają łączną kwotę przesuwaną dla każdego roku według kategorii regionu.
2. Stosowane przesunięcia z zasobów EFRR i EFS+ na priorytet lub priorytety wspierane z FST muszą odzwierciedlać rodzaje interwencji zgodnie z informacjami określonymi w programie na podstawie art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ix). Przesunięcia takie uznaje się za ostateczne.
3. Zasoby FST, w tym zasoby przesunięte z EFRR i EFS+, wdraża się zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym rozporządzeniu oraz w rozporządzeniu FST. Zasady określone w rozporządzeniu w sprawie EFRR i Funduszu Spójności i w rozporządzeniu w sprawie EFS+ nie mają zastosowania do zasobów EFRR i EFS+ przesuniętych zgodnie z ust. 1.

ROZDZIAŁ II

Rozwój terytorialny

Artykuł 28

Zintegrowany rozwój terytorialny

W przypadku gdy państwo członkowskie wspiera zintegrowany rozwój terytorialny, czyni to w oparciu o strategię rozwoju terytorialnego lub lokalnego w dowolnej z następujących form:

- a) zintegrowane inwestycje terytorialne;
- b) rozwój lokalny kierowany przez społeczność; lub
- c) inne narzędzie terytorialne wspierające inicjatywy opracowane przez państwo członkowskie.

Realizując strategię rozwoju terytorialnego lub lokalnego w ramach więcej niż jednego Funduszu, państwo członkowskie zapewnia spójność i koordynację między odnośnymi Funduszami.

Artykuł 29

Strategie terytorialne

1. Strategie terytorialne realizowane zgodnie z art. 28 lit. a) lub c) zawierają następujące elementy:
 - a) obszar geograficzny, którego dotyczy dana strategia;

- b) analizę potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;
- c) opis zintegrowanego podejścia służącego zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału danego obszaru;
- d) opis udziału partnerów zgodnie z art. 8 w przygotowaniu strategii i jej realizacji.

Strategie terytorialne mogą również zawierać wykaz operacji, które mają być wspierane.

- 2. Za strategie terytorialne odpowiedzialność ponoszą odpowiednie instytucje lub podmioty terytorialne. Istniejące dokumenty strategiczne dotyczące danych obszarów można wykorzystać do celów strategii terytorialnych.
- 3. W przypadku gdy strategia terytorialna nie zawiera wykazu operacji, które mają być wspierane, odpowiednie instytucje lub podmioty terytorialne dokonują wyboru operacji lub biorą udział w takim wyborze.
- 4. Przygotowując strategie terytorialne, instytucje lub podmioty, o których mowa w ust. 2, współpracują z odpowiednimi instytucjami zarządzającymi, aby określić zakres operacji, które mają być wspierane w ramach danego programu.

Wybrane operacje muszą być zgodne ze strategią terytorialną.

5. W sytuacji gdy instytucja terytorialna lub podmiot terytorialny wykonują wchodzące w zakres odpowiedzialności instytucji zarządzającej zadania inne niż wybór operacji, taka instytucja lub podmiot są wskazywane przez instytucję zarządzającą jako instytucja pośrednicząca.
6. Wsparcie może być udzielane na rzecz przygotowania i opracowania strategii terytorialnych.

Artykuł 30

Zintegrowana inwestycja terytorialna

W przypadku gdy strategia terytorialna, o której mowa w art. 29 wiąże się z inwestycjami, które otrzymują wsparcie z co najmniej jednego Funduszu, z więcej niż jednego programu lub więcej niż jednego priorytetu tego samego programu, działania można realizować jako zintegrowaną inwestycję terytorialną.

Artykuł 31

Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

1. W przypadku gdy państwo członkowskie uzna to za stosowne na mocy art. 28, EFRR, EFS+, FST i EFMRA wspierają rozwój lokalny kierowany przez społeczność.
2. Państwo członkowskie zapewnia, aby rozwój lokalny kierowany przez społeczność:
 - a) koncentrował się na obszarach poniżej poziomu regionalnego;
 - b) był kierowany przez lokalne grupy działania, w skład których wchodzi przedstawiciele publicznych i prywatnych lokalnych interesów społeczno-gospodarczych i w których żadna pojedyncza grupa interesu nie kontroluje procesu podejmowania decyzji;

- c) przebiegał na podstawie strategii zgodnie z art. 32;
 - d) wspierał tworzenie sieci kontaktów, dostępność, innowacyjne elementy w kontekście lokalnym i, w stosownych przypadkach, współpracę z innymi podmiotami terytorialnymi.
3. W przypadku gdy wsparcie strategii, o których mowa w ust. 2 lit. c), dostępne jest z więcej niż jednego Funduszu, odpowiednie instytucje zarządzające organizują wspólne zaproszenie do wyboru takich strategii i powołują wspólny komitet dla wszystkich właściwych Funduszy w celu monitorowania realizacji tych strategii. Odpowiednie instytucje zarządzające mogą wybrać jeden z właściwych Funduszy w celu wspierania wszystkich kosztów przygotowania, zarządzania i animacji, o których mowa w art. 34 ust. 1 lit. a) i c), związanych z takimi strategiami.
4. W przypadku gdy realizacja takiej strategii wiąże się ze wsparciem z więcej niż jednego Funduszu, odpowiednie instytucje zarządzające mogą wybrać jeden z właściwych Funduszy jako fundusz wiodący.
5. Do takiej strategii zastosowanie mają przepisy dotyczące funduszu wiodącego, przy jednoczesnym poszanowaniu zakresu i zasad kwalifikowalności każdego z funduszy biorących udział we wspieraniu strategii. Instytucje odpowiedzialne za inne fundusze postępują zgodnie z decyzjami i weryfikacjami zarządczymi, które podejmuje i przeprowadza instytucja właściwa dla funduszu wiodącego.
6. Instytucja funduszu wiodącego przekazuje instytucjom innych Funduszy informacje niezbędne do monitorowania i dokonywania płatności zgodnie z przepisami określonymi w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych Funduszy.

Artykuł 32

Strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

1. Odpowiednie instytucje zarządzające zapewniają, aby każda strategia, o której mowa w art. 31 ust. 2 lit. c), zawierała następujące elementy:
 - a) obszar geograficzny i populację, których dotyczy dana strategia;
 - b) opis procesu udziału społeczności w opracowywaniu strategii;
 - c) analizę potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru;
 - d) cele strategii, w tym wymierne cele końcowe dotyczące rezultatów, oraz odnośne planowane działania;
 - e) ustalenia w zakresie zarządzania, monitorowania i ewaluacji, pokazujące zdolność lokalnej grupy działania do realizacji strategii;
 - f) plan finansowy, w tym planowaną alokację z każdego Funduszu, oraz ,w stosownych przypadkach, planowaną alokację z EFRROW, i z każdego odnośnego programu.

Może ona również zawierać rodzaje środków i operacji, które mają być finansowane przez każdy z odnośnych Funduszy;

2. Odpowiednie instytucje zarządzające określają kryteria wyboru tych strategii, powołują komitet odpowiedzialny za dokonanie tego wyboru i zatwierdzają strategię wybrane przez ten komitet.

3. Odpowiednie instytucje zarządzające przeprowadzają pierwszą rundę wyboru strategii i zapewniają, aby wybrane lokalne grupy działania mogły wypełnić swoje zadania określone w art. 33 ust. 3 w terminie 12 miesięcy od dnia decyzji zatwierdzającej program lub, w przypadku strategii wspieranych z więcej niż jednego Funduszu, w terminie 12 miesięcy od dnia decyzji zatwierdzającej ostatni program.
4. W decyzji zatwierdzającej strategię określa się alokację z każdego danego Funduszu i programu oraz określa się obowiązki dotyczące zadań w zakresie zarządzania i kontroli w ramach programu lub programów.

Artykuł 33

Lokalne grupy działania

1. Lokalne grupy działania opracowują i realizują strategię, o których mowa w art. 31 ust. 2 lit. c).
2. Instytucje zarządzające zapewniają, aby lokalne grupy działania *sprzyjały włączeniu oraz, aby* albo wybrały jednego partnera w ramach grupy jako partnera wiodącego w kwestiach administracyjnych i finansowych, albo zrzeszyły się w ustanowionej z mocy prawa wspólnej strukturze.
3. Następujące zadania są wykonywane na zasadzie wyłączności przez lokalne grupy działania:
 - a) rozwijanie zdolności podmiotów lokalnych do opracowywania i wdrażania operacji;

- b) opracowanie niedyskryminującej i przejrzystej procedury i kryteriów wyboru, które pozwalają uniknąć konfliktu interesów i zapewniają, aby żadna pojedyncza grupa interesu nie kontrolowała decyzji w sprawie wyboru;
 - c) przygotowywanie i publikowanie naborów wniosków;
 - d) wybór operacji i ustalanie kwoty wsparcia oraz przedstawianie wniosków podmiotowi odpowiedzialnemu za ostateczną weryfikację kwalifikowalności przed ich zatwierdzeniem;
 - e) monitorowanie postępów w osiągnięciu celów wyznaczonych w strategii;
 - f) ewaluacja realizacji strategii.
4. W przypadku gdy lokalne grupy działania wykonują zadania nieobjęte ust. 3, za które odpowiada instytucja zarządzająca lub agencja płatnicza, gdy EFRROW został wybrany jako fundusz wiodący, te lokalne grupy działania zostają wskazane przez instytucję zarządzającą jako instytucje pośredniczące zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych Funduszy.
5. Lokalna grupa działania może być beneficjentem i może wdrażać operacje zgodnie ze strategią, o ile lokalna grupa działania zapewnia przestrzeganie tej zasady rozdziału funkcji.

Artykuł 34

Wsparcie z Funduszy na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

1. Państwo członkowskie zapewnia, aby wsparcie z Funduszy na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność obejmowało:
 - a) budowanie zdolności i działania przygotowawcze wspierające opracowywanie i przyszłą realizację strategii;
 - b) wdrażanie operacji, w tym działań w zakresie współpracy wraz z ich przygotowaniem, wybranych na podstawie strategii;
 - c) zarządzanie strategią, jej monitorowanie i ewaluację oraz jej animowanie, w tym ułatwianie wymiany między zainteresowanymi stronami.
2. Wsparcie, o którym mowa w ust. 1 lit. a), jest kwalifikowalne niezależnie od tego, czy strategia zostanie następnie wybrana do finansowania.

Wsparcie, o którym mowa w ust. 1 lit. c), nie może przekroczyć 25 % całkowitego wkładu publicznego na rzecz strategii.

ROZDZIAŁ III

Pomoc techniczna

Artykuł 35

Pomoc techniczna z inicjatywy Komisji

1. Z inicjatywy Komisji Fundusze mogą wspierać działania w zakresie przygotowania, monitorowania, kontroli, audytu, ewaluacji, komunikacji, w tym komunikacji instytucjonalnej na temat priorytetów politycznych Unii, widoczności i wszystkich działań w zakresie pomocy administracyjnej i technicznej niezbędnych do wykonania niniejszego rozporządzenia, w stosownych przypadkach także z państwami trzecimi.
2. Działania, o których mowa w ust. 1, mogą w szczególności obejmować:
 - a) pomoc w przygotowaniu i ocenie projektów;
 - b) wsparcie na rzecz wzmocnienia struktur instytucjonalnych i budowania zdolności administracyjnych w celu skutecznego zarządzania Funduszami;
 - c) analizy związane ze sprawozdawczością Komisji na temat Funduszy oraz sprawozdaniem na temat spójności;
 - d) działania związane z analizą, zarządzaniem, monitorowaniem, wymianą informacji oraz wdrażaniem Funduszy, a także działania odnoszące się do wdrażania systemów kontroli oraz pomocy technicznej i administracyjnej;

- e) ewaluacje, ekspertyzy, statystyki i analizy, w tym o charakterze ogólnym, dotyczące bieżącego i przyszłego funkcjonowania Funduszy;
- f) działania mające na celu rozpowszechnianie informacji, wspieranie w stosownych przypadkach tworzenia sieci, prowadzenie działań komunikacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem rezultatów oraz wartości dodanej wsparcia z Funduszy, a także zwiększanie świadomości oraz promowanie współpracy i wymiany doświadczeń, w tym z państwami trzecimi;
- g) instalację, obsługę i wzajemne połączenie komputerowych systemów zarządzania, monitorowania, audytu, kontroli i ewaluacji;
- h) działania na rzecz udoskonalenia metod ewaluacji oraz wymiany informacji na temat praktyk w zakresie ewaluacji;
- i) działania związane z audytem;
- j) wzmocnienie potencjału krajowego i regionalnego w zakresie planowania inwestycji, potrzeb w zakresie finansowania, przygotowywania, opracowywania i wdrażania instrumentów finansowych, wspólnych planów działania oraz dużych projektów;
- k) rozpowszechnianie dobrych praktyk, aby pomóc państwom członkowskim we wzmacnianiu potencjału odpowiednich partnerów, o których mowa w art. 8 ust. 1, i ich organizacji patronackich.

3. Komisja przeznacza co najmniej 15 % zasobów na pomoc techniczną z inicjatywy Komisji na potrzeby zapewnienia większej efektywności w informowaniu społeczeństwa oraz większej synergii między działaniami komunikacyjnymi podejmowanymi z inicjatywy Komisji poprzez rozszerzenie bazy wiedzy na temat rezultatów, w szczególności poprzez skuteczniejsze zbieranie i rozpowszechnianie danych, ewaluacje i sprawozdawczość, a zwłaszcza przez podkreślanie wkładu Funduszy w poprawę warunków życia obywateli, a także przez lepszą widoczność wsparcia z Funduszy, jak również przez zwiększanie świadomości na temat rezultatów i wartości dodanej takiego wsparcia. Działania informacyjne i komunikacyjne oraz działania na rzecz widoczności, dotyczące rezultatów i wartości dodanej wsparcia z Funduszy, ze szczególnym naciskiem na operacje, powinny być kontynuowane, w stosownych przypadkach, po zamknięciu danych programów. Działania takie powinny też służyć komunikacji instytucjonalnej na temat priorytetów politycznych Unii, o ile są one związane z celami ogólnymi niniejszego rozporządzenia.
4. Działania, o których mowa w ust. mogą obejmować poprzednie i kolejne okresy programowania.
5. Komisja określa swoje plany, gdy przewiduje się wkład z Funduszy zgodnie z art. 110 rozporządzenia finansowego.
6. Działania, o których mowa w niniejszym artykule, mogą – w zależności od ich celu – być finansowane jako wydatki operacyjne albo administracyjne.

7. Zgodnie z art. 193 ust. 2 akapit drugi lit. a) rozporządzenia finansowego, w należycie uzasadnionych przypadkach określonych w decyzji w sprawie finansowania i przez ograniczony okres, działania w zakresie pomocy technicznej z inicjatywy Komisji wspierane na podstawie niniejszego rozporządzenia w ramach zarządzania bezpośredniego oraz stosowne koszty bazowe można uznać za kwalifikowalne od dnia 1 stycznia 2021 r., nawet jeżeli te działania zostały zrealizowane i poniesione przed przedłożeniem wniosku o udzielenie dotacji.

Artykuł 36

Pomoc techniczna państw członkowskich

1. Z inicjatywy państwa członkowskiego Fundusze mogą wspierać działania, które mogą dotyczyć poprzednich i kolejnych okresów programowania, niezbędne do skutecznego zarządzania tymi Funduszami i ich skutecznego wykorzystywania, w tym do budowania zdolności partnerów, o których mowa w art. 8, a także w celu zapewnienia finansowania na potrzeby wykonywania m.in. takich funkcji, jak przygotowywanie, szkolenie, zarządzanie, monitorowanie, ewaluacja, widoczność i komunikacja.

Kwoty na pomoc techniczną na mocy niniejszego artykułu i art. 37 nie są uwzględniane do celów koncentracji tematycznej zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych Funduszy.

2. Każdy z Funduszy może wspierać działania w zakresie pomocy technicznej kwalifikowalne w ramach dowolnego z pozostałych Funduszy.
3. Wkładu Unii na pomoc techniczną w państwie członkowskim dokonuje się albo na podstawie art. 51 lit. b), lub e).

Państwo członkowskie wskazuje swój wybór dotyczący formy wkładu Unii na pomoc techniczną w umowie partnerstwa zgodnie z załącznikiem II. Wybór ten ma zastosowanie do wszystkich programów w danym państwie członkowskim w odniesieniu do całego okresu programowania i nie może być później zmieniany.

W przypadku programów wspieranych z FAMI, FBW i IZGW oraz programów Interreg wkład Unii na pomoc techniczną jest dokonywany wyłącznie na podstawie art. 51 lit. e).

4. W przypadku gdy wkład Unii na pomoc techniczną w państwie członkowskim jest refundowany na podstawie art. 51 lit. b), zastosowanie mają następujące elementy:
- a) pomoc techniczna przyjmuje formę priorytetu dotyczącego pojedynczego Funduszu w co najmniej jednym programie lub odrębnego programu lub kombinacji obu tych form;
 - b) kwota przeznaczona z Funduszy na pomoc techniczną jest ograniczona do następującej wysokości:
 - (i) w przypadku wsparcia z EFRR w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”: 3,5 %;
 - (ii) w przypadku wsparcia z Funduszu Spójności: 2,5 %;
 - (iii) w przypadku wsparcia z EFS+: 4 %, a w przypadku programów objętych zakresem art. 4 ust. 1 ppkt (xi) rozporządzenia w sprawie EFS+: 5 %;
 - (iv) w przypadku wsparcia z FST: 4 %;

- (v) w przypadku EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności, gdy łączna kwota alokowana państwu członkowskiemu w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” nie przekracza 1 mld EUR: 6 %;
- (vi) w przypadku wsparcia z EFMRA: 6 %;
- (vii) w przypadku programów w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”, które dotyczą jedynie regionów najbardziej oddalonych, wartość procentowa zwiększana jest o jeden punkt procentowy.

5. W przypadku gdy wkład Unii na pomoc techniczną jest zwracany na podstawie art. 51 lit. e), zastosowanie mają następujące elementy:

- a) kwota przeznaczona z Funduszy na pomoc techniczną jest określona jako część alokacji finansowych dla każdego priorytetu programu zgodnie z art. 22 ust. 3 lit. g) ppkt (ii), a w przypadku EFMRA – każdego celu szczegółowego zgodnie z lit. g) ppkt (iii) tego ustępu. Kwota ta nie może mieć formy odrębnego priorytetu lub odrębnego programu, z wyjątkiem programów wspieranych z FAMI, FBW lub IZGW, w przypadku których kwota ta przybiera formę celu szczegółowego;

- b) zwrotu dokonuje się przez zastosowanie wartości procentowych określonych w ppkt (i)–(vii) w odniesieniu do wydatków kwalifikowalnych ujętych w każdym wniosku o płatność na podstawie art. 91 ust. 3 lit. a) lub c), stosownie do przypadku, oraz z tego samego funduszu, do którego zwracane są kwalifikowalne wydatki, na rzecz jednego lub większej liczby podmiotów otrzymujących płatności od Komisji zgodnie z art. 22 ust. 3 lit. k);
- (i) w przypadku wsparcia z EFRR w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”: 3,5 %;
 - (ii) w przypadku wsparcia z Funduszu Spójności: 2,5 %;
 - (iii) w przypadku wsparcia z EFS+: 4 %, a w przypadku programów objętych zakresem art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+: 5 %;
 - (iv) w przypadku wsparcia z FST: 4 %;
 - (v) w przypadku EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności, gdy łączna kwota alokowana państwu członkowskiemu w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” nie przekracza 1 mld EUR, wartość procentowa zwracana z tytułu pomocy technicznej: 6 %;
 - (vi) w przypadku wsparcia z EFMRA, FAMI, FBW i IZGW: 6 %;
 - (vii) w przypadku programów w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”, które dotyczą jedynie regionów najbardziej oddalonych, wartość procentowa zwiększana jest o jeden punkt procentowy;

- c) kwoty przeznaczone na pomoc techniczną określone w programie odpowiadają wartościom procentowym określonym w lit. b) ppkt (i)–(vi) dla każdego priorytetu i funduszu.
6. Szczegółowe przepisy regulujące pomoc techniczną w przypadku programów Interreg określa się w rozporządzeniu w sprawie Interreg.

Artykuł 37

Finansowanie niepowiązane z kosztami przeznaczone na pomoc techniczną państw członkowskich

W uzupełnieniu art. 36 państwo członkowskie może zaproponować podjęcie dodatkowych działań w zakresie pomocy technicznej, aby wzmocnić zdolność i efektywność instytucji i podmiotów publicznych, beneficjentów oraz odpowiednich partnerów, które to działania są niezbędne do skutecznego zarządzania Funduszami i ich skutecznego wykorzystywania.

Wsparcie takich działań jest realizowane w drodze finansowania niepowiązanego z kosztami zgodnie z art. 95. Takie wsparcie może również przyjąć formę odrębnego programu.

TYTUŁ IV
MONITOROWANIE, EWALUACJA, KOMUNIKACJA
I WIDOCZNOŚĆ

ROZDZIAŁ I
Monitorowanie

Artykuł 38

Komitet monitorujący

1. Każde państwo członkowskie, po konsultacji z instytucją zarządzającą, powołuje komitet monitorujący wdrażanie programu (zwany dalej „komitetem monitorującym”) w terminie trzech miesięcy od dnia powiadomienia danego państwa członkowskiego o decyzji zatwierdzającej program.

Państwo członkowskie może ustanowić jeden komitet monitorujący dla więcej niż jednego programu.

2. Każdy komitet monitorujący przyjmuje swój regulamin zawierający przepisy dotyczące zapobiegania występowania wszelkim konfliktom interesów oraz dotyczące stosowania zasady przejrzystości.

3. Komitet monitorujący obraduje co najmniej raz w roku i dokonuje przeglądu wszystkich kwestii mających wpływ na postępy w osiąganiu celów programu.
4. Regulamin komitetu monitorującego oraz dane i informacje wymieniane z komitetem monitorującym publikuje się na stronie internetowej, o której mowa w art. 49 ust. 1, bez uszczerbku dla art. 69 ust. 5.
5. Ust. 1–4 niniejszego artykułu nie mają zastosowania do programów ograniczonych do celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+ i odnośnej pomocy technicznej.

Artykuł 39

Skład komitetu monitorującego

1. Każde państwo członkowskie określa skład komitetu monitorującego i zapewnia zrównoważoną reprezentację odpowiednich instytucji państwa członkowskiego i instytucji pośredniczących oraz przedstawicieli partnerów, o których mowa w art. 8 ust. 1, z zachowaniem przejrzystości.

Każdy członek komitetu monitorującego ma jeden głos. Regulamin reguluje wykonywanie prawa głosu oraz szczegółowe procedury działania komitetu monitorującego zgodnie z ramami instytucjonalnymi, prawnymi i finansowymi danego państwa członkowskiego.

Regulamin może umożliwić osobom niebędącym członkami, w tym EBI, uczestniczenie w pracach komitetu monitorującego.

Komitetowi monitorującemu przewodniczy przedstawiciel państwa członkowskiego lub instytucji zarządzającej.

Wykaz członków komitetu monitorującego jest publikowany na stronie internetowej, o której mowa w art. 49 ust. 1.

2. Przedstawiciele Komisji uczestniczą w pracach komitetu monitorującego, pełniąc rolę monitorującą i doradczą.
3. W przypadku FAMI, FBW oraz IZGW odpowiednie agencje zdecentralizowane mogą uczestniczyć w pracach komitetu monitorującego.

Artykuł 40

Funkcje komitetu monitorującego

1. Komitet monitorujący analizuje:
 - a) postępy we wdrażaniu programu oraz osiąganiu celów pośrednich i celów końcowych;
 - b) wszelkie kwestie mające wpływ na wykonanie programu i środki podjęte w celu zaradzenia tym kwestiom;

- c) wkład programu w sprostanie powiązany z wdrażaniem programu wyzwaniom wskazanym w stosownych zaleceniach dla poszczególnych krajów;
- d) elementy oceny *ex ante* wymienione w art. 58 ust. 3 i dokument strategiczny, o którym mowa w art. 59 ust. 1;
- e) postęp dokonany w przeprowadzaniu ewaluacji, syntez, ich wyników i wszelkich działaniach następnych podjętych na ich podstawie;
- f) realizację działań w zakresie komunikacji i widoczności;
- g) w stosownych przypadkach, postępy we wdrażaniu operacji o znaczeniu strategicznym;
- h) spełnienie warunków podstawowych i ich stosowanie przez cały okres programowania;
- i) w stosownych przypadkach, postępy w budowaniu zdolności administracyjnych instytucji publicznych, partnerów i beneficjentów;
- j) informacje dotyczące realizacji wkładu programu na rzecz Programu InvestEU zgodnie z art. 14 lub zasobów przesuniętych zgodnie z art. 26, w stosownych przypadkach.

W przypadku programów wspieranych z EFMRA wszelkie zmiany programu zaproponowane przez instytucję zarządzającą są konsultowane z komitetem monitorującym, który, jeżeli uzna to za stosowne, wydaje opinię w sprawie.

2. Komitet monitorujący zatwierdza:

- a) metodykę i kryteria stosowane przy wyborze operacji, w tym wszelkie ich zmiany, nie naruszając przepisów art. 33 ust. 3 lit. b), c) i d).

Na wniosek Komisji metodyka i kryteria stosowane przy wyborze operacji, w tym wszelkie ich zmiany, przedkłada się Komisji co najmniej 15 dni roboczych przed ich przedłożeniem komitetowi monitorującemu;

- b) roczne sprawozdania z wykonania dotyczące programów wspieranych z FAMI, FBW i IZGW i końcowe sprawozdanie z wykonania dotyczące programów wspieranych z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności, FST i EFMRA;
- c) plan ewaluacji i wszelkie zmiany w tym planie;
- d) wszelkie propozycje instytucji zarządzającej dotyczące zmiany programu, w tym w zakresie przesunięć zgodnie z art. 24 ust. 5 i art. 26, z wyjątkiem programów wspieranych z EFMRA.

3. Komitet monitorujący może wydawać zalecenia dla instytucji zarządzającej, w tym w odniesieniu do środków mających na celu zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla beneficjentów.

Artykuł 41
Roczny przegląd wykonania

1. Raz w roku organizowane są spotkania w sprawie przeglądu z udziałem Komisji i danego państwa członkowskiego w celu przeanalizowania wykonania poszczególnych programów. W spotkaniach w sprawie przeglądu uczestniczą odpowiednie instytucje zarządzające.

Spotkanie w sprawie przeglądu może dotyczyć więcej niż jednego programu.

Spotkaniu w sprawie przeglądu przewodniczy Komisja lub, jeżeli wniesie o to państwo członkowskie, współprzewodniczą mu państwo członkowskie i Komisja.

2. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 akapit pierwszy, w przypadku programów wspieranych z FAMI, FBW i IZGW spotkania w sprawie przeglądu organizuje się co najmniej dwukrotnie w okresie programowania.

3. W przypadku programów wspieranych z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności, FST i EFMRA, nie później niż miesiąc przed spotkaniem w sprawie przeglądu państwo członkowskie przekazuje Komisji zwięzłe informacje o elementach wymienionych w art. 40 ust. 1. Informacje te opierają się na najnowszych danych dostępnych państwu członkowskiemu.

W przypadku programów ograniczonych do celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+ informacje, które należy przedstawić w oparciu o najnowsze dostępne dane, ograniczają się do art. 40 ust. 1 lit. a), b), e), f) i h) niniejszego rozporządzenia.

4. Państwo członkowskie i Komisja mogą uzgodnić, że nie będą organizować spotkania w sprawie przeglądu. W takim przypadku przegląd może zostać przeprowadzony w formie pisemnej.
5. Wyniki spotkania w sprawie przeglądu zapisuje się w uzgodnionym protokole.
6. Państwo członkowskie podejmuje działania następcze związane z podniesionymi podczas spotkania w sprawie przeglądu kwestiami, które mają wpływ na wdrażanie programu, i w terminie trzech miesięcy informuje Komisję o podjętych środkach.
7. W przypadku programów wspieranych z FAMI, FBW i IZGW państwo członkowskie przedkłada roczne sprawozdanie z wykonania zgodnie z rozporządzeniami dotyczącymi poszczególnych Funduszy.

Artykuł 42

Przekazywanie danych

1. Państwo członkowskie lub instytucja zarządzająca przekazują Komisji drogą elektroniczną dane zbiorcze dotyczące poszczególnych programów do dnia 31 stycznia, 30 kwietnia, 31 lipca, 30 września i 30 listopada każdego roku, z wyjątkiem danych wymaganych w ust. 2 lit. b) i ust. 3, które przekazuje się drogą elektroniczną do dnia 31 stycznia i 31 lipca każdego roku, zgodnie ze wzorem przedstawionym w załączniku VII.

Pierwsze przekazanie danych nastąpi do dnia 31 stycznia 2022 r., a ostatnie – do dnia 31 stycznia 2030 r.

W przypadku priorytetów wspierających cel szczegółowy określony w art. 4 ust. 1 pkt m) rozporządzenia w sprawie EFS+ dane są przekazywane co roku do dnia 31 stycznia.

Rozporządzenie w sprawie EFS+ może określać szczegółowe zasady dotyczące częstotliwości gromadzenia i przekazywania długoterminowych wskaźników rezultatu.

2. Dane są przekazywane dla poszczególnych priorytetów w podziale na cele szczegółowe i, w stosownych przypadkach, kategorię regionu; dotyczą one:
 - a) liczby wybranych operacji, ich łącznego kosztu kwalifikowalnego, wkładu z Funduszy i łącznych wydatków kwalifikowalnych zadeklarowanych instytucji zarządzającej przez beneficjentów, wszystkie według rodzaju interwencji;
 - b) wartości wskaźników produktu i wskaźników rezultatu dla wybranych operacji oraz wartości osiągniętych w wyniku wdrożenia operacji.
3. W przypadku instrumentów finansowych przekazywane są również dane dotyczące:
 - a) wydatków kwalifikowalnych według rodzaju produktu finansowego;
 - b) kwot kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie, zadeklarowanych jako wydatki kwalifikowalne;
 - c) kwot środków prywatnych i publicznych uruchomionych w uzupełnieniu środków pochodzących z Funduszy, według rodzaju produktu finansowego;

- d) odsetek i innych zysków generowanych dzięki wsparciu z Funduszy na rzecz instrumentów finansowych, o których to odsetkach i zyskach mowa w art. 60, oraz zwróconych zasobów związanych ze wsparciem z Funduszy, o których to zwróconych zasobach mowa w art. 62;
 - e) całkowitej wartości pożyczek, inwestycji kapitałowych lub quasi-kapitałowych na rzecz ostatecznych odbiorców, które były gwarantowane zasobami programu i które zostały faktycznie wypłacone ostatecznym odbiorcom.
4. Dane przekazywane zgodnie z niniejszym artykułem muszą być wiarygodne i odzwierciedlać dane przechowywane elektronicznie, o których mowa w art. 72 ust. 1 lit. e), na koniec każdego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym następuje ich przekazanie.
5. Państwo członkowskie lub instytucja zarządzająca publikują wszystkie przekazane Komisji dane na stronie internetowej, o której mowa w art. 46 lit. b), lub na stronie internetowej, o której mowa w art. 49 ust. 1, lub przekazują link do tych danych.

Artykuł 43

Końcowe sprawozdanie z wykonania

1. W przypadku programów wspieranych z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności, FST i EFMRA każda instytucja zarządzająca przedkłada Komisji końcowe sprawozdanie z wykonania programu do dnia 15 lutego 2031 r.

2. Końcowe sprawozdanie z wykonania zawiera ocenę osiągnięcia celów programu w oparciu o elementy wymienione w art. 40 ust. 1, z wyjątkiem informacji przekazywanych zgodnie z lit. d) tego ustępu.
3. Komisja analizuje końcowe sprawozdanie z wykonania i zgłasza instytucji zarządzającej wszelkie uwagi w terminie pięciu miesięcy od dnia otrzymania końcowego sprawozdania z wykonania. W przypadku gdy takie uwagi zostaną sformułowane, instytucja zarządzająca dostarcza wszystkich niezbędnych informacji dotyczących tych uwag i, w stosownych przypadkach, w terminie trzech miesięcy informuje Komisję o podjętych działaniach. Komisja informuje instytucję zarządzającą o akceptacji sprawozdania w terminie dwóch miesięcy od otrzymania wszystkich niezbędnych informacji. W przypadku gdy Komisja nie poinformuje instytucji zarządzającej w tych terminach, sprawozdanie uznaje się za zaakceptowane.
4. Instytucja zarządzająca publikuje końcowe sprawozdania z wykonania na stronie internetowej, o której mowa w art. 49 ust. 1.
5. W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego artykułu Komisja przyjmuje akt wykonawczy ustanawiający wzór końcowego sprawozdania z wykonania. Taki akt wykonawczy jest przyjmowany zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 115 ust. 2.

ROZDZIAŁ II

Ewaluacja

Artykuł 44

Ewaluacje przeprowadzane przez państwo członkowskie

1. W celu poprawy jakości opracowywania programów i ich wdrażania państwo członkowskie lub instytucja zarządzająca przeprowadzają ewaluację programów pod kątem co najmniej jednego z następujących kryteriów: skuteczności, efektywności, trafności, spójności i unijnej wartości dodanej. Ewaluacje mogą również obejmować inne odpowiednie kryteria, takie jak poziom włączenia społecznego, niedyskryminację i widoczność, i mogą obejmować więcej niż jeden program.
2. Do dnia 30 czerwca 2029 r. przeprowadza się ponadto ewaluację każdego programu pod kątem oceny jego wpływu.
3. Przeprowadzenie ewaluacji powierza się funkcjonalnie niezależnym ekspertom wewnętrznym lub zewnętrznym.
4. Państwo członkowskie lub instytucja zarządzająca zapewniają ustanowienie niezbędnych procedur generowania i zbierania danych koniecznych do przeprowadzenia ewaluacji.

5. Państwo członkowskie lub instytucja zarządzająca sporządza plan ewaluacji, który może obejmować więcej niż jeden program. W przypadku FAMI, FBW i IZGW taki plan przewiduje ewaluację śródkresową, którą należy ukończyć do dnia 31 marca 2024 r.
6. Państwo członkowskie lub instytucja zarządzająca przedkłada plan ewaluacji komitetowi monitorującemu nie później niż rok po decyzji zatwierdzającej program.
7. Wszystkie ewaluacje są publikowane na stronie internetowej, o której mowa w art. 49 ust. 1.

Artykuł 45

Ewaluacja przeprowadzana przez Komisję

1. Do końca 2024 r. Komisja przeprowadzi śródkresową ewaluację skuteczności, efektywności, trafności, spójności i unijnej wartości dodanej każdego Funduszu. Komisja może wykorzystywać wszystkie już dostępne istotne informacje zgodnie z art. 128 rozporządzenia finansowego.
2. Do dnia 31 grudnia 2031 r. Komisja przeprowadza retrospektywną ewaluację skuteczności, efektywności, trafności, spójności i unijnej wartości dodanej każdego Funduszu. W przypadku EFRR, EFS+, Funduszu Spójności i EFMRA ewaluacja ta koncentruje się w szczególności na społecznych, gospodarczych i terytorialnych efektach tych Funduszy w odniesieniu do celów polityki, o których mowa w art. 5 ust. 1.
3. Komisja publikuje wyniki ewaluacji retrospektywnej na swojej stronie internetowej i przekazuje te wyniki Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów.

ROZDZIAŁ III

Widoczność, przejrzystość i komunikacja

SEKCJA I

WIDOCZNOŚĆ WSPARCIA Z FUNDUSZY

Artykuł 46

Widoczność

Każde państwo członkowskie zapewnia:

- a) widoczność wsparcia we wszystkich działaniach związanych z operacjami wspieranymi z Funduszy, ze szczególnym uwzględnieniem operacji o znaczeniu strategicznym;
- b) informowanie obywateli Unii o roli i osiągnięciach Funduszy za pośrednictwem jednego portalu internetowego, który zapewnia dostęp do wszystkich programów, obejmujących dane państwo członkowskie.

Artykuł 47

Symbol Unii

Państwa członkowskie, instytucje zarządzające i beneficjenci używają symbolu Unii zgodnie z załącznikiem IX podczas realizowania działań dotyczących widoczności, przejrzystości i komunikacji.

Artykuł 48

Specjaliści oraz sieci ds. komunikacji

1. Każde państwo członkowskie wyznacza koordynatora ds. komunikacji odpowiedzialnego za działania w zakresie widoczności, przejrzystości i komunikacji w związku ze wsparciem z Funduszy, w tym w odniesieniu do programów w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg), w przypadku których w danym państwie członkowskim zlokalizowana jest instytucja zarządzająca. Koordynator ds. komunikacji może zostać powołany na poziomie instytucji określonej na podstawie art. 71 ust. 6 i odpowiada on za koordynację działań związanych z komunikacją i widocznością w odniesieniu do wszystkich programów.

Koordynator ds. komunikacji włączy w działania w zakresie widoczności, przejrzystości i komunikacji następujące podmioty:

- a) przedstawicielstwa Komisji Europejskiej i biura kontaktowe Parlamentu Europejskiego w państwach członkowskich, a także centra informacyjne Europe Direct i inne stosowne sieci, instytucje edukacyjne i organizacje badawcze;
 - b) innych odpowiednich partnerów, o których mowa w art. 8 ust. 1.
2. Każda instytucja zarządzająca wyznacza dla każdego programu specjalistę ds. komunikacji. Specjalista ds. komunikacji może być odpowiedzialny za więcej niż jeden program.
 3. Komisja utrzymuje sieć zrzeszającą koordynatorów ds. komunikacji, specjalistów ds. komunikacji i przedstawicieli Komisji w celu wymiany informacji na temat działań w zakresie widoczności, przejrzystości i komunikacji.

SEKCJA II
PRZEJRZYSTOŚĆ WDRAŻANIA FUNDUSZY
I KOMUNIKACJA NA TEMAT PROGRAMÓW

Artykuł 49

Obowiązki instytucji zarządzającej

1. Instytucja zarządzająca zapewnia, aby w terminie sześciu miesięcy od decyzji zatwierdzającej program powstała strona internetowa udostępniająca informacje o programach, za które instytucja zarządzająca odpowiada; informacje takie dotyczą celów poszczególnych programów, działań realizowanych w ich ramach, dostępnych możliwości finansowania i osiągnięć.
2. Instytucja zarządzająca zapewnia publikację na stronie internetowej, o której mowa w ust. 1, lub na jednym portalu internetowym, o którym mowa w art. 46 lit. b), harmonogramu planowanych naborów wniosków, który jest aktualizowany co najmniej trzy razy w roku i zawiera następujące indykatywne dane dotyczące:
 - a) obszaru geograficznego, którego dotyczy nabór wniosków;
 - b) danego celu polityki lub celu szczegółowego;
 - c) rodzaju kwalifikujących się wnioskodawców;
 - d) łącznej kwoty wsparcia w ramach naboru wniosków;
 - e) daty rozpoczęcia i zakończenia procedury naboru wniosków.

3. Instytucja zarządzająca sporządza wykaz operacji wybranych i wspartych z Funduszy, który jest publicznie dostępny na stronie internetowej w co najmniej jednym języku urzędowym instytucji Unii i jest aktualizowany przez instytucję zarządzającą co najmniej raz na cztery miesiące. Każda operacja ma swój niepowtarzalny kod. Wykaz zawiera następujące dane:
- a) w przypadku podmiotów prawnych – nazwę beneficjenta i, w przypadku zamówień publicznych, wykonawcy;
 - b) w przypadku gdy beneficjent jest osobą fizyczną – jego imię i nazwisko;
 - c) w przypadku operacji EFMRA związanych ze statkiem rybackim – numer identyfikacyjny w rejestrze floty rybackiej UE, o którym mowa w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2017/218¹;
 - d) nazwę operacji;
 - e) cel operacji i jej oczekiwane lub faktyczne osiągnięcia;
 - f) datę rozpoczęcia operacji;
 - g) oczekiwaną lub faktyczną datę ukończenia operacji;
 - h) łączny koszt operacji;
 - i) dany fundusz;
 - j) dany cel szczegółowy;

¹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2017/218 z dnia 6 lutego 2017 r. w sprawie rejestru floty rybackiej UE (Dz.U. L 34 z 9.2.2017, s. 9).

- k) stopę dofinansowania unijnego;
- l) oznaczenie lokalizacji lub geolokalizację dla danej operacji i danego państwa;
- m) w przypadku operacji mobilnych lub operacji obejmujących kilka lokalizacji – lokalizację beneficjenta, gdy beneficjent jest podmiotem prawnym, lub region na poziomie NUTS 2, gdy beneficjent jest osobą fizyczną;
- n) rodzaj interwencji w przypadku operacji zgodnie z art. 73 ust. 2 lit. g).

Dane, o których mowa w akapicie pierwszym lit. b) i c), są usuwane po dwóch latach od dnia pierwotnej publikacji na stronie internetowej.

- 4. Dane, o których mowa w ust. 2 i 3 niniejszego artykułu, publikowane są na stronie internetowej, o której mowa w ust. 1, lub na jednym portalu internetowym, o którym mowa w art. 46 lit. b) niniejszego rozporządzenia, w formacie otwartym przeznaczonym do odczytu komputerowego, jak określono w art. 5 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1024¹, co pozwala na ich sortowanie, przeszukiwanie, tworzenie wyciągów, porównywanie i ponowne wykorzystanie.
- 5. Zanim nastąpi publikacja zgodnie z niniejszym artykułem, instytucja zarządzająca informuje beneficjentów, że dane zostaną podane do wiadomości publicznej.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1024 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego (Dz.U. L 172 z 26.6.2019, s. 56).

6. Instytucja zarządzająca zapewnia, aby materiały związane z komunikacją i widocznością, również na poziomie beneficjentów, były udostępniane na wniosek unijnych instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych i aby Unii udzielono nieodpłatnej, niewyłącznej i nieodwołalnej licencji na korzystanie z takich materiałów oraz wszelkich wcześniej istniejących praw wynikających z takiej licencji zgodnie z załącznikiem IX. Nie powinno to pociągać za sobą znacznych dodatkowych kosztów ani znacznych obciążeń administracyjnych dla beneficjentów, ani dla instytucji zarządzającej.

Artykuł 50

Obowiązki beneficjentów

1. Beneficjenci i podmioty wdrażające instrumenty finansowe podają informację o wsparciu operacji z Funduszy, w tym o zasobach ponownie wykorzystanych zgodnie z art. 62, poprzez:
- a) zamieszczenie na oficjalnej stronie internetowej beneficjenta, jeżeli taka strona istnieje, lub na jego stronach mediów społecznościowych, krótkiego – stosownie do poziomu wsparcia – opisu operacji, w tym jej celów i rezultatów, z podkreśleniem faktu otrzymania wsparcia finansowego z Unii;
 - b) zamieszczenie w widoczny sposób informacji z podkreśleniem faktu otrzymania wsparcia z Unii w dokumentach i materiałach związanych z komunikacją dotyczących wdrażania operacji, przeznaczonych dla opinii publicznej lub uczestników;

- c) umieszczenie trwałych tablic informacyjnych lub tablic pamiątkowych w sposób wyraźnie widoczny dla społeczeństwa, które przedstawiają symbol Unii zgodnie z parametrami technicznymi określonymi w załączniku IX, niezwłocznie po rozpoczęciu fizycznej realizacji operacji obejmujących inwestycje rzeczowe lub zainstalowaniu zakupionego sprzętu, w odniesieniu do:
- (i) wspieranych z EFRR i Funduszu Spójności operacji, których łączny koszt przekracza 500 000 EUR;
 - (ii) wspieranych z EFS+, FST, EFMRA, FAMI, FBW lub IZGW operacji, których łączny koszt przekracza 100 000 EUR;
- d) w przypadku operacji niewchodzących w zakres lit. c) – umieszczenie w miejscu dobrze widocznym dla ogółu co najmniej jednego plakatu o wymiarze minimum A3 lub podobnej wielkości elektronicznego wyświetlacza, na których znajdują się informacje o operacji z podkreśleniem faktu otrzymania wsparcia z Funduszy; w przypadku gdy beneficjent jest osobą fizyczną, zapewnia on w miarę możliwości dostępność stosownych informacji, z podkreśleniem faktu otrzymania wsparcia z Funduszy, w miejscu widocznym dla ogółu lub za pośrednictwem elektronicznego wyświetlacza.
- e) w przypadku operacji o znaczeniu strategicznym i operacji, których łączny koszt przekracza 10 000 000 EUR, zorganizowanie wydarzenia informacyjnego lub działań komunikacyjnych, stosownie do sytuacji, oraz włączenie w te działania Komisji i odpowiedzialnej instytucji zarządzającej w odpowiednim terminie.

Wymóg określony w lit. d) akapitu pierwszego nie ma zastosowania w przypadku gdy beneficjent EFS+ jest osobą fizyczną lub w przypadku operacji wspieranych w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Na zasadzie odstępstwa od akapitu pierwszego lit. c) i d), w przypadku operacji wspieranych z FAMI, FBW i IZGW w dokumencie określającym warunki wsparcia można ustanowić szczególne wymogi dotyczące umieszczania w miejscach publicznych informacji na temat wsparcia z Funduszy, gdy jest to uzasadnione względami bezpieczeństwa i porządku publicznego zgodnie z art. 69 ust. 5.

2. W przypadku funduszy małych projektów beneficjent przestrzega obowiązków wynikających z art. 36 ust. 5 rozporządzenia Interreg.

W przypadku instrumentów finansowych beneficjent zapewnia – za pomocą warunków umownych – przestrzeganie przez ostatecznych odbiorców wymogów określonych w ust. 1 lit. c).

3. W przypadku gdy beneficjent nie wypełnia swoich obowiązków wynikających z art. 47 lub ust. 1 i 2 niniejszego artykułu i w przypadku gdy nie zostały podjęte działania zaradcze, instytucja zarządzająca stosuje środki, uwzględniając zasadę proporcjonalności, polegające na anulowaniu do 3 % wsparcia z Funduszy na daną operację.

TYTUŁ V

WSPARCIE FINANSOWE Z FUNDUSZY

ROZDZIAŁ I

Formy wkładu Unii

Artykuł 51

Formy wkładu Unii w programy

Wkład Unii może przyjąć dowolną z następujących form:

- a) finansowanie niepowiązane z kosztami stosownych operacji zgodnie z art. 95 i w oparciu o:
 - (i) spełnienie warunków; albo
 - (ii) osiągnięcie rezultatów;
- b) refundację wsparcia udzielonego beneficjentom zgodnie z rozdziałami II i III niniejszego tytułu;
- c) stawki jednostkowe zgodnie z art. 94, obejmujące wszystkie koszty kwalifikowalne lub pewne szczególne ich kategorie, które są jasno określone z góry poprzez odniesienie do kwoty stawki jednostkowej;

- d) kwoty ryczałtowe zgodnie z art. 94, obejmujące ogólnie wszystkie koszty kwalifikowalne lub pewne szczególne ich kategorie, które są jasno określone z góry;
- e) finansowanie w oparciu o stawki ryczałtowe zgodnie z art. 94 lub art. 36 ust. 5, obejmujące szczególne kategorie kosztów kwalifikowalnych, które są jasno określone z góry, z zastosowaniem wartości procentowej;
- f) kombinację form, o których mowa w lit. a)–e).

ROZDZIAŁ II

Formy wsparcia ze strony państw członkowskich

Artykuł 52

Formy wsparcia

Państwa członkowskie wykorzystują wkład z Funduszy, aby udzielić beneficjentom wsparcia w formie dotacji, instrumentów finansowych lub nagród lub ich kombinacji.

SEKCJA I

FORMY DOTACJI

Artykuł 53 *Formy dotacji*

1. Dotacje przyznawane beneficjentom przez państwa członkowskie mogą przyjmować dowolną z następujących form:
 - a) refundację kosztów kwalifikowalnych faktycznie poniesionych przez beneficjenta lub partnera prywatnego w ramach operacji PPP i zapłaconych w okresie wdrażania operacji, wkładów rzeczowych i amortyzacji;
 - b) stawki jednostkowe;
 - c) kwoty ryczałtowe;
 - d) finansowanie w oparciu o stawki ryczałtowe;
 - e) kombinacja form, o których mowa w lit. a)–d), pod warunkiem że każda z nich obejmuje inne kategorie kosztów lub w przypadku gdy są one stosowane do odrębnych projektów stanowiących część operacji lub do kolejnych faz operacji;
 - f) finansowanie niepowiązane z kosztami, pod warunkiem że takie dotacje są pokrywane w drodze refundacji wkładu Unii zgodnie z art. 95.

2. W przypadku gdy łączny koszt operacji nie przekracza 200 000 EUR, wkład przyznany beneficjentowi z EFRR, EFS+, FST, FAMI, FBW i IZGW przyjmuje formę stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych, z wyjątkiem operacji, których wsparcie stanowi pomoc państwa. W przypadku stosowania finansowania w oparciu o stawki ryczałtowe jedynie kategorie kosztów, do których stosuje się daną stawkę ryczałtową, mogą być refundowane zgodnie z akapitem pierwszym lit. a).

Na zasadzie odstępstwa od akapitu pierwszego niniejszego ustępu, instytucja zarządzająca może zgodzić się na wyłączenie niektórych operacji w obszarze badań i innowacji z wymogu określonego w tym akapicie, pod warunkiem że komitet monitorujący wyraził uprzednią zgodę na takie wyłączenie. Ponadto dodatki i wynagrodzenia wypłacane uczestnikom mogą być refundowane zgodnie z akapitem pierwszym lit. a).

3. Kwoty dotyczące form dotacji, o których mowa w ust. 1 lit. b), c) i d), ustala się w jeden z następujących sposobów:

- a) za pomocą rzetelnej, sprawiedliwej i weryfikowalnej metody obliczeń w oparciu o:
 - (i) dane statystyczne, inne obiektywne informacje lub ocenę ekspercką;
 - (ii) zweryfikowane dane historyczne poszczególnych beneficjentów;
 - (iii) zastosowanie zwyczajowej praktyki księgowania wydatków przez poszczególnych beneficjentów;

- b) projekt budżetu ustalany indywidualnie dla każdego przypadku i uzgadniany *ex ante* przez podmiot dokonujący wyboru operacji, gdy jej łączny koszt nie przekracza 200 000 EUR;
- c) zgodnie z zasadami stosowania odpowiednich stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych i stawek ryczałtowych mających zastosowanie w ramach polityk Unii w odniesieniu do podobnego rodzaju operacji;
- d) zgodnie z zasadami stosowania odpowiednich stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych i stawek ryczałtowych mających zastosowanie w ramach systemów dotacji finansowanych w całości przez państwo członkowskie w odniesieniu do podobnego rodzaju operacji;
- e) stawki ryczałtowe i konkretne metody ustalone z mocy lub na podstawie niniejszego rozporządzenia lub rozporządzeń dotyczących poszczególnych Funduszy.

Artykuł 54

Finansowanie w oparciu o stawki ryczałtowe w przypadku kosztów pośrednich w odniesieniu do dotacji

W przypadku gdy stosowana jest stawka ryczałtowa na pokrycie kosztów pośrednich operacji, można obliczać ją w oparciu o jeden z następujących sposobów:

- a) do 7 % kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich, w którym to przypadku państwo członkowskie nie jest zobowiązane do dokonania obliczeń w celu ustalenia stawki mającej zastosowanie;

- b) do 15 % kwalifikowalnych bezpośrednich kosztów personelu, w którym to przypadku państwo członkowskie nie jest zobowiązane do dokonania obliczeń w celu ustalenia stawki mającej zastosowanie;
- c) do 25 % kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich, pod warunkiem że stawka ta jest obliczana zgodnie z art. 53 ust. 3 lit. a).

Ponadto, w przypadku gdy państwo członkowskie obliczyło stawkę ryczałtową zgodnie z art. 67 ust. 5 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, stawka ta może być stosowana w odniesieniu do podobnej operacji dla celów lit. c) niniejszego artykułu.

Artykuł 55

Bezpośrednie koszty personelu w odniesieniu do dotacji

1. Bezpośrednie koszty personelu w ramach danej operacji można obliczać według stawki ryczałtowej do 20 % kosztów bezpośrednich innych niż bezpośrednie koszty personelu w ramach tej operacji, przy czym państwo członkowskie nie jest zobowiązane do dokonania żadnych obliczeń w celu ustalenia stawki mającej zastosowanie, pod warunkiem że koszty bezpośrednie operacji nie obejmują zamówień publicznych na roboty budowlane lub zamówień publicznych na dostawy lub usługi, których wartość przekracza progi określone w art. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE¹ lub w art. 15 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE².

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65).

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 243).

W przypadku gdy stawkę ryczałtową stosuje się zgodnie z akapitem pierwszym w odniesieniu do FAMI, FBW i IZGW, stawka ta ma zastosowanie wyłącznie do kosztów bezpośrednich danej operacji niepodlegających zamówieniu publicznemu.

2. Do celów ustalenia bezpośrednich kosztów personelu stawka godzinowa może zostać obliczona w jeden z następujących sposobów:
 - a) przez podzielenie najbardziej aktualnych udokumentowanych rocznych kosztów zatrudnienia brutto przez 1720 godzin w przypadku osób pracujących w pełnym wymiarze czasu pracy lub przez odpowiedni proporcjonalny odsetek 1720 godzin w przypadku osób pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy;
 - b) przez podzielenie najbardziej aktualnych udokumentowanych miesięcznych kosztów zatrudnienia brutto przez średni miesięczny czas pracy danej osoby zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami krajowymi, o których mowa w umowie o pracę lub decyzji o powołaniu (obu zwanych dalej „dokumentem zatrudnienia”).
3. Gdy stosowana jest stawka godzinowa obliczona zgodnie z ust. 2, łączna liczba zadeklarowanych godzin na osobę w danym roku lub miesiącu nie może przekraczać liczby godzin zastosowanej do obliczenia tej stawki godzinowej.
4. W przypadku gdy roczne koszty zatrudnienia brutto nie są dostępne, można je wyliczyć na podstawie dostępnych udokumentowanych kosztów zatrudnienia brutto lub na podstawie dokumentu zatrudnienia, odpowiednio dostosowanych do 12-miesięcznego okresu.

5. Koszty personelu dotyczące osób, które wykonują zlecenia dotyczące operacji w niepełnym wymiarze czasu pracy, można obliczyć jako stały odsetek kosztów zatrudnienia brutto proporcjonalny do stałego odsetka godzin przepracowanych miesięcznie przy danej operacji, bez obowiązku ustanawiania oddzielnego systemu rejestracji czasu pracy. Pracodawca wydaje przeznaczony dla pracowników dokument określający ten stały odsetek godzin.

Artykuł 56

Finansowanie w oparciu o stawki ryczałtowe w przypadku kosztów kwalifikowalnych innych niż bezpośrednie koszty personelu w odniesieniu do dotacji

1. Stawka ryczałtowa do 40 % bezpośrednich kwalifikowalnych kosztów personelu może zostać zastosowana do pokrycia pozostałych kosztów kwalifikowalnych operacji. Państwo członkowskie nie jest zobowiązane do dokonania żadnych obliczeń w celu ustalenia stawki mającej zastosowanie.
2. W przypadku operacji wspieranych z EFRR, EFS+, FST FAMI, FBW oraz IZGW wynagrodzenia i dodatki wypłacane uczestnikom uznaje się za dodatkowe koszty kwalifikowalne nieobjęte stawką ryczałtową.
3. Stawka ryczałtowa, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, nie ma zastosowania do kosztów personelu obliczonych na podstawie stawki ryczałtowej, o której mowa w art. 55 ust. 1.

Artykuł 57
Dotacje warunkowe

1. Państwa członkowskie mogą udzielać beneficjentom dotacji warunkowych, które podlegają pełnemu lub częściowemu zwrotowi, zgodnie z dokumentem określającym warunki wsparcia.
2. Beneficjent dokonuje zwrotów na warunkach uzgodnionych przez instytucję zarządzającą i beneficjenta.
3. Państwa członkowskie ponownie wykorzystują zasoby zwrócone przez beneficjenta w tym samym celu lub zgodnie z celami danego programu do dnia 31 grudnia 2030 r. w formie dotacji warunkowych, w formie instrumentu finansowego lub w innej formie wsparcia. Kwoty zwrócone i informacje o ich ponownym wykorzystaniu włącza się do końcowego sprawozdania z wykonania.
4. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, aby zasoby były przechowywane na odrębnych rachunkach lub pod odpowiednimi kodami księgowymi.
5. Zasoby unijne zwrócone przez beneficjentów w dowolnym czasie, ale niewykorzystane do dnia 31 grudnia 2030 r., są zwracane do budżetu Unii zgodnie z art. 88.

SEKCJA II

INSTRUMENTY FINANSOWE

Artykuł 58

Instrumenty finansowe

1. Instytucje zarządzające mogą zapewnić wkład z programu, w ramach co najmniej jednego programu, na rzecz istniejących lub nowo utworzonych instrumentów finansowych ustanowionych na poziomie krajowym, regionalnym, transnarodowym lub transgranicznym i wdrażanych bezpośrednio przez instytucję zarządzającą lub na jej odpowiedzialność oraz przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych.
2. Instrumenty finansowe zapewniają wsparcie ostatecznym odbiorcom wyłącznie na inwestycje zarówno w rzeczowe aktywa trwałe, jak i w wartości niematerialne i prawne, a także kapitał obrotowy, które uznaje się jako finansowo wykonalne i które nie uzyskują wystarczającego finansowania ze źródeł rynkowych.

Wsparcie takie musi być zgodne z mającymi zastosowanie unijnymi zasadami pomocy państwa.

Takie wsparcie udzielane jest wyłącznie na te elementy inwestycji, które nie są fizycznie ukończone lub w pełni wdrożone w dniu podjęcia decyzji inwestycyjnej.

3. Odpowiednie wsparcie z Funduszy za pośrednictwem instrumentów finansowych jest oparte na ocenie *ex ante*, za której sporządzenie odpowiada instytucja zarządzająca. Ocena *ex ante* musi zostać ukończona, zanim instytucje zarządzające dokonają wkładów z programu do instrumentów finansowych.

Ocena *ex ante* obejmuje co najmniej następujące elementy:

- a) proponowaną kwotę wkładu z programu do instrumentu finansowego i szacowany efekt dźwigni, wraz z krótkim uzasadnieniem;
- b) proponowane oferowane produkty finansowe, w tym ewentualną potrzebę zróżnicowanego traktowania inwestorów;
- c) proponowaną docelową grupę ostatecznych odbiorców;
- d) oczekiwany wkład instrumentu finansowego w osiąganie celów szczegółowych.

Ocena *ex ante* może być poddana przeglądowi lub aktualizacji, może obejmować część lub całość terytorium państwa członkowskiego i opierać się na istniejących lub zaktualizowanych ocenach *ex ante*.

- 4. Wsparcie na rzecz ostatecznych odbiorców może być połączone ze wsparciem z jakiegokolwiek Funduszu lub innego instrumentu unijnego i może obejmować tę samą pozycję wydatków. W takim przypadku wsparcie z Funduszu w ramach instrumentu finansowego, stanowiące część operacji instrumentu finansowego, nie jest deklarowane Komisji do wsparcia w ramach innej formy, z innego Funduszu lub innego instrumentu unijnego.

5. Instrumenty finansowe mogą być łączone ze wsparciem programu w formie dotacji w ramach pojedynczej operacji instrumentu finansowego, w ramach jednej umowy o finansowaniu, w przypadku gdy obie różne od siebie formy wsparcia są oferowane przez podmiot wdrażający instrument finansowy. W takim przypadku przepisy mające zastosowanie do instrumentów finansowych mają zastosowanie do tej pojedynczej operacji instrumentu finansowego. Wsparcie programu w formie dotacji musi być bezpośrednio związane ze wsparciem z instrumentu finansowego i niezbędne dla danego instrumentu finansowego i nie może przekraczać wartości inwestycji wspieranych przez produkt finansowy.
6. W przypadku połączonego wsparcia, zgodnie z ust. 4 i 5, dla każdego źródła wsparcia prowadzi się oddzielną ewidencję.
7. Wartość wszystkich połączonych form wsparcia nie może przekraczać łącznej kwoty danej pozycji wydatków. Dotacje nie mogą być wykorzystywane do refundacji wsparcia otrzymanego z instrumentów finansowych. Instrumenty finansowe nie mogą być wykorzystywane do prefinansowania dotacji.

Artykuł 59

Wdrażanie instrumentów finansowych

1. Z instrumentów finansowych wdrażanych bezpośrednio przez instytucję zarządzającą można udzielać wyłącznie pożyczek lub gwarancji. Instytucja zarządzająca określa w dokumencie strategicznym warunki i zasady dotyczące wkładu z programu do instrumentu finansowego, który obejmuje elementy wymienione w załączniku X.

2. Instrumenty finansowe, za których wdrażanie odpowiada instytucja zarządzająca, mogą być:

- a) inwestycją zasobów programu w kapitał podmiotu prawnego;
- b) odrębnymi blokami finansowymi lub rachunkami powierniczymi.

Instytucja zarządzająca dokonuje wyboru podmiotu wdrażającego dany instrument finansowy.

3. Instytucja zarządzająca może bezpośrednio udzielić zamówienia na wdrażanie instrumentu finansowego:

- a) EBI;
- b) międzynarodowym instytucjom finansowym, w których państwo członkowskie posiada akcje lub udziały;
- c) publicznemu bankowi lub publicznej instytucji, ustanowionym jako podmioty prawne prowadzące profesjonalną działalność finansową, które spełniają wszystkie następujące warunki:
 - (i) brak bezpośredniego udziału kapitału prywatnego, z wyjątkiem form udziału kapitału prywatnego o charakterze niekontrolującym i nieblokującym, wymaganych na mocy przepisów prawa krajowego, zgodnie z Traktatami, oraz niewywierających decydującego wpływu na dany bank lub daną instytucję, oraz z wyjątkiem form udziału kapitału prywatnego, które nie wpływają na decyzje w zakresie bieżącego zarządzania instrumentem finansowym wspieranym z Funduszy;

- (ii) funkcjonują w ramach mandatu z zakresu polityki publicznej przyznanego przez odpowiednią instytucję państwa członkowskiego na poziomie krajowym lub regionalnym, który to mandat obejmuje prowadzenie – jako całość lub część działalności – działań na rzecz rozwoju gospodarczego przyczyniających się do realizacji celów Funduszy;
 - (iii) prowadzą – jako całość lub część działalności – działania na rzecz rozwoju gospodarczego przyczyniające się do realizacji celów Funduszy w regionach, obszarach polityki lub sektorach, w odniesieniu do których dostęp do finansowania ze źródeł rynkowych nie jest ogólnie dostępny lub nie jest wystarczający;
 - (iv) prowadzą działania, których głównym celem nie jest maksymalizowanie zysków, ale zapewniają stabilność finansowania swojej działalności w długiej perspektywie;
 - (v) zapewniają, aby bezpośrednie udzielenie zamówienia, o którym mowa w lit. b), nie przynosiło żadnych bezpośrednich lub pośrednich korzyści działalności komercyjnej za pomocą odpowiednich środków zgodnie z mającym zastosowanie prawem;
 - (vi) podlegają nadzorowi niezależnej instytucji zgodnie z mającym zastosowanie prawem;
- d) innym podmiotom, które również wchodzą w zakres stosowania art. 12 dyrektywy 2014/24/UE.

4. Gdy podmiot wybrany przez instytucję zarządzającą wdraża fundusz powierniczy, podmiot ten może również wybrać inne podmioty do celów wdrożenia funduszy szczegółowych.

5. Zasady i warunki wkładów z programu do instrumentów finansowych wdrażanych zgodnie z ust. 2 określa się w umowach o finansowaniu między:
- a) należycie umocowanymi przedstawicielami instytucji zarządzającej i podmiotu wdrażającego fundusz powierniczy, w stosownych przypadkach;
 - b) należycie umocowanymi przedstawicielami instytucji zarządzającej lub – w stosownych przypadkach – podmiotu wdrażającego fundusz powierniczy i podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy.

Przedmiotowe umowy o finansowaniu zawierają wszystkie elementy określone w załączniku X.

6. Odpowiedzialność finansowa instytucji zarządzającej nie może przekraczać kwoty zaangażowanej przez instytucję zarządzającą w instrument finansowy w ramach odpowiednich umów o finansowaniu.
7. Podmioty wdrażające dane instrumenty finansowe lub, w przypadku gwarancji, podmiot udzielający pożyczek potwierdzonych gwarancją wspierają ostatecznych odbiorców, z należyтым uwzględnieniem celów programu i potencjału w zakresie finansowej wykonalności inwestycji, opisanych w biznesplanie lub równoważnym dokumencie. Wybór ostatecznych odbiorców jest przejrzysty i nie prowadzi do powstania konfliktu interesów.
8. Krajowe współfinansowanie programu może być udzielane albo przez instytucję zarządzającą, albo na poziomie funduszy powierniczych, na poziomie funduszy szczegółowych lub na poziomie inwestycji na rzecz ostatecznych odbiorców, zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych Funduszy. Gdy współfinansowanie krajowe jest udzielane na poziomie inwestycji na rzecz ostatecznych odbiorców, podmiot wdrażający instrumenty finansowe prowadzi dokumentację wykazującą kwalifikowalność wydatków leżących u podstaw współfinansowania.

9. Instytucja zarządzająca, podczas bezpośredniego wdrażania instrumentu finansowego na podstawie ust. 1, lub podmiot wdrażający instrument finansowy na podstawie ust. 2 niniejszego artykułu prowadzą odrębną księgowość lub wprowadzają kod księgowy dla każdego priorytetu lub, w przypadku EFMRA, dla każdego celu szczegółowego i, w stosownych przypadkach, dla każdej kategorii regionu w odniesieniu do każdego wkładu z programu oraz osobno w odniesieniu do zasobów, o których mowa, odpowiednio, w art. 60 i 62.

Artykuł 60

Odsetki i inne zyski generowane dzięki wsparciu z Funduszy na rzecz instrumentów finansowych

1. Wsparcie z Funduszy wypłacone na rzecz instrumentów finansowych zostaje umieszczone na rachunkach w instytucjach finansowych z siedzibą w państwach członkowskich i jest zarządzane z uwzględnieniem aktywnego zarządzania zasobami finansowymi i z zasadą należytego zarządzania finansami.
2. Odsetki i inne zyski związane ze wsparciem z Funduszy wypłaconym na rzecz instrumentów finansowych są wykorzystywane w ramach tego samego celu lub tych samych celów co pierwotne wsparcie z tych Funduszy, w tym na płatności z tytułu opłat za zarządzanie i refundacje kosztów zarządzania poniesionych przez podmioty wdrażające instrument finansowy zgodnie z art. 68 ust. 1 lit. d), albo w ramach tego samego instrumentu finansowego; albo – po likwidacji instrumentu finansowego – w innych instrumentach finansowych lub innych formach wsparcia na dalsze inwestycje na rzecz ostatecznych odbiorców, do końca okresu kwalifikowalności.

3. Odsetki i inne zyski, o których mowa w ust. 2, niewykorzystane zgodnie z tym przepisem wyłącza się z zestawienia wydatków przedłożonego za ostatni rok obrachunkowy.

Artykuł 61

Zróżnicowane traktowanie inwestorów

1. Wsparcie z Funduszy na rzecz instrumentów finansowych przeznaczonych na inwestycje na rzecz ostatecznych odbiorców oraz wszelkiego rodzaju dochody generowane przez te inwestycje – w tym zwrócone zasoby – które mogą być przypisane wsparciu z Funduszy, mogą być wykorzystane do celów zróżnicowanego traktowania inwestorów działających zgodnie z zasadą gospodarki rynkowej przez odpowiedni podział ryzyk i zysków, z uwzględnieniem zasady należytego zarządzania finansami.
2. Poziom takiego zróżnicowanego traktowania nie wykracza poza to, co jest niezbędne do stworzenia zachęt – ustanowionych albo w drodze procedury konkurencyjnej albo niezależnej oceny – do przyciągnięcia zasobów prywatnych.

Artykuł 62

Ponowne wykorzystanie zasobów związanych ze wsparciem z Funduszy

1. Zasoby zwrócone przed końcem okresu kwalifikowalności do instrumentów finansowych pochodzące z inwestycji na rzecz ostatecznych odbiorców lub z uwolnienia zasobów przeznaczonych na umowy gwarancyjne, w tym spłaty kapitału i wszelkiego rodzaju wygenerowane dochody związane ze wsparciem z Funduszy, są ponownie wykorzystywane w ramach tych samych lub innych instrumentów finansowych na dalsze inwestycje na rzecz ostatecznych odbiorców, w celu pokrycia strat w kwocie nominalnej wkładu z Funduszy w instrument finansowy wynikających z ujemnych odsetek, jeżeli takie straty występują pomimo aktywnego zarządzania zasobami finansowymi, lub wszelkich kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie związanych z takimi dalszymi inwestycjami, z uwzględnieniem zasady należytego zarządzania finansami.
2. Państwa członkowskie podejmują działania niezbędne do zapewnienia, aby zasoby, o których mowa w ust. 1, zwrócone do instrumentów finansowych w okresie co najmniej ośmiu lat po zakończeniu okresu kwalifikowalności, były ponownie wykorzystywane zgodnie z celami polityki objętymi programem lub programami, w ramach których zostały ustanowione, albo w ramach tego samego instrumentu finansowego, albo – w następstwie wycofania tych zasobów z instrumentu finansowego – w innych instrumentach finansowych lub innych formach wsparcia.

ROZDZIAŁ III

Zasady kwalifikowalności

Artykuł 63

Kwalifikowalność

1. Kwalifikowalność wydatków ustala się na podstawie przepisów krajowych, z wyjątkiem przypadków gdy przepisy szczegółowe zostały ustanowione w niniejszym rozporządzeniu lub rozporządzeniach dotyczących poszczególnych Funduszy lub na podstawie niniejszego rozporządzenia i tych rozporządzeń.
2. Wydatki kwalifikują się do otrzymania wkładu z Funduszy, jeżeli zostały poniesione przez beneficjenta lub partnera prywatnego operacji PPP i zapłacone w ramach wdrażanych operacji między dniem przedłożenia Komisji programu lub dniem 1 stycznia 2021 r., w zależności od tego, która z tych dat jest wcześniejsza, a dniem 31 grudnia 2029 r.

W przypadku kosztów refundowanych zgodnie z art. 53 ust. 1 lit. b), c) i f) działania stanowiące podstawę refundacji przeprowadza się w okresie między dniem przedłożenia Komisji programu lub dniem 1 stycznia 2021 r., w zależności od tego, która z tych dat jest wcześniejsza, a dniem 31 grudnia 2029 r.

3. W przypadku EFRR wydatki dotyczące operacji obejmujących w obrębie państwa członkowskiego więcej niż jedną kategorię regionu określoną w art. 108 ust. 2 przypisuje się odpowiednim kategoriom regionu proporcjonalnie, w oparciu o obiektywne kryteria.

W odniesieniu do EFS+ wydatki związane z operacjami mogą być przypisane dowolnym kategoriom regionu programu, pod warunkiem że operacja przyczynia się do osiągnięcia celów szczegółowych programu.

W odniesieniu do FST wydatki związane z operacjami muszą przyczyniać się do realizacji odpowiedniego terytorialnego planu sprawiedliwej transformacji.

4. Całość lub część operacji może być wdrażana poza terytorium państwa członkowskiego, w tym poza terytorium Unii, pod warunkiem że operacja przyczynia się do osiągnięcia celów programu.
5. W przypadku dotacji przyjmujących formy określone w art. 53 ust. 1 lit. b), c) i d) wydatki, które kwalifikują się do otrzymania wkładu z Funduszy, są równe kwotom obliczonym zgodnie z art. 53 ust. 3.
6. Operacje nie mogą zostać wybrane do wsparcia z Funduszy, w przypadku gdy zostały fizycznie ukończone lub w pełni wdrożone przed przedłożeniem wniosku o dofinansowanie w ramach programu, niezależnie od tego, czy dokonano wszystkich powiązanych płatności. Niniejszy ustęp nie ma zastosowania do wyrównania z EFMRA z tytułu dodatkowych kosztów w regionach najbardziej oddalonych na podstawie art. 21 rozporządzenia w sprawie EFMRA ani do wsparcia z dodatkowego finansowania dla regionów najbardziej oddalonych na mocy art. 110 ust. 1 lit. e) niniejszego rozporządzenia.
7. Wydatki, które stają się kwalifikowalne w wyniku zmiany programu, są kwalifikowalne od dnia przedłożenia Komisji stosownego wniosku.

W odniesieniu do EFRR, Funduszu Spójności i FST wydatki stają się kwalifikowalne w wyniku zmiany programu, w przypadku dodania do programu nowego rodzaju interwencji, o którym mowa w tabeli 1 załącznika I, lub, w przypadku EFMRA, FAMI, FBW i IZGW – w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych Funduszy.

W przypadku gdy program zostaje zmieniony w celu podjęcia działań w odpowiedzi na klęski żywiołowe, program może przewidywać, że kwalifikowalność wydatków związana z tego rodzaju zmianą zaczyna się od dnia wystąpienia klęski żywiołowej.

8. W przypadku gdy zatwierdzony zostaje nowy program, wydatki stają się kwalifikowalne od dnia przedłożenia Komisji stosownego wniosku.
9. Operacja może otrzymać wsparcie z więcej niż jednego Funduszu lub w ramach więcej niż jednego programu i z innych instrumentów unijnych. W takich przypadkach wydatki zadeklarowane we wniosku o płatność z jednego z Funduszy nie mogą zostać zadeklarowane do celów otrzymania:
 - a) wsparcia z innego Funduszu lub z instrumentu unijnego; ani
 - b) wsparcia z tego samego Funduszu w ramach innego programu.

Kwotę wydatków, którą należy podać we wniosku o płatność z Funduszu, można obliczyć w odniesieniu do każdego z Funduszy oraz stosownego programu lub stosownego programów proporcjonalnie, zgodnie z dokumentem określającym warunki wsparcia.

Artykuł 64
Koszty niekwalifikowalne

1. Następujące koszty nie kwalifikują się do otrzymania wkładu z Funduszy:
 - a) odsetki od zadłużenia, z wyjątkiem przypadków związanych z dotacjami udzielonymi w formie dotacji na spłatę odsetek lub dotacji na opłaty gwarancyjne;
 - b) zakup gruntów za kwotę przekraczającą 10 % łącznych wydatków kwalifikowalnych na daną operację; w przypadku terenów opuszczonych oraz przemysłowych, na których znajdują się budynki, limit ten zostaje podniesiony do 15 %; w przypadku instrumentów finansowych te wartości procentowe mają zastosowanie do wkładu z programu wypłaconego na rzecz ostatecznego odbiorcy lub, w przypadku gwarancji, do kwoty pożyczki potwierdzonej gwarancją;
 - c) podatek od wartości dodanej (VAT), z wyjątkiem:
 - (i) operacji, których łączny koszt jest niższy niż 5 000 000 EUR (z VAT);
 - (ii) operacji, których łączny koszt wynosi co najmniej 5 000 000 EUR (z VAT), jeżeli nie podlega zwrotowi na mocy krajowych przepisów dotyczących VAT;

- (iii) inwestycji dokonanych przez ostatecznych odbiorców w kontekście instrumentów finansowych; w przypadku gdy inwestycje te są wspierane z instrumentów finansowych w połączeniu ze wsparciem z programu w formie dotacji, o czym mowa w art. 58 ust. 5, VAT nie kwalifikuje się do części kosztów inwestycji, która odpowiada wsparciu z programu w formie dotacji, chyba że VAT z tytułu kosztów inwestycji nie podlega zwrotowi na mocy krajowych przepisów dotyczących VAT lub gdy część kosztów inwestycji odpowiadająca wsparciu z programu w formie dotacji wynosi mniej niż 5 000 000 EUR (z VAT);
- (iv) funduszy małych projektów i inwestycji wdrażanych przez ostatecznych odbiorców w kontekście funduszy małych projektów w ramach Interreg.

Lit. b) akapitu pierwszego nie ma zastosowania do operacji dotyczących ochrony środowiska.

2. W rozporządzeniach dotyczących poszczególnych Funduszy można określić dodatkowe koszty, które nie kwalifikują się do wkładu z poszczególnych Funduszy.

Artykuł 65
Trwałość operacji

1. Państwo członkowskie dokonuje zwrotu wkładu z Funduszy przeznaczonego na operację obejmującą inwestycje w infrastrukturę lub inwestycje produkcyjne, jeżeli w okresie pięciu lat od płatności końcowej na rzecz beneficjenta lub w okresie ustalonym zgodnie z zasadami pomocy państwa, w stosownych przypadkach, zajdzie w odniesieniu do tej operacji dowolna z poniższych okoliczności:
 - a) zaprzestanie lub przeniesienie działalności produkcyjnej poza region na poziomie NUTS 2, w którym dana operacja otrzymała wsparcie;
 - b) zmiana własności elementu infrastruktury, która daje przedsiębiorstwu lub podmiotowi publicznemu nienależną korzyść;
 - c) istotna zmiana wpływająca na charakter operacji, jej cele lub warunki wdrażania, mogąca doprowadzić do naruszenia pierwotnych celów operacji.

Państwo członkowskie może skrócić okres ustalony w akapicie pierwszym do trzech lat w przypadkach dotyczących utrzymania inwestycji lub miejsc pracy stworzonych przez MŚP.

Refundacja przez państwo członkowskie wynikająca z braku zgodności z niniejszym artykułem dokonywana jest proporcjonalnie do okresu trwania braku zgodności.

2. Operacje wspierane przez EFS+ lub FST zgodnie z art. 8 ust. 2 lit. k), l) oraz m) rozporządzenia FST zwracają wsparcie, gdy są objęte obowiązkiem utrzymania inwestycji zgodnie z zasadami pomocy państwa.

3. Ust. 1 i 2 nie mają zastosowania do wkładów z programu na rzecz instrumentów finansowych lub dokonywanych przez takie instrumenty ani do żadnej operacji, której dotyczy zaprzestanie działalności produkcyjnej w związku z upadłością niewynikającą z oszustwa.

Artykuł 66

Przeniesienie produkcji

1. Wydatki wspierające przeniesienie produkcji nie kwalifikują się do otrzymania wkładu z Funduszy.
2. W przypadku gdy wkład z Funduszy stanowi pomoc państwa, instytucja zarządzająca upewnia się, że wkład nie wspiera został przeniesienia produkcji zgodnie z art. 14 ust. 16 rozporządzenia (UE) nr 651/2014.

Artykuł 67

Szczególne zasady kwalifikowalności dotyczące dotacji

1. Wkłady rzeczowe w formie dostarczonych robót budowlanych, towarów, usług, gruntów i nieruchomości, w przypadku których nie dokonano żadnych płatności potwierdzonych fakturami lub dokumentami o równoważnej wartości dowodowej, mogą stanowić wydatki kwalifikowalne, gdy spełnione są następujące warunki:
 - a) wsparcie publiczne wypłacone na rzecz operacji obejmującej wkłady rzeczowe nie przekracza łącznych wydatków kwalifikowalnych, z wyłączeniem wkładów rzeczowych, na koniec operacji;

- b) wartość przypisana wkładom rzeczowym nie przekracza kosztów ogólnie przyjętych na danym rynku;
- c) wartość i dostarczenie wkładów rzeczowych mogą być poddane niezależnej ocenie i zweryfikowane;
- d) w przypadku udostępnienia gruntu lub nieruchomości można do celów umowy dzierżawy dokonać płatności nominalnej kwoty rocznej nieprzekraczającej jednej jednostki waluty państwa członkowskiego;
- e) w przypadku wkładów rzeczowych w formie nieodpłatnej pracy wartość takiej pracy jest określana z uwzględnieniem zweryfikowanego czasu poświęconego na pracę i stawki wynagrodzenia za pracę równoważną.

Wartość gruntu lub nieruchomości, o których mowa w akapicie pierwszym lit. d) niniejszego ustępu, musi być poświadczona przez niezależnego wykwalifikowanego eksperta lub należycie upoważniony organ urzędowy i nie może przekraczać limitu ustanowionego w art. 64 ust. 1 lit. b).

- 2. Koszty amortyzacji, w przypadku których nie dokonano żadnych płatności potwierdzonych fakturami, mogą być uznane za kwalifikowalne, gdy spełnione są następujące warunki:
 - a) pozwalają na to zasady kwalifikowalności programu;

- b) kwota wydatków jest należycie uzasadniona dokumentami potwierdzającymi o wartości dowodowej równoważnej fakturom obejmującym koszty kwalifikowalne, w przypadku gdy koszty te zostały refundowane w formie, o której mowa w art. 53 ust. 1 lit. a);
- c) koszty odnoszą się wyłącznie do okresu wsparcia dla operacji;
- d) dotacje publiczne nie zostały wykorzystane do celów nabycia zamortyzowanych aktywów.

Artykuł 68

Szczególne zasady kwalifikowalności dotyczące instrumentów finansowych

1. Wydatki kwalifikowalne w ramach instrumentu finansowego stanowi łączna kwota wkładu z programu wypłacona na rzecz instrumentu finansowego lub, w przypadku gwarancji, przeznaczona na umowy gwarancyjne z instrumentu finansowego w okresie kwalifikowalności, w przypadku gdy kwota ta odpowiada:
 - a) płatnościom na rzecz ostatecznych odbiorców, w przypadku pożyczek, inwestycji kapitałowych i quasi-kapitałowych;
 - b) zasobom zaangażowanym w ramach umów gwarancyjnych, zaległych lub takich, których termin zapadalności już upłynął, w celu pokrycia ewentualnych strat, wynikających z żądania wypłaty środków z gwarancji, obliczonych na podstawie współczynnika mnożnikowego ustanowionego na potrzeby odpowiednich potwierdzonych gwarancją nowych wypłaconych pożyczek, inwestycji kapitałowych lub quasi-kapitałowych na rzecz ostatecznych odbiorców;

- c) płatnościami dla lub na rzecz ostatecznych odbiorców, w przypadku gdy instrumenty finansowe łączone są z innymi wkładami Unii w ramach pojedynczej operacji instrumentu finansowego zgodnie z art. 58 ust. 5;
 - d) płatnościami z tytułu opłat za zarządzanie i refundacjom kosztów zarządzania poniesionych przez podmioty wdrażające instrument finansowy.
2. W przypadku gdy instrument finansowy jest wdrażany w trakcie kolejnych okresów programowania, można udzielić wsparcia ostatecznym odbiorcom lub na ich rzecz, obejmującego m.in. koszty zarządzania i opłaty za zarządzanie, w oparciu o ustalenia zawarte w ramach poprzedniego okresu programowania, pod warunkiem że takie wsparcie jest zgodne z zasadami kwalifikowalności obowiązującymi w kolejnym okresie programowania. W takich przypadkach kwalifikowalność wydatków przedstawionych we wnioskach o płatność jest określana zgodnie z zasadami właściwego okresu programowania.
3. W odniesieniu do ust. 1 lit. b), jeżeli podmiot korzystający z gwarancji nie wypłacił ostatecznym odbiorcom planowanej kwoty w odniesieniu do nowych pożyczek, inwestycji kapitałowych lub quasi-kapitałowych zgodnie ze współczynnikiem mnożnikowym, wydatki kwalifikowalne pomniejsza się proporcjonalnie. Współczynnik mnożnikowy można zmienić, w przypadku gdy jest to uzasadnione późniejszymi zmianami warunków rynkowych. Taka zmiana nie ma mocy wstecznej.

4. Do celów ust. 1 lit. d) opłaty za zarządzanie są oparte na wynikach.

W przypadku gdy podmioty wdrażające fundusz powierniczy wybierane są w drodze bezpośredniego udzielenia zamówienia zgodnie z art. 59 ust. 3, kwota kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie wypłacana tym podmiotom, którą można zadeklarować jako wydatki kwalifikowalne, nie przekracza progu wynoszącego 5 % łącznej kwoty wkładów z programu wypłaconej ostatecznym odbiorcom w formie pożyczek lub przeznaczonej na umowy gwarancyjne oraz do 7 % łącznej kwoty wkładów z programu wypłaconej ostatecznym odbiorcom w formie inwestycji kapitałowych i quasi-kapitałowych.

W przypadku gdy podmioty wdrażające fundusz szczegółowy wybierane są w drodze bezpośredniego udzielenia zamówienia zgodnie z art. 59 ust. 3, kwota kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie wypłacana tym podmiotom, którą można zadeklarować jako wydatki kwalifikowalne, nie przekracza progu wynoszącego 7 % łącznej kwoty wkładów z programu wypłaconej ostatecznym odbiorcom w formie pożyczek lub przeznaczonej na umowy gwarancyjne oraz do 15 % łącznej kwoty wkładów z programu wypłaconej ostatecznym odbiorcom w formie inwestycji kapitałowych lub quasi-kapitałowych.

W przypadku gdy podmioty wdrażające fundusz powierniczy lub fundusze szczegółowe są wybierane w drodze procedury przetargowej zgodnie z mającym zastosowanie prawem, kwota kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie ustalana jest w umowie o finansowaniu i odzwierciedla wynik procedury przetargowej.

5. W przypadku gdy opłaty manipulacyjne lub dowolna ich część są pobierane od ostatecznych odbiorców, nie mogą one być deklarowane jako wydatki kwalifikowalne.

6. Wydatki kwalifikowalne deklarowane zgodnie z ust. 1 nie mogą przekraczać sumy łącznej kwoty wsparcia z Funduszy wypłaconej do celów określonych w tym ustępie oraz odpowiedniego współfinansowania krajowego.

TYTUŁ VI

ZARZĄDZANIE I KONTROLA

ROZDZIAŁ I

Ogólne zasady dotyczące zarządzania i kontroli

Artykuł 69

Obowiązki państw członkowskich

1. Państwa członkowskie dysponują systemami zarządzania i kontroli w odniesieniu do swoich programów zgodnie z niniejszym tytułem oraz zapewniają ich funkcjonowanie zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami i z kluczowymi wymogami wymienionymi w załączniku XI.

2. Państwa członkowskie zapewniają zgodność z prawem i prawidłowość wydatków ujętych w zestawieniach wydatków przedkładanych Komisji i podejmują wszystkie niezbędne działania mające na celu zapobieganie nieprawidłowościom, w tym nadużyciom finansowym, oraz ich wykrywanie i korygowanie, a także sporządzają sprawozdania na ten temat. Działania te obejmują zbieranie informacji na temat beneficjentów rzeczywistych odbiorców finansowania unijnego zgodnie z załącznikiem XVII. Przepisy dotyczące zbierania i przetwarzania takich danych muszą być zgodne z mającymi zastosowanie przepisami o ochronie danych. Komisja, Europejski Urząd ds. Nadużyć Finansowych i Europejski Trybunał Obrachunkowy mają niezbędny dostęp do tych informacji.

W przypadku programów wspieranych z FAMI, FBW i IZGW obowiązki dotyczące zbierania informacji o beneficjentach rzeczywistych odbiorców finansowania unijnego zgodnie z załącznikiem XVII, jak określono w akapicie pierwszym, mają zastosowanie od dnia 1 stycznia 2023 r.

3. Państwa członkowskie na wniosek Komisji podejmują działania niezbędne do zapewnienia skutecznego funkcjonowania swoich systemów zarządzania i kontroli oraz zgodności z prawem i prawidłowości wydatków zgłoszonych Komisji. W przypadku gdy działaniem takim jest audyt, mogą w nim uczestniczyć urzędnicy Komisji lub ich upoważnieni przedstawiciele.
4. Państwa członkowskie zapewniają odpowiednią jakość, dokładność i wiarygodność systemu monitorowania i danych dotyczących wskaźników.

5. Państwa członkowskie zapewniają publikowanie informacji zgodnie z wymogami ustanowionymi w niniejszym rozporządzeniu i w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych Funduszy, z wyjątkiem przypadków gdy prawo Unii lub prawo krajowe wykluczają taką publikację ze względów bezpieczeństwa, porządku publicznego, dochodzeń karnych lub ochrony danych osobowych zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/679.
6. Państwa członkowskie dysponują systemami i procedurami służącymi zapewnieniu, aby wszystkie dokumenty wymagane na potrzeby ścieżki audytu określone w załączniku XIII były przechowywane zgodnie z wymogami określonymi w art. 82.
7. Państwa członkowskie przyjmują rozwiązania mające na celu zapewnienie skutecznego rozpatrywania skarg dotyczących Funduszy. Za określenie zakresu, przepisów i procedur dotyczących tych rozwiązań odpowiadają państwa członkowskie w zgodzie ze swoimi ramami instytucjonalnymi i prawnymi. Nie stanowi to uszczerbku dla ogólnej możliwości kierowania skarg do Komisji przez obywateli i zainteresowane strony. Na wniosek Komisji państwa członkowskie rozpatrują skargi złożone do Komisji objęte zakresem programów wdrażanych w tych państwach oraz informują Komisję o rezultatach tych działań.

Do celów niniejszego artykułu skargi obejmują wszelkie spory pomiędzy potencjalnymi i wybranymi beneficjentami w odniesieniu do zaproponowanych lub wybranych operacji oraz wszelkie spory ze stronami trzecimi dotyczące wdrażania programu lub operacji w jego ramach, bez względu na kwalifikację prawnych środków dochodzenia roszczeń ustanowionych na mocy prawa krajowego.

8. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszelka wymiana informacji między beneficjentami a instytucjami programu odbywała się za pomocą systemów elektronicznej wymiany danych zgodnie z załącznikiem XIV.

Państwa członkowskie promują korzyści płynące z elektronicznej wymiany danych i zapewniają beneficjentom wszelkie niezbędne wsparcie w tym względzie.

W drodze odstępstwa od akapitu pierwszego instytucja zarządzająca może – na wyraźny wniosek beneficjenta – wyjątkowo zaakceptować wymianę informacji w formie papierowej, bez uszczerbku dla obowiązku rejestracji i przechowywania danych zgodnie z art. 72 ust. 1 lit. e).

W przypadku programów wspieranych z EFMRA, FAMI, FBW i IZGW akapit pierwszy ma zastosowanie od dnia 1 stycznia 2023 r.

Akapit pierwszy nie ma zastosowania do programów ani priorytetów objętych art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

9. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszelka oficjalna wymiana informacji z Komisją odbywała się za pomocą systemu elektronicznej wymiany danych zgodnie z załącznikiem XV.
10. Państwo członkowskie dostarcza – lub zapewnia, aby instytucje zarządzające dostarczyły – do dnia 31 stycznia i 31 lipca prognozy dotyczące kwoty, na którą będą opiewać wnioski o płatność, które mają zostać przedłożone na bieżący i kolejny rok kalendarzowy, zgodnie z załącznikiem VIII.

11. Każde państwo członkowskie dysponuje – najpóźniej w chwili złożenia wniosku o płatność końcową za pierwszy rok obrachunkowy i nie później niż w dniu 30 czerwca 2023 r. – opisem systemu zarządzania i kontroli zgodnie ze wzorem przedstawionym w załączniku XVI. Aktualizuje ono ten opis na bieżąco, by odzwierciedlać wszelkie późniejsze zmiany.
12. Państwa członkowskie zgłaszają nieprawidłowości zgodnie z kryteriami ustalania przypadków nieprawidłowości wymagających zgłaszania, danymi podlegającymi przekazaniu, a także formatem do celów zgłaszania określonym w załączniku XII.

Artykuł 70

Uprawnienia i obowiązki Komisji

1. Komisja upewnia się, że państwa członkowskie dysponują systemami zarządzania i kontroli zgodnymi z niniejszym rozporządzeniem oraz że systemy te funkcjonują skutecznie i efektywnie w okresie wdrażania programów. Komisja opracowuje – do celów własnych prac audytowych – strategię audytu oraz plan audytu oparte na ocenie ryzyka.

Komisja i instytucje audytowe koordynują swoje plany audytu.
2. Komisja przeprowadza audyty do trzech lat kalendarzowych następujących po zatwierdzeniu zestawienia wydatków, w którym ujęto dany wydatek. Okres ten nie ma zastosowania do operacji, w przypadku których istnieje podejrzenie nadużycia finansowego.

3. Do celów przeprowadzania audytów urzędnicy Komisji lub ich upoważnieni przedstawiciele mają dostęp do wszystkich niezbędnych zapisów, dokumentów i metadanych, niezależnie od nośnika, na jakim są one przechowywane, odnoszących się do operacji wspieranych z Funduszy lub do systemów zarządzania i kontroli, oraz otrzymują kopie w konkretnym wymaganym formacie.
4. W przypadku audytów na miejscu zastosowanie ma również, co następuje:
- a) z wyjątkiem pilnych przypadków, Komisja zawiadamia właściwą instytucję programu o audycie z wyprzedzeniem co najmniej 15 dni roboczych; w takich audytach mogą uczestniczyć urzędnicy lub upoważnieni przedstawiciele państwa członkowskiego;
 - b) w przypadku gdy przepisy krajowe zastrzegają pewne działania dla podmiotów specjalnie wyznaczonych w prawodawstwie krajowym, urzędnicy Komisji oraz upoważnieni przedstawiciele mają dostęp do uzyskanych w ten sposób informacji bez uszczerbku dla kompetencji sądów krajowych i z pełnym poszanowaniem praw podstawowych zainteresowanych podmiotów prawnych;
 - c) Komisja przekazuje właściwej instytucji państwa członkowskiego wstępne ustalenia z audytu nie później niż 3 miesiące od ostatniego dnia audytu;

- d) Komisja przekazuje sprawozdanie z audytu nie później niż 3 miesiące od dnia otrzymania kompletnej odpowiedzi od właściwej instytucji państwa członkowskiego dotyczącej wstępnych ustaleń z audytu; odpowiedź państwa członkowskiego uznaje się za kompletną w przypadku braku prośby ze strony Komisji o przekazanie dalszych informacji lub poprawionego dokumentu w terminie 2 miesięcy od dnia otrzymania odpowiedzi państwa członkowskiego.

Do celów przestrzegania terminów określonych w akapicie pierwszym lit. c) i d) niniejszego ustępu Komisja udostępnia wstępne ustalenia z audytu i sprawozdanie z audytu w co najmniej jednym z języków urzędowych instytucji Unii.

Terminy, o których mowa w akapicie pierwszym lit. c) i d) niniejszego ustępu, mogą zostać przedłużone, gdy zostanie to uznane za konieczne i uzgodnione między Komisją a właściwą instytucją państwa członkowskiego.

W przypadku wyznaczenia terminu na udzielenie przez państwo członkowskie odpowiedzi na wstępne ustalenia z audytu lub na sprawozdanie z audytu, o których mowa w akapicie pierwszym lit. c) i d) niniejszego ustępu, termin ten rozpoczyna bieg z chwilą ich otrzymania przez właściwą instytucję państwa członkowskiego w co najmniej jednym z języków urzędowych danego państwa członkowskiego.

Artykuł 71
Instytucje programu

1. Do celów art. 63 ust. 3 rozporządzenia finansowego państwo członkowskie wyznacza dla każdego programu instytucję zarządzającą oraz instytucję audytową. W przypadku gdy państwo członkowskie powierza zadania w zakresie księgowania wydatków podmiotowi innemu niż instytucja zarządzająca zgodnie z art. 72 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, dany podmiot jest również identyfikowany jako instytucja programu. Te same instytucje mogą być odpowiedzialne za więcej niż jeden program.
2. Instytucja audytowa jest instytucją publiczną. Prace audytowe mogą być prowadzone przez podmiot publiczny lub prywatny inny niż instytucja audytowa na jej odpowiedzialność. Instytucja audytowa oraz wszelkie takie podmioty prowadzące prace audytowe na odpowiedzialność instytucji audytowej są funkcjonalnie niezależne od jednostek objętych audytem.
3. Instytucja zarządzająca może wyznaczyć co najmniej jedną instytucję pośredniczącą do wykonywania niektórych zadań na jej odpowiedzialność. Uzgodnienia pomiędzy instytucją zarządzającą a instytucjami pośredniczącymi są ujęte na piśmie.
4. Państwa członkowskie zapewniają, aby przestrzegana była zasada rozdziału funkcji pomiędzy instytucjami programu i w obrębie instytucji programu.

5. W przypadku gdy program przewiduje, zgodnie ze swoimi celami, wsparcie z EFRR lub EFS+ na rzecz programu dofinansowanego z programu „Horyzont Europa”, o czym mowa w art. 10 ust. 1 lit. b) rozporządzenia w sprawie programu „Horyzont Europa”, podmiot wdrażający program dofinansowany z programu „Horyzont Europa” jest uznawany przez instytucję zarządzającą danego programu za instytucję pośredniczącą zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu.
6. Państwo członkowskie może z własnej inicjatywy ustanowić instytucję koordynującą, która będzie współpracowała z Komisją i dostarczała jej informacji i która będzie koordynowała działania instytucji programu w tym państwie członkowskim.

ROZDZIAŁ II

Standardowe systemy zarządzania i kontroli

Artykuł 72

Funkcje instytucji zarządzającej

1. Instytucja zarządzająca odpowiada za zarządzanie programem z myślą o osiągnięciu celów programu. W szczególności pełni ona następujące funkcje:
 - a) wybiera operacje zgodnie z art. 73, z wyjątkiem operacji, o których mowa w art. 33 ust. 3 lit. d);

- b) wykonuje zadania związane z zarządzaniem programem zgodnie z art. 74;
 - c) wspiera działania komitetu monitorującego zgodnie z art. 75;
 - d) nadzoruje instytucje pośredniczące;
 - e) rejestruje i przechowuje w formie elektronicznej dane dotyczące każdej operacji, niezbędne do monitorowania, ewaluacji, zarządzania finansowego, weryfikacji i audytów, zgodnie z załącznikiem XVII, a także zapewnia bezpieczeństwo, integralność i poufność danych oraz uwierzytelnianie użytkowników.
2. Państwo członkowskie może powierzyć wykonywanie zadań w zakresie księgowania wydatków, o których mowa w art. 76, instytucji zarządzającej lub innemu podmiotowi.
3. W przypadku programów wspieranych z FAMI, FBW i IZGW zadania w zakresie księgowania wydatków wykonywane są przez instytucję zarządzającą lub na jej odpowiedzialność.

Artykuł 73

Wybór operacji przez instytucję zarządzającą

1. Do celów wyboru operacji instytucja zarządzająca ustanawia i stosuje kryteria i procedury, które są niedyskryminacyjne, przejrzyste, zapewniają dostępność dla osób z niepełnosprawnościami i równouprawnienie płci oraz uwzględniają Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej, zasadę zrównoważonego rozwoju oraz unijną politykę w dziedzinie środowiska zgodnie z art. 11 i art. 191 ust. 1 TFUE.

Kryteria i procedury muszą zapewniać, aby finansowy wkład unijny przyznawany był w pierwszej kolejności operacjom, które w największym stopniu mogą przyczynić się do osiągnięcia celów programu.

2. Podczas wyboru operacji instytucja zarządzająca:

- a) zapewnia, aby wybrane operacje były zgodne z programem, co obejmuje ich spójność z odpowiednimi strategiami leżącymi u podstaw programu, oraz by skutecznie przyczyniały się do osiągnięcia celów szczegółowych programu;
- b) zapewnia, aby wybrane operacje, które wchodzą w zakres warunku podstawowego, były spójne z odpowiednimi strategiami i dokumentami dotyczącymi planowania ustanowionymi w celu spełnienia tego warunku podstawowego;
- c) zapewnia, aby wybrane operacje odzwierciedlały najkorzystniejszą relację między kwotą wsparcia, podejmowanymi działaniami i osiąganymi celami;
- d) upewnia się, czy beneficjent ma niezbędne zasoby i mechanizmy finansowe, aby pokryć koszty eksploatacji i utrzymania w odniesieniu do operacji obejmujących inwestycje w infrastrukturę lub inwestycje produkcyjne, tak by zapewnić stabilność ich finansowania;

- e) zapewnia, aby wybrane operacje objęte zakresem stosowania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE¹ podlegały ocenie oddziaływania na środowisko lub procedurze preselekcji oraz aby należycie wzięto pod uwagę ocenę rozwiązań alternatywnych na podstawie wymogów tej dyrektywy;
- f) upewnia się, czy w przypadku gdy operacje rozpoczęły się przed złożeniem do instytucji zarządzającej wniosku o dofinansowanie, mające zastosowanie prawo było przestrzegane;
- g) zapewnia, by wybrane operacje wchodziły w zakres danego Funduszu i były przypisane do danego rodzaju interwencji;
- h) zapewnia, aby operacje nie obejmowały działań, które stanowiły część operacji podlegającej przeniesieniu produkcji zgodnie z art. 66 lub które stanowiłyby przeniesienie działalności produkcyjnej zgodnie z art. 65 ust. 1 lit. a);
- i) zapewnia, aby wybranych operacji nie dotyczyła bezpośrednio uzasadniona opinia Komisji w sprawie naruszenia, na mocy art. 258 TFUE, kwestionująca zgodność z prawem i prawidłowość wydatków lub wykonania operacji;
- j) zapewnia uodparnianie na zmiany klimatu w przypadku inwestycji w infrastrukturę o przewidywanej trwałości wynoszącej co najmniej pięć lat.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. L 26 z 28.1.2012, s. 1)

W odniesieniu do lit. b) niniejszego ustępu, w przypadku pierwszego celu polityki określonego w art. 3 ust. 1 lit. a) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności, wyłącznie operacje odpowiadające celom szczegółowym, o których mowa w ppkt (i) i (iv) tej litery, są zgodne z odpowiednimi strategiami inteligentnej specjalizacji;

3. Instytucja zarządzająca zapewnia, aby beneficjent otrzymał dokument określający wszystkie warunki wsparcia dla każdej operacji, w tym szczegółowe wymogi dotyczące produktów lub usług, które mają być dostarczone, plan finansowy, termin wykonania operacji oraz, w stosownych przypadkach, metodę, którą należy stosować do określania kosztów operacji, oraz warunki wypłaty wsparcia.
4. W przypadku operacji, które otrzymały „pieczęć doskonałości”, lub operacji wybranych w ramach programu dofinansowanego z programu „Horyzont Europa” instytucja zarządzająca może podjąć decyzję o przyznaniu bezpośredniego wsparcia z EFRR lub EFS+, pod warunkiem że takie operacje spełniają wymogi określone w ust. 2 lit. a), b) i g).

Ponadto w odniesieniu do operacji, o których mowa w akapicie pierwszym, instytucje zarządzające mogą stosować kategorie, maksymalne kwoty i metody obliczania kosztów kwalifikowalnych ustanowione na mocy stosownego instrumentu unijnego.

Elementy te określone są w dokumencie, o którym mowa w ust. 3.

5. Gdy instytucja zarządzająca dokonuje wyboru operacji o znaczeniu strategicznym, informuje o tym Komisję w terminie jednego miesiąca i przedstawia jej wszystkie istotne informacje na temat tej operacji.

Artykuł 74

Zarządzanie programem przez instytucję zarządzającą

1. Instytucja zarządzająca:

- a) przeprowadza weryfikacje zarządcze w celu sprawdzenia, czy dofinansowane produkty i usługi zostały dostarczone, czy operacja jest zgodna z mającym zastosowanie prawem, z programem i warunkami wsparcia operacji, oraz:
 - (i) w przypadku gdy koszty mają zostać zrefundowane na podstawie art. 53 ust. 1 lit. a) – czy kwota wydatków, o której refundację występują beneficjenci, w odniesieniu do tych kosztów została wypłacona oraz czy beneficjenci prowadzą odrębne zapisy księgowe lub stosują odpowiednie kody księgowe dla wszystkich transakcji związanych z operacją;
 - (ii) w przypadku gdy koszty mają zostać zrefundowane na podstawie art. 53 ust. 1 lit. b), c) i d) – czy spełnione zostały warunki refundacji wydatków beneficjentowi;
- b) zapewnia, z zastrzeżeniem dostępności finansowania, aby beneficjent otrzymał należną kwotę w całości i nie później niż 80 dni od dnia przedłożenia wniosku o płatność przez beneficjenta; bieg terminu może zostać wstrzymany, jeżeli informacje przedstawione przez beneficjenta nie pozwalają instytucji zarządzającej ustalić, czy kwota jest należna;

- c) dysponuje skutecznymi i proporcjonalnymi środkami i procedurami zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniającymi stwierdzone ryzyka;
- d) zapobiega nieprawidłowościom, wykrywa je i koryguje;
- e) potwierdza, że wydatki ujęte w zestawieniu wydatków są zgodne z prawem i prawidłowe;
- f) sporządza deklarację zarządczą zgodnie ze wzorem przedstawionym w załączniku XVIII.

W przypadku akapitu pierwszego lit. b) nie potrąca się ani nie wstrzymuje żadnych kwot ani też nie nakłada się żadnych opłat szczególnych lub innych opłat o równoważnym skutku, które powodowałyby zmniejszenie kwot należnych beneficjentom.

W przypadku operacji PPP instytucja zarządzająca dokonuje płatności na rachunek powierniczy założony w tym celu przez beneficjenta i wykorzystywany zgodnie z umową o PPP.

2. Weryfikacje zarządcze, o których mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. a), opierają się na analizie ryzyka i są proporcjonalne do ryzyk stwierdzonych *ex ante* i na piśmie.

Weryfikacje zarządcze obejmują kontrole administracyjne w odniesieniu do wniosków o płatność przedłożonych przez beneficjentów oraz kontrole na miejscu przeprowadzone w odniesieniu do operacji. Te kontrole są przeprowadzane przed przedłożeniem zestawienia wydatków zgodnie z art. 98.

3. W przypadku gdy instytucja zarządzająca jest również beneficjentem programu, rozwiązania dotyczące weryfikacji zarządczych zapewniają rozdzielną funkcję.

Bez uszczerbku dla ust. 2 w rozporządzeniu w sprawie Interreg można ustanowić szczegółowe zasady dotyczące weryfikacji zarządczych mające zastosowanie do programów Interreg. W rozporządzeniach w sprawie FAMI, FBW i IZGW można ustanowić szczegółowe przepisy dotyczące weryfikacji zarządczych mające zastosowanie w przypadku, gdy beneficjentem jest organizacja międzynarodowa.

Artykuł 75

Wspieranie prac komitetu monitorującego przez instytucję zarządzającą

Instytucja zarządzająca:

- a) dostarcza w odpowiednim czasie komitetowi monitorującemu wszelkich informacji niezbędnych mu do wykonywania jego zadań;
- b) zapewnia dalsze działania w związku z decyzjami i zaleceniami komitetu monitorującego.

Artykuł 76

Zadania w zakresie księgowania wydatków

1. Zadania w zakresie księgowania wydatków obejmują:
- a) sporządzanie wniosków o płatność i przedkładanie ich Komisji zgodnie z art. 91 i 92;

- b) sporządzanie i przedkładanie zestawień wydatków, potwierdzanie kompletności, rzetelności i prawdziwości zestawień wydatków zgodnie z art. 98 oraz prowadzenie elektronicznego rejestru wszystkich elementów zestawienia wydatków, w tym wniosków o płatność;
 - c) przeliczanie na euro kwot wydatków poniesionych w innej walucie z wykorzystaniem miesięcznego obrachunkowego kursu wymiany stosowanego przez Komisję w miesiącu, w którym wydatki zostały zaksięgowane w systemach księgowych przez instytucję odpowiedzialną za wykonywanie zadań określonych w niniejszym artykule.
- 2. Zadania w zakresie księgowania wydatków nie obejmują weryfikacji na szczeblu beneficjentów.
 - 3. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 lit. c) w rozporządzeniu w sprawie Interreg można ustanowić inną metodę przeliczania na euro kwot wydatków poniesionych w innej walucie.

Artykuł 77

Funkcje instytucji audytowej

- 1. Instytucja audytowa jest odpowiedzialna za przeprowadzanie audytów systemu, audytów operacji oraz audytów zestawienia wydatków w celu dostarczenia Komisji niezależnego poświadczenia dotyczącego skutecznego funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli oraz zgodności z prawem i prawidłowości wydatków ujętych w zestawieniu wydatków przedłożonym Komisji.
- 2. Prace audytowe prowadzone są zgodnie z przyjętymi na szczeblu międzynarodowym standardami audytu.

3. Instytucja audytowa sporządza i przekazuje Komisji:
- a) roczną opinię audytową zgodnie z art. 63 ust. 7 rozporządzenia finansowego i ze wzorem przedstawionym w załączniku XIX do niniejszego rozporządzenia oraz w oparciu o przeprowadzone prace audytowe, obejmującą następujące odrębne elementy:
 - (i) kompletność, rzetelność i prawdziwość zestawienia wydatków;
 - (ii) zgodność z prawem i prawidłowość wydatków ujętych w zestawieniu wydatków przedkładanym Komisji;
 - (iii) skuteczne działanie systemu zarządzania i kontroli;
 - b) roczne sprawozdanie z kontroli spełniające wymogi art. 63 ust. 5 lit. b) rozporządzenia finansowego, zgodnie ze wzorem przedstawionym w załączniku XX do niniejszego rozporządzenia, które towarzyszy rocznej opinii audytowej, o której mowa w lit. a) niniejszego ustępu i przedstawia podsumowanie ustaleń, w tym analizę charakteru i zakresu błędów i uchybień stwierdzonych w systemach, a także proponowane i zrealizowane działania naprawcze oraz wynikający z tego łączny poziom błędu oraz poziom błędu rezydualnego w odniesieniu do wydatków ujętych w zestawieniu wydatków przedłożonym Komisji.
4. W przypadku programów zgrupowanych na potrzeby audytów operacji na podstawie art. 79 ust. 2 akapit drugi informacje wymagane na mocy ust. 3 lit. b) niniejszego artykułu można ująć w jednym sprawozdaniu.

5. Instytucja audytowa przekazuje Komisji sprawozdania z audytu systemu niezwłocznie po zakończeniu postępowania kontradyktoryjnego z odpowiednimi instytucjami objętymi audytem.
6. Komisja i instytucje audytowe spotykają się w regularnych odstępach czasu i, o ile nie uzgodniono inaczej, co najmniej raz w roku, w celu przeglądu strategii audytu, rocznego sprawozdania z kontroli i opinii audytowej, a także w celu koordynacji swoich planów i metod audytowych oraz wymiany poglądów na temat kwestii związanych z poprawą funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli.

Artykuł 78

Strategia audytu

1. Instytucja audytowa po konsultacjach z instytucją zarządzającą przygotowuje strategię audytu w oparciu o ocenę ryzyka, biorąc pod uwagę opis systemu zarządzania i kontroli określony w art. 69 ust. 11, obejmującą audyty systemu i audyty operacji. Strategia audytu obejmuje audyty systemu nowo wyznaczonych instytucji zarządzających oraz instytucji odpowiadających za zadania w zakresie księgowania wydatków. Audyty takie są przeprowadzane w terminie 21 miesięcy od decyzji zatwierdzającej program lub zmianę programu i wskazującej taką instytucję. Strategię audytu sporządza się zgodnie ze wzorem przedstawionym w załączniku XXII i aktualizuje co roku po pierwszym rocznym sprawozdaniu z kontroli oraz opinii audytowej przekazanych Komisji. Strategia ta może dotyczyć jednego lub większej liczby programów.
2. Strategia audytu jest przedkładana Komisji na jej wniosek.

Artykuł 79
Audyty operacji

1. Audyty operacji dotyczą wydatków zadeklarowanych Komisji w roku obrachunkowym na podstawie próby. Próba ta jest reprezentatywna i oparta na statystycznych metodach doboru próby.
2. W przypadku gdy populacja obejmuje mniej niż 300 jednostek próby, można zastosować niestatystyczną metodę doboru próby na podstawie profesjonalnego osądu instytucji audytowej. W takich przypadkach wielkość próby musi być wystarczająca do tego, aby instytucja audytowa sporządziła ważną opinię audytową. Niestatystyczna metoda doboru próby obejmuje co najmniej 10 % wybranych losowo jednostek próby w populacji w danym roku obrachunkowym.

Próba statystyczna może obejmować jeden lub większą liczbę programów otrzymujących wsparcie z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności oraz FST oraz – z zastosowaniem stratyfikacji w stosownych przypadkach – jeden lub większą liczbę okresów programowania na podstawie profesjonalnego osądu instytucji audytowej.

Próba operacji wspieranych z EFMRA, FAMI, FBW i IZGW obejmuje operacje wspierane osobno z każdego Funduszu.

3. Audyty operacji obejmują kontrole na miejscu fizycznej realizacji operacji wyłącznie w przypadku, gdy jest to wymagane w odniesieniu do danego rodzaju operacji.

Rozporządzenie w sprawie EFS+ może określać szczegółowe przepisy dotyczące programów lub priorytetów przewidzianych w art. 4 ust. 1 lit. m) tego rozporządzenia. W rozporządzeniu w sprawie FAMI, FBW i IZGW można ustanowić szczegółowe przepisy dotyczące audytów operacji w przypadku, gdy beneficjentem jest organizacja międzynarodowa. W rozporządzeniu w sprawie Interreg można ustanowić szczegółowe zasady dotyczące weryfikacji zarządczych mające zastosowanie do programów Interreg.

Audyty przeprowadza się na podstawie przepisów obowiązujących w chwili przeprowadzania działań w ramach danej operacji.

4. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktu delegowanego zgodnie z art. 114 w celu uzupełnienia niniejszego artykułu przez określenie standardowych gotowych metod doboru próby i stosownych procedur w odniesieniu do jednego lub większej liczby okresów programowania.

Artykuł 80

Uregulowania dotyczące zasady jednego audytu

1. Przeprowadzając audyty Komisja i instytucje audytowe należycie uwzględniają zasadę jednego audytu i zasadę proporcjonalności w odniesieniu do poziomu ryzyka dla budżetu Unii. Służy to, w szczególności, uniknięciu powielania audytów i weryfikacji zarządczych tych samych wydatków zadeklarowanych Komisji i ma na celu zminimalizowanie kosztów weryfikacji zarządczych i audytów i zmniejszenia obciążenia administracyjnego beneficjentów.

Komisja i instytucje audytowe wykorzystują w pierwszej kolejności wszystkie informacje i dokumentację, o których mowa w art. 72 ust. 1 lit. e), w tym wyniki weryfikacji zarządczych, i zwracają się o przekazanie dodatkowych dokumentów i dowodów audytowych od beneficjentów wyłącznie w przypadku, gdy na podstawie profesjonalnego osądu Komisji i instytucji audytowych jest to niezbędne w celu wsparcia rzetelnych wniosków z audytu.

2. W odniesieniu do programów, w przypadku których Komisja stwierdzi, że opinia instytucji audytowej jest wiarygodna, a zainteresowane państwo członkowskie bierze udział we wzmocnionej współpracy w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej, audyty prowadzone przez Komisję ograniczają się do kontroli prac instytucji audytowej.
3. Przed przedłożeniem zestawienia wydatków za rok obrachunkowy, w którym dana operacja została ukończona Komisja lub instytucja audytowa nie przeprowadzają więcej niż jednego audytu w odniesieniu do operacji, w przypadku których łączne wydatki kwalifikowalne nie przekraczają 400 000 EUR w odniesieniu do EFRR lub Funduszu Spójności, 350 000 EUR w odniesieniu do FST, 300 000 EUR w odniesieniu do EFS+ lub 200 000 EUR w odniesieniu do EFMRA, FAMI, FBW lub IZGW.

Inne operacje nie podlegają więcej niż jednemu audytowi na rok obrachunkowy przeprowadzanemu przez instytucję audytową albo Komisję przed przedłożeniem zestawienia wydatków za rok obrachunkowy, w którym dana operacja została ukończona. W przypadku gdy w danym roku kontrolę przeprowadzał Trybunał Obrachunkowy, operacje nie podlegają w tym roku audytowi przeprowadzanemu przez Komisję ani instytucję audytową, o ile rezultaty kontroli przeprowadzonej przez Trybunał Obrachunkowy dla tych operacji mogą być wykorzystane przez instytucję audytową lub Komisję na potrzeby wykonania przez nie stosownych zadań.

4. Niezależnie od ust. 3 każda operacja może podlegać więcej niż jednemu audytowi, jeżeli instytucja audytowa stwierdzi – na podstawie swojego profesjonalnego osądu – że sporządzenie ważnej opinii audytowej nie jest możliwe.
5. Ust. 2 i 3 nie mają zastosowania w przypadku gdy:
 - a) istnieje szczególne ryzyko wystąpienia nieprawidłowości lub podejrzenie nadużycia finansowego;
 - b) konieczne jest ponowne przeprowadzenie prac instytucji audytowej w celu uzyskania pewności co do jej skutecznego funkcjonowania;
 - c) istnieją dowody wskazujące na poważne uchybienie w pracy instytucji audytowej.

Artykuł 81

Weryfikacje zarządcze i audyty instrumentów finansowych

1. Instytucja zarządzająca przeprowadza kontrole zarządcze na miejscu zgodnie z art. 74 ust. 1 wyłącznie na poziomie podmiotów wdrażających instrument finansowy, a w kontekście funduszy gwarancyjnych – na poziomie podmiotów udzielających nowych pożyczek potwierdzonych gwarancją. Instytucja zarządzająca może polegać na weryfikacjach przeprowadzanych przez podmioty zewnętrzne i może nie przeprowadzać kontroli zarządczych na miejscu, pod warunkiem że posiada wystarczające dowody potwierdzające kompetencje tych podmiotów zewnętrznych.
2. Instytucja zarządzająca nie przeprowadza kontroli na miejscu na szczeblu EBI ani innych międzynarodowych instytucji finansowych, w których państwo członkowskie posiada akcje lub udziały.

EBI lub inne międzynarodowe instytucje finansowe, w których państwo członkowskie posiada akcje lub udziały, przekazują jednak instytucji zarządzającej sprawozdania z kontroli dotyczące wniosków o płatność.

3. Instytucja audytowa przeprowadza audyty systemu i audyty operacji zgodnie z art. 77, 79 lub 83, w stosownych przypadkach, na poziomie podmiotów wdrażających instrument finansowy, a w kontekście funduszy gwarancyjnych – na poziomie podmiotów udzielających nowych pożyczek potwierdzonych gwarancją. Instytucja audytowa może uwzględniać, do celów ogólnej pewności, wyniki audytów przeprowadzonych przez zewnętrznych audytorów podmiotów wdrażających instrument finansowy i na tej podstawie może podjąć decyzję o ograniczeniu własnych prac audytowych.
4. W kontekście funduszy gwarancyjnych podmioty odpowiedzialne za audyty programów mogą przeprowadzać audyty podmiotów udzielających nowych pożyczek potwierdzonych gwarancją jedynie w przypadku wystąpienia co najmniej jednej z następujących sytuacji:
 - a) dokumenty potwierdzające stanowiące dowód udzielenia wsparcia z instrumentu finansowego na rzecz ostatecznych odbiorców nie są dostępne na poziomie instytucji zarządzającej lub na poziomie podmiotów wdrażających instrument finansowy;
 - b) są dowody na to, że dokumenty dostępne na poziomie instytucji zarządzającej lub na poziomie podmiotów wdrażających instrument finansowy nie stanowią prawdziwego i dokładnego zapisu udzielonego wsparcia.

5. Instytucja audytowa nie przeprowadza audytów na szczeblu EBI ani innych międzynarodowych instytucji finansowych, w których państwo członkowskie posiada akcje lub udziały, w odniesieniu do instrumentów finansowych wdrażanych przez te podmioty.

EBI lub inne międzynarodowe instytucje finansowe, w których państwo członkowskie posiada akcje lub udziały, przekazują jednak Komisji i instytucji audytowej do końca każdego roku kalendarzowego roczne sprawozdanie z audytu sporządzone przez audytorów zewnętrznych. Sprawozdanie to obejmuje elementy, o których mowa w załączniku XXI, i stanowi podstawę prac instytucji audytowej.

6. EBI lub inne międzynarodowe instytucje finansowe przekazują instytucjom programu wszelkie niezbędne dokumenty umożliwiające im wywiązywanie się z nałożonych na nie obowiązków.

Artykuł 82

Dostępność dokumentów

1. Bez uszczerbku dla zasad pomocy państwa instytucja zarządzająca zapewnia, aby wszystkie dokumenty potwierdzające dotyczące danej operacji wspieranej z Funduszy przechowywane były na odpowiednim poziomie przez okres pięciu lat od dnia 31 grudnia roku, w którym instytucja zarządzająca dokonała ostatniej płatności na rzecz beneficjenta.
2. Bieg okresu, o którym mowa w ust. 1, jest wstrzymywany w przypadku wszczęcia postępowania prawnego albo na wniosek Komisji.

ROZDZIAŁ III

Poleganie na krajowych systemach zarządzania

Artykuł 83

Zaawansowane rozwiązania w zakresie proporcjonalności

Państwo członkowskie może zastosować poniższe zaawansowane rozwiązania w zakresie proporcjonalności dotyczące systemu zarządzania i kontroli danego programu, gdy spełnione są warunki określone w art. 84:

- a) na zasadzie odstępstwa od art. 74 ust. 1 lit. a) i art. 74 ust. 2 instytucja zarządzająca może stosować jedynie krajowe procedury przeprowadzania weryfikacji zarządczych;
- b) na zasadzie odstępstwa od art. 77 ust. 1 dotyczącego audytów systemu i art. 79 ust. 1 i 3 dotyczących audytów operacji instytucja audytowa może ograniczyć swoje działania audytowe do audytów operacji obejmujących próbę opartą na statystycznej selekcji 30 jednostek próby w odniesieniu do danego programu lub danej grupy programów.

Do celów weryfikacji zarządczych, o których mowa w akapicie pierwszym lit. a), instytucja zarządzająca może polegać na weryfikacjach przeprowadzonych przez podmioty zewnętrzne, pod warunkiem że dysponuje wystarczającymi dowodami kompetencji tych podmiotów.

W odniesieniu do akapitu pierwszego lit. b), w przypadku gdy populacja obejmuje mniej niż 300 jednostek próby, instytucja audytowa może zastosować metodę niestatystycznego doboru próby zgodnie z art. 79 ust. 2.

Komisja ogranicza swoje własne audyty do dokonania przeglądu prac instytucji audytowej przez ich ponowne przeprowadzenie wyłącznie na szczeblu tej instytucji, chyba że dostępne informacje wskazują na poważne uchybienie w pracy instytucji audytowej.

Artykuł 84

Warunki stosowania zaawansowanych rozwiązań w zakresie proporcjonalności

1. Państwo członkowskie może zastosować zaawansowane rozwiązania w zakresie proporcjonalności, o których mowa w art. 83 w dowolnym momencie okresu programowania, w przypadku gdy Komisja – w swoich opublikowanych rocznych sprawozdaniach z działalności za dwa ostatnie lata poprzedzające taką decyzję państwa członkowskiego – potwierdziła, że system zarządzania i kontroli danego programu funkcjonuje skutecznie, a łączny poziom błędu dla poszczególnych lat wynosi 2 % lub mniej. Przy ocenie skuteczności funkcjonowania systemu zarządzania i kontroli programu Komisja bierze pod uwagę udział danego państwa członkowskiego we wzmocnionej współpracy w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej.

W przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje o zastosowaniu zaawansowanych rozwiązań w zakresie proporcjonalności, o których mowa w art. 83, powiadamia Komisję o stosowaniu takich rozwiązań. W takim przypadku rozwiązania mają zastosowanie od początku kolejnego roku obrachunkowego.

2. Na początku okresu programowania państwo członkowskie może stosować zaawansowane rozwiązania w zakresie proporcjonalności, o których mowa w art. 83, o ile warunki określone w ust. 1 niniejszego artykułu są spełnione w odniesieniu do podobnego programu wdrażanego w latach 2014–2020 oraz w przypadku gdy rozwiązania w zakresie zarządzania i kontroli ustanowione dla programu na lata 2021–2027 opierają się w dużej mierze na rozwiązaniach odnoszących się do poprzedniego programu. W takim przypadku rozwiązania mają zastosowanie od początku wdrażania programu.
3. Państwo członkowskie ustanawia lub odpowiednio aktualizuje opis systemu zarządzania i kontroli oraz strategię audytu określone w art. 69 ust. 11 i art. 78.

Artykuł 85

Dostosowania podczas okresu programowania

1. W przypadku gdy Komisja lub instytucja audytowa stwierdzą, na podstawie przeprowadzonych audytów oraz rocznego sprawozdania z kontroli, że warunki określone w art. 84 nie są już spełniane, Komisja zwraca się do instytucji audytowej o przeprowadzenie dodatkowych prac audytowych zgodnie z art. 69 ust. 3 i upewnia się, że podejmowane są działania zaradcze.

2. W przypadku gdy kolejne roczne sprawozdanie z kontroli potwierdzi, że warunki nadal nie są spełniane, ograniczając tym samym pewność Komisji co do skutecznego funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli oraz zgodności z prawem i prawidłowości wydatków, Komisja zwraca się do instytucji audytowej z wnioskiem o przeprowadzenie audytów systemu.
3. Komisja może, po umożliwieniu państwu członkowskiemu przedstawienia uwag, poinformować to państwo członkowskie, że zaawansowane rozwiązania w zakresie proporcjonalności określone w art. 83 nie mogą być już stosowane od początku kolejnego roku obrachunkowego.

TYTUŁ VII
ZARZĄDZANIE FINANSOWE, PRZEDKŁADANIE
I BADANIE ZESTAWIEN WYDATKÓW
ORAZ KOREKTY FINANSOWE

ROZDZIAŁ I
Zarządzanie finansowe

SEKCJA I
OGÓLNE REGUŁY KSIĘGOWE

Artykuł 86

Zobowiązania budżetowe

1. Decyzja zatwierdzająca program zgodnie z art. 23 stanowi decyzję w sprawie finansowania w rozumieniu art. 110 ust. 1 rozporządzenia finansowego, a powiadomienie zainteresowanego państwa członkowskiego o tej decyzji – zobowiązanie prawne.

W decyzji zostaje określony całkowity wkład Unii w podziale na Fundusze i lata. Jednak w odniesieniu do programów w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”, zatrzymuje się kwotę odpowiadającą 50 % wkładu na lata 2026 i 2027 (zwaną dalej „kwotą elastyczności”) na każdy program w każdym państwie członkowskim i ostatecznie alokuje się ją do danego programu dopiero po przyjęciu decyzji Komisji w następstwie przeglądu śródkresowego zgodnie z art. 18.

2. Zobowiązania budżetowe Unii w odniesieniu do każdego programu są zaciągane przez Komisję w transzach rocznych dla każdego Funduszu w okresie od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r.
3. Na zasadzie odstępstwa od art. 111 ust. 2 rozporządzenia finansowego zobowiązania budżetowe odnoszące się do pierwszej transzy następują po przyjęciu programu przez Komisję.

Artykuł 87

Stosowanie euro

Wszelkie kwoty określone w programach, zgłaszane lub deklarowane Komisji przez państwa członkowskie, są denominowane w euro.

Artykuł 88
Zwrot środków

1. Zwrotu wszelkich środków należnych do budżetu Unii dokonuje się przed terminem płatności wskazanym w nakazie odzyskania środków sporządzonym zgodnie z art. 98 rozporządzenia finansowego. Termin płatności przypada na ostatni dzień drugiego miesiąca po dniu wydania nakazu.
2. Wszelkie opóźnienia w dokonaniu zwrotu środków powodują naliczanie odsetek z tytułu opóźnionych płatności, począwszy od terminu płatności do dnia faktycznego dokonania płatności. Stopa takich odsetek wynosi półtora punktu procentowego powyżej stopy stosowanej przez Europejski Bank Centralny w jego głównych operacjach refinansujących w pierwszym dniu roboczym miesiąca, w którym przypada termin płatności.

SEKCJA II

ZASADY DOKONYWANIA PŁATNOŚCI NA RZECZ PAŃSTW CZŁONKOWSKICH

Artykuł 89
Rodzaje płatności

Płatności dokonuje się w formie płatności zaliczkowych, płatności okresowych oraz płatności salda zestawienia wydatków dla danego roku obrachunkowego.

Artykuł 90
Płatności zaliczkowe

1. Komisja dokonuje płatności zaliczkowych na podstawie łącznego wsparcia z Funduszy określonego w decyzji zatwierdzającej program.
2. Płatności zaliczkowe w odniesieniu do każdego Funduszu są wypłacane w postaci rocznych rat przed dniem 1 lipca każdego roku, z zastrzeżeniem dostępności środków, zgodnie z tym, co następuje:

- a) 2021 r.: 0,5 %;
- b) 2022 r.: 0,5 %;
- c) 2023 r.: 0,5 %;
- d) 2024 r.: 0,5 %;
- e) 2025 r.: 0,5 %;
- f) 2026 r.: 0,5 %.

W przypadku gdy program zostanie przyjęty po dniu 1 lipca 2021 r., wcześniejsze raty są wypłacane w roku, w którym przyjęto program.

3. Na zasadzie odstępstwa od ust. 2 szczegółowe zasady dotyczące płatności zaliczkowych w przypadku programów Interreg zostają określone w rozporządzeniu w sprawie Interreg.

4. Na zasadzie odstępstwa od ust. 2 szczegółowe zasady dotyczące płatności zaliczkowych w przypadku programów wspieranych z FAMI, FBW i IZGW zostają określone w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych Funduszy.
5. Kwota wypłacona w ramach płatności zaliczkowych za lata 2021 i 2022 jest rozliczana w rocznych zestawieniach wydatków Komisji, a za lata 2023–2026 – nie później niż w ramach rozliczeń za ostatni rok obrachunkowy, zgodnie z art. 100.

W przypadku programów wspieranych z FAMI, FBW i IZGW kwota wypłacona w ramach płatności zaliczkowych jest rozliczana w zestawieniach wydatków Komisji nie później niż w ramach rozliczeń za ostatni rok obrachunkowy.
6. Wszystkie odsetki generowane przez płatności zaliczkowe wykorzystuje się na dany program w ten sam sposób co środki z Funduszy i uwzględnia w zestawieniu wydatków za ostatni rok obrachunkowy.

Artykuł 91

Wnioski o płatność

1. Państwo członkowskie składa maksymalnie sześć wniosków o płatność na program, na Fundusz i na rok obrachunkowy. Każdego roku jeden wniosek o płatność można złożyć w dowolnym terminie w każdym okresie między następującymi datami: 28 lutego, 31 maja, 31 lipca, 31 października, 30 listopada oraz 31 grudnia.

Ostatni wniosek o płatność złożony do dnia 31 lipca uznaje się za wniosek o płatność końcową za rok obrachunkowy, który zakończył się w dniu 30 czerwca.

Akapić pierwszy nie ma zastosowania do programów Interreg.

2. Wnioski o płatność uznaje się za dopuszczalne jedynie w przypadku gdy przedłożony został najbardziej aktualny pakiet dokumentów dotyczących poświadczenia wiarygodności, o którym mowa w art. 98.
3. Wnioski o płatność należy składać do Komisji zgodnie ze wzorem przedstawionym w załączniku XXIII; we wnioskach należy uwzględnić, w odniesieniu do każdego priorytetu i, w stosownych przypadkach, według kategorii regionu:
 - a) łączną kwotę kwalifikowalnych wydatków poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych w ramach wdrażanych operacji powiązanych z celami szczegółowymi, w odniesieniu do których warunki podstawowe są spełnione, oraz operacji powiązanych z celami szczegółowymi, w odniesieniu do których warunki podstawowe nie są spełnione, ale które przyczyniają się do spełnienia warunków podstawowych, zgodnie z tym, co ujęto w systemie instytucji wykonującej zadania w zakresie księgowania wydatków;
 - b) kwotę przeznaczoną na pomoc techniczną obliczoną zgodnie z art. 36 ust. 5 lit. b), w stosownych przypadkach;
 - c) łączną kwotę wkładu publicznego, który wniesiono lub który ma zostać wniesiony, w powiązaniu z celami szczegółowymi, w odniesieniu do których warunki podstawowe są spełnione, oraz operacjami powiązanymi z celami szczegółowymi, w odniesieniu do których warunki podstawowe nie są spełnione, ale które przyczyniają się do spełnienia warunków podstawowych, zgodnie z tym, co ujęto w systemie instytucji wykonującej zadania w zakresie księgowania wydatków;

- d) łączną kwotę kwalifikowalnych wydatków poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych w ramach wdrażanych operacji powiązanych z celami szczegółowymi, w odniesieniu do których warunki podstawowe nie są spełnione, z wyjątkiem operacji, które przyczyniają się do spełnienia warunków podstawowych, zgodnie z tym, co ujęto w systemie instytucji wykonującej zadania w zakresie księgowania wydatków.

4. Na zasadzie odstępstwa od ust. 3 lit. a) zastosowanie ma, co następuje:

- a) w przypadku gdy wkład Unii jest wnoszony na podstawie art. 51 lit. a), kwotami ujętymi we wniosku o płatność są kwoty uzasadnione postępami w spełnianiu warunków lub osiąganiu rezultatów, zgodnie z decyzją, o której mowa w art. 95 ust. 2, lub aktem delegowanym, o którym mowa w art. 95 ust. 4;
- b) w przypadku gdy wkład Unii jest wnoszony na podstawie art. 51 lit. c), d) i e), kwotami ujętymi we wniosku o płatność są kwoty określone zgodnie z decyzją, o której mowa w art. 94 ust. 3, lub aktem delegowanym, o którym mowa w art. 94 ust. 4;
- c) dla form dotacji, które wymieniono w art. 53 ust. 1 akapit pierwszy lit. b), c) i d), kwotami ujętymi we wniosku o płatność są koszty obliczone na mającej zastosowanie podstawie.

5. Na zasadzie odstępstwa od ust. 3 w przypadku pomocy państwa wniosek o płatność może obejmować zaliczki wypłacone na rzecz beneficjenta przez podmiot udzielający pomocy na następujących warunkach, które muszą być łącznie spełnione:

- a) zaliczki te podlegają gwarancji udzielonej przez bank lub inną instytucję finansową mającą siedzibę w państwie członkowskim lub są objęte instrumentem przewidzianym jako gwarancja przez podmiot publiczny lub państwo członkowskie;
- b) zaliczki te nie mogą przekraczać 40 % łącznej kwoty pomocy, która ma zostać udzielona beneficjentowi na daną operację;
- c) zaliczki te są pokrywane przez wydatki zapłacone przez beneficjentów w procesie wdrażania operacji i potwierdzone zapłaconymi fakturami lub dokumentami księgowymi o równorzędnej wartości dowodowej najpóźniej w ciągu trzech lat następujących po roku dokonania płatności zaliczki lub do dnia 31 grudnia 2029 r., w zależności od tego, co nastąpi wcześniej; w przeciwnym razie następny wniosek o płatność zostaje odpowiednio skorygowany.

Każdy wniosek o płatność, który obejmuje zaliczki tego rodzaju, odrębnie wykazuje łączną kwotę wypłaconą z programu jako zaliczki, kwotę, która została pokryta wydatkami zapłaconymi przez beneficjentów w terminie trzech lat od dnia wypłaty zaliczki zgodnie z lit. c), oraz kwotę, która nie została pokryta wydatkami zapłaconymi przez beneficjentów i dla której okres trzech lat jeszcze nie upłynął.

6. Na zasadzie odstępstwa od ust. 3 lit. c) niniejszego artykułu w przypadku programów pomocy objętych art. 107 TFUE wkład publiczny odpowiadający wydatkom ujętym we wniosku o płatność musi zostać uprzednio wypłacony beneficjentom przez podmiot udzielający pomocy.

Artykuł 92

Szczególne elementy dotyczące instrumentów finansowych we wnioskach o płatność

1. W przypadku gdy instrumenty finansowe są wdrażane zgodnie z art. 59 ust. 1, wnioski o płatność przedłożone zgodnie z załącznikiem XXIII obejmują łączne kwoty wypłacone lub, w przypadku gwarancji, kwoty przeznaczone na umowy gwarancyjne przez instytucję zarządzającą na rzecz ostatecznych odbiorców, o czym mowa w art. 68 ust. 1 lit. a), b) i c).
2. W przypadku gdy instrumenty finansowe są wdrażane zgodnie z art. 59 ust. 2, wnioski o płatność, które obejmują wydatki na instrumenty finansowe, przedkłada się zgodnie z następującymi warunkami:
 - a) kwota ujęta w pierwszym wniosku o płatność musi zostać uprzednio wypłacona na rzecz instrumentów finansowych i może stanowić do 30 % łącznej kwoty wkładów z programu przeznaczonych na instrumenty finansowe na mocy właściwej umowy o finansowaniu, zgodnie z danym priorytetem i kategorią regionu, w stosownych przypadkach;

- b) kwota ujęta w kolejnych wnioskach o płatność przedłożonych w okresie kwalifikowalności obejmuje wydatki kwalifikowalne, o których mowa w art. 68 ust. 1.
3. Kwota ujęta w pierwszym wniosku o płatność, o której mowa w ust. 2 lit. a), zostaje rozliczona w zestawieniach wydatków Komisji nie później niż w ostatnim roku obrachunkowym.

Wykazuje się ją odrębnie we wnioskach o płatność.

Artykuł 93

Wspólne zasady dotyczące płatności

1. Bez uszczerbku dla art. 15 ust. 5 i 6 i z zastrzeżeniem dostępnego finansowania Komisja dokonuje płatności okresowych w terminie 60 dni od dnia otrzymania przez nią wniosku o płatność.
2. Każdą płatność przypisuje się do najwcześniej otwartego zobowiązania budżetowego danego Funduszu i danej kategorii regionu. Komisja refunduje jako płatności okresowe 95 % kwoty ujętej we wniosku o płatność, wynikającej z zastosowania stopy dofinansowania dla każdego priorytetu do łącznych wydatków kwalifikowalnych lub do wkładu publicznego, w zależności od przypadku. Komisja określa kwoty pozostające do refundacji lub do odzyskania, obliczając saldo zestawienia wydatków zgodnie z art. 100.

3. Wsparcie na rzecz priorytetu udzielane z Funduszy w formie płatności okresowych nie może przewyższać kwoty wsparcia z Funduszy na rzecz priorytetu, określonej w decyzji zatwierdzającej program.
4. W przypadku gdy wkład Unii przyjmuje jakąkolwiek formę wymienioną w art. 51, Komisja nie wypłaca kwoty wyższej niż kwota, o którą zwróciło się państwo członkowskie.
5. Wsparcie na rzecz priorytetu udzielane z Funduszy w formie płatności salda ostatniego roku obrachunkowego nie może przekroczyć żadnej z następujących kwot:
 - a) wkładu publicznego zadeklarowanego we wnioskach o płatność;
 - b) wsparcia z Funduszy, które wypłacono lub które ma zostać wypłacone na rzecz beneficjentów;
 - c) kwoty, o którą wnioskowało państwo członkowskie.

Kwoty refundowane na podstawie art. 36 ust. 5 nie są uwzględniane przy obliczaniu pułapu określonego w akapicie pierwszym lit. b) niniejszego artykułu.

6. Na wniosek państwa członkowskiego płatności okresowe mogą zostać zwiększone o 10 % powyżej stopy dofinansowania mającej zastosowanie do każdego priorytetu w ramach Funduszy, jeżeli państwo członkowskie spełni jeden z następujących warunków po [data wejścia w życie niniejszego rozporządzenia]:
 - a) państwo członkowskie otrzyma pożyczkę od Unii na podstawie rozporządzenia Rady (UE) nr 407/2010¹;

¹ Rozporządzenie Rady (UE) nr 407/2010 z dnia 11 maja 2010 r. ustanawiające europejski mechanizm stabilizacji finansowej (Dz.U. L 118 z 12.5.2010, s. 1).

- b) państwo członkowskie otrzyma średnioterminową pomoc finansową w ramach Europejskiego Mechanizmu Stabilności, zgodnie z ustaleniami zawartymi w Porozumieniu ustanawiającym Europejski Mechanizm Stabilności z dnia 2 lutego 2012 r. lub jak określono w rozporządzeniu Rady (WE) nr 332/2002¹, pod warunkiem wdrożenia programu dostosowań makroekonomicznych;
- c) pomoc finansowa jest udostępniana danemu państwu członkowskiemu pod warunkiem wdrożenia programu dostosowań makroekonomicznych zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 472/2013².

Zwiększona stopa, która nie może przekroczyć 100 %, ma zastosowanie do wniosków o płatność do końca roku kalendarzowego, w którym zakończono świadczenie odnośnej pomocy finansowej.

7. Ust. 6 nie ma zastosowania do programów Interreg.

¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 332/2002 z dnia 18 lutego 2002 r. ustanawiające instrument średnioterminowej pomocy finansowej dla bilansów płatniczych państw członkowskich (Dz.U. L 53 z 23.2.2002, s. 1).

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 472/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru gospodarczego i budżetowego nad państwami członkowskimi należącymi do strefy euro dotkniętymi lub zagrożonymi poważnymi trudnościami w odniesieniu do ich stabilności finansowej (Dz.U. L 140 z 27.5.2013, s. 1).

Artykuł 94

Wkład Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe

1. Komisja może refundować wkład Unii na rzecz programu w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe zgodnie z art. 51 na podstawie kwot i stawek zatwierdzonych decyzją zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu albo określonych w akcie delegowanym, o którym mowa w ust. 4 niniejszego artykułu.
2. Aby wykorzystać wkład Unii na rzecz programu w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe, państwa członkowskie przedkładają Komisji propozycję zgodnie ze wzorami przedstawionymi w załącznikach V i VI jako część przedłożonego programu lub wniosku o zmianę programu.

Kwoty i stawki zaproponowane przez państwo członkowskie zostają ustalone na podstawie następujących elementów i poddane ocenie przez instytucję audytową:

- a) za pomocą rzetelnej, sprawiedliwej i weryfikowalnej metody obliczeń w oparciu o:
 - (i) dane statystyczne, inne obiektywne informacje lub ocenę ekspercką;
 - (ii) zweryfikowane dane historyczne;
 - (iii) zastosowanie zwyczajowej praktyki księgowania kosztów;
- b) projektów budżetów;

- c) zasad dotyczących odpowiednich stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych i stawek ryczałtowych mających zastosowanie w ramach polityk Unii w odniesieniu do podobnego rodzaju operacji;
- d) zasad dotyczących odpowiednich stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych i stawek ryczałtowych stosowanych w ramach systemów dotacji finansowanych w całości przez państwo członkowskie w odniesieniu do podobnego rodzaju operacji.

3. Decyzja zatwierdzająca program lub zmianę programu określa rodzaje operacji objętych refundacją w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe, definicję i kwoty objęte tymi stawkami jednostkowymi, kwotami ryczałtowymi i stawkami ryczałtowymi oraz metody dostosowania kwot.

Państwa członkowskie dokonują refundacji na rzecz beneficjentów do celów niniejszego artykułu. Refundacja ta może przyjąć dowolną formę wsparcia.

Wyłącznym celem audytów Komisji i państwa członkowskiego oraz weryfikacji zarządczych przeprowadzonych przez państwa członkowskie jest sprawdzenie, czy warunki dokonania refundacji przez Komisję zostały spełnione.

4. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktu delegowanego zgodnie z art. 114 w celu uzupełnienia niniejszego artykułu poprzez określenie na poziomie unijnym stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych i stawek ryczałtowych, ich kwot i metod dostosowania z wykorzystaniem sposobów, o których mowa w ust. 2 akapit drugi lit. a)–d) niniejszego artykułu.
5. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania do wkładu Unii na pomoc techniczną refundowanego na podstawie art. 51 lit. e).

Artykuł 95

Wkład Unii w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami

1. Komisja może refundować wkład Unii na rzecz całego lub części danego priorytetu programu w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami zgodnie z art. 51 na podstawie kwot zatwierdzonych decyzją, o której mowa w ust. 2 niniejszego artykułu albo określonych w akcie delegowanym, o którym mowa w ust. 4 niniejszego artykułu. Aby wykorzystać wkład Unii na rzecz programu w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami, państwa członkowskie przedkładają Komisji propozycję zgodnie ze wzorami przedstawionymi w załącznikach V i VI jako część programu lub wniosku o zmianę programu. Propozycja ta zawiera następujące informacje:
 - a) wskazanie właściwego priorytetu i określenie całkowitej kwoty, której dotyczy finansowanie niepowiązane z kosztami;
 - b) opis części programu i rodzaju operacji objętych finansowaniem niepowiązanym z kosztami;
 - c) opis warunków, jakie należy spełnić, lub rezultatów, które mają zostać osiągnięte, oraz harmonogram;
 - d) wyniki pośrednie, od osiągnięcia których zależy dokonanie przez Komisję refundacji;
 - e) jednostki miary;

- f) harmonogram refundacji dokonywanej przez Komisję i odpowiednie kwoty powiązane z postępami w spełnianiu warunków lub osiągnięciu rezultatów;
 - g) określenie sposobu weryfikacji wyników pośrednich i spełnienia warunków lub osiągnięcia rezultatów;
 - h) metody dostosowania kwot, w stosownych przypadkach;
 - i) rozwiązania służące zapewnieniu, że ścieżka audytu, zgodna z załącznikiem XIII, wykazuje spełnienie warunków lub osiągnięcie rezultatów;
 - j) zakładana forma metody refundacji na potrzeby dokonania refundacji na rzecz beneficjenta lub beneficjentów w ramach priorytetu lub części priorytetu programów, których dotyczy niniejszy artykuł.
2. Decyzja zatwierdzająca program lub wniosek dotyczący zmiany programu zawiera wszystkie elementy wymienione w ust. 1.
3. Do celów niniejszego artykułu państwa członkowskie dokonują refundacji kosztów na rzecz beneficjentów. Refundacja ta może przyjąć dowolną formę wsparcia.

Wyłącznym celem audytów Komisji i państw członkowskich oraz weryfikacji zarządczych przeprowadzonych przez państwa członkowskie jest sprawdzenie, czy warunki dokonania refundacji przez Komisję zostały spełnione lub czy rezultaty zostały osiągnięte.

4. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktu delegowanego zgodnie z art. 114 w celu uzupełnienia niniejszego artykułu poprzez określenie na szczeblu unijnym kwot finansowania niepowiązanego z kosztami w podziale na rodzaj operacji, metod dostosowania kwot i warunków, które należy spełnić, lub rezultatów, które należy osiągnąć.

SEKCJA III

WSTRZYMANIA I ZAWIESZENIA

Artykuł 96

Wstrzymanie biegu terminu płatności

1. Komisja może wstrzymać bieg terminu płatności, z wyjątkiem płatności zaliczkowych, maksymalnie na okres sześciu miesięcy, w przypadku gdy spełniony jest dowolny z następujących warunków:
 - a) dostępne są dowody sugerujące istnienie poważnego uchybienia, w odniesieniu do którego nie podjęto środków naprawczych;
 - b) Komisja musi przeprowadzić dodatkowe weryfikacje po otrzymaniu informacji sugerujących, że wydatek ujęty we wniosku o płatność może być związany z nieprawidłowością.
2. Państwo członkowskie może wyrazić zgodę na przedłużenie okresu wstrzymania o trzy miesiące.

3. Komisja ogranicza wstrzymanie do części wydatków, której dotyczą elementy, o których mowa w ust. 1, chyba że określenie takiej części wydatków jest niemożliwe. Komisja informuje pisemnie państwo członkowskie i instytucję zarządzającą o przyczynach wstrzymania i wzywa je do zaradzenia sytuacji. Komisja kończy wstrzymanie biegu terminu płatności niezwłocznie po podjęciu środków zaradczych w odniesieniu do elementów, o których mowa w ust. 1.
4. W przepisach dotyczących poszczególnych Funduszy odnoszących się do EFMRA można określić konkretne podstawy wstrzymania płatności powiązane z nieprzestrzeganiem zasad mających zastosowanie w ramach wspólnej polityki rybołówstwa.

Artykuł 97

Zawieszenie płatności

1. Komisja może zawiesić całość lub część płatności, z wyjątkiem płatności zaliczkowych, po umożliwieniu państwu członkowskiemu zgłoszenia uwag, jeżeli spełniony jest dowolny z następujących warunków:
 - a) państwo członkowskie nie podjęło niezbędnych działań w celu zaradzenia sytuacji, która doprowadziła do wstrzymania biegu terminu płatności na podstawie art. 96;
 - b) istnieje poważne uchybienie;
 - c) wydatek ujęty we wniosku o płatność związany jest z nieprawidłowością, która nie została skorygowana;

- d) Komisja wydała uzasadnioną opinię w odniesieniu do procedury uchybienia zgodnie z art. 258 TFUE, która to opinia dotyczy sprawy stwarzającej zagrożenie dla zgodności z prawem i prawidłowości wydatku.
- 2. Komisja cofa zawieszenie całości lub części płatności, gdy państwo członkowskie podjęło środki zaradcze w odniesieniu do elementów, o których mowa w ust. 1.
- 3. W przepisach dotyczących poszczególnych Funduszy odnoszących się do EFMRA można określić konkretne podstawy zawieszenia płatności powiązane z nieprzestrzeganiem zasad mających zastosowanie w ramach wspólnej polityki rybołówstwa.

ROZDZIAŁ II

Przedkładanie i badanie zestawień wydatków

Artykuł 98

Treść i przedkładanie zestawień wydatków

- 1. W odniesieniu do każdego roku obrachunkowego, w przypadku którego przedłożono wnioski o płatność, państwo członkowskie przedkłada Komisji do dnia 15 lutego następujące dokumenty (zwane dalej „pakietem dokumentów dotyczących poświadczenia wiarygodności”) odnoszące się do poprzedniego roku obrachunkowego:
 - a) zestawienie wydatków zgodnie ze wzorem przedstawionym w załączniku XXIV;

- b) deklarację zarządczą, o której mowa w art. 74 ust. 1 lit. f), zgodnie ze wzorem przedstawionym w załączniku XVIII;
 - c) roczną opinię audytową, o której mowa w art. 77 ust. 3 lit. a), zgodnie ze wzorem przedstawionym w załączniku XIX;
 - d) roczne sprawozdanie z kontroli, o którym mowa w art. 77 ust. 3 lit. b), zgodnie ze wzorem przedstawionym w załączniku XX.
2. W wyjątkowych przypadkach Komisja może na wniosek zainteresowanego państwa członkowskiego wydłużyć termin, o którym mowa w ust. 1, do dnia 1 marca.
3. Zestawienie wydatków zawiera na poziomie każdego priorytetu i, w stosownych przypadkach, funduszu i, w zależności od sytuacji, kategorii regionu:
- a) łączną kwotę kwalifikowalnych wydatków ujętą w systemach księgowych instytucji wykonującej zadania w zakresie księgowania wydatków, która to kwota została ujęta we wniosku o płatność końcową za dany rok obrachunkowy, i łączną kwotę odpowiadającego jej wkładu publicznego, który wniesiono lub który ma zostać wniesiony, w powiązaniu z celami szczegółowymi, w odniesieniu do których warunki podstawowe są spełnione, oraz operacjami powiązanymi z celami szczegółowymi, w odniesieniu do których warunki podstawowe nie są spełnione, ale które przyczyniają się do spełnienia warunków podstawowych;
 - b) kwoty wycofane w trakcie roku obrachunkowego;

- c) kwoty wkładu publicznego wypłacone na rzecz instrumentów finansowych;
 - d) dla każdego priorytetu – wyjaśnienie ewentualnych różnic pomiędzy kwotami zadeklarowanymi na podstawie lit. a) a kwotami zadeklarowanymi we wnioskach o płatność za ten sam rok obrachunkowy.
4. Pakiet dokumentów dotyczących poświadczenia wiarygodności nie dotyczy łącznej kwoty kwalifikowalnych wydatków poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych w ramach wdrażanych operacji lub odpowiedniego wkładu publicznego, który wniesiono lub który ma zostać wniesiony, w powiązaniu z celami szczegółowymi, w odniesieniu do których warunki podstawowe nie są spełnione, z wyjątkiem operacji, które przyczyniają się do spełnienia warunków podstawowych.
5. Zestawienia wydatków nie uznaje się za dopuszczalne, jeżeli państwo członkowskie nie wprowadziło korekt niezbędnych, aby obniżyć poziom błędu rezydualnego dotyczącego zgodności z prawem i prawidłowości wydatku ujętego w zestawieniu wydatków do wartości 2 % lub mniej.
6. Państwa członkowskie odliczają w zestawieniu wydatków w szczególności:
- a) wydatki nieprawidłowe, które zostały objęte korektami finansowymi zgodnie z art. 103;
 - b) wydatki, które podlegają bieżącej ocenie pod kątem ich zgodności z prawem i prawidłowości;
 - c) inne kwoty, w razie konieczności, by obniżyć poziom błędu rezydualnego wydatków zadeklarowanych w zestawieniu wydatków do 2 % lub mniej.

W kolejnych latach obrachunkowych państwo członkowskie może ująć we wniosku o płatność wydatek określony w akapicie pierwszym lit. b) po potwierdzeniu zgodności z prawem i prawidłowości tego wydatku.

7. Nie naruszając art. 104, państwo członkowskie może skorygować nieprawidłowe kwoty, które wykryło po przedłożeniu zestawienia wydatków, w którym odnośne kwoty były ujęte, dokonując odpowiednich korekt za rok obrachunkowy, w którym wykryto daną nieprawidłowość.
8. W ramach pakietu dokumentów dotyczących poświadczenia wiarygodności państwo członkowskie przedkłada za ostatni rok obrachunkowy końcowe sprawozdanie z wykonania, o którym mowa w art. 43, lub ostatnie roczne sprawozdanie z wykonania odnoszące się do FAMI, FBW lub IZGW.

Artykuł 99

Badanie zestawień wydatków

Komisja upewnia się, że zestawienie wydatków jest kompletne, rzetelne i prawdziwe do dnia 31 maja roku następującego po zakończeniu danego roku obrachunkowego, chyba że zastosowanie ma art. 102.

Artykuł 100
Obliczanie salda

1. Komisja, przy określaniu kwoty, którą są obciążane Fundusze w danym roku obrachunkowym, i wynikających z tego korekt dotyczących płatności na rzecz państwa członkowskiego bierze pod uwagę:
 - a) kwoty ujęte w zestawieniu wydatków, o których mowa w art. 98 ust. 3 lit. a) i do których ma być zastosowana stopa dofinansowania dla każdego priorytetu;
 - b) łączną kwotę płatności okresowych dokonanych przez Komisję w tym roku obrachunkowym;
 - c) w przypadku EFRR, EFS+, Funduszu Spójności, FST i EFMRA, w latach 2021 i 2022 – kwotę płatności zaliczkowych.
2. W przypadku gdy istnieje kwota podlegająca odzyskaniu od państwa członkowskiego, Komisja wydaje w związku z nią nakaz odzyskania środków, który zostaje wykonany, w miarę możliwości, przez potrącenie tej kwoty od kwot należnych państwu członkowskiemu w ramach kolejnych płatności na rzecz tego samego programu. Odzyskanie takie nie stanowi korekty finansowej i nie zmniejsza wsparcia z Funduszy na rzecz programu. Odzyskana kwota stanowi dochody przeznaczone na określony cel zgodnie z art. 21 ust. 3 rozporządzenia finansowego.

Artykuł 101

Procedura badania zestawień wydatków

1. Procedura określona w art. 102 ma zastosowanie w jednym z następujących przypadków:
 - a) instytucja audytowa przedstawiła opinię audytową z zastrzeżeniami lub negatywną opinię audytową z przyczyn powiązanych z kompletnością, rzetelnością i prawdziwością zestawienia wydatków; albo
 - b) Komisja ma dowody, które kwestionują wiarygodność opinii audytowej bez zastrzeżeń.
2. We wszystkich pozostałych przypadkach Komisja oblicza kwoty, którymi są obciążane Fundusze zgodnie z art. 100, i dokonuje odpowiednich płatności lub odzyskuje środki przed dniem 1 lipca. Taka płatność lub takie odzyskanie środków oznaczają zatwierdzenie zestawienia wydatków.

Artykuł 102

Postępowanie kontradyktoryjne dotyczące badania zestawień wydatków

1. Jeżeli instytucja audytowa przedstawia opinię audytową z zastrzeżeniami lub negatywną z przyczyn powiązanych z kompletnością, rzetelnością i prawdziwością zestawienia wydatków, Komisja zwraca się do danego państwa członkowskiego z prośbą o skorygowanie zestawienia wydatków i ponowne przedłożenie dokumentów, o których mowa w art. 98 ust. 1, w terminie jednego miesiąca.

W przypadku gdy w terminie określonym w akapicie pierwszym:

- a) opinia audytowa nie zawiera zastrzeżeń, zastosowanie ma art. 100 i Komisja dokonuje płatności wszelkich dodatkowych kwot należnych lub przystępuje do odzyskania środków w terminie dwóch miesięcy;
- b) opinia audytowa nadal zawiera zastrzeżenia lub państwo członkowskie nie przedłożyło ponownie dokumentów, zastosowanie mają ust. 2, 3 i 4.

- 2. Jeżeli opinia audytowa nadal zawiera zastrzeżenia z przyczyn powiązanych z kompletnością, rzetelnością i prawdziwością zestawienia wydatków lub jeżeli opinia ta nadal jest niewiarygodna, Komisja informuje państwo członkowskie o kwocie, którą są obciążane Fundusze na dany rok obrachunkowy.
- 3. W przypadku gdy w terminie jednego miesiąca państwo członkowskie wyrazi zgodę na kwotę, o której mowa w ust. 2 niniejszego artykułu Komisja dokonuje płatności wszelkich dodatkowych kwot należnych w terminie dwóch miesięcy lub przystępuje do odzyskania środków zgodnie z art. 100.
- 4. W przypadku gdy państwo członkowskie nie wyrazi zgody na kwotę, o której mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, Komisja ustala kwotę, którą są obciążane Fundusze na dany rok obrachunkowy. Takie działanie nie stanowi korekty finansowej i nie zmniejsza wsparcia z Funduszy na rzecz programu. Komisja dokonuje płatności wszelkich dodatkowych kwot należnych w terminie dwóch miesięcy lub przystępuje do odzyskania środków zgodnie z art. 100.

5. W odniesieniu do ostatniego roku obrachunkowego Komisja dokonuje płatności rocznego salda zestawienia wydatków lub odzyskania tego salda w przypadku programów wspieranych z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności, FST i , EFMRA, nie później niż dwa miesiące po terminie zaakceptowania końcowego sprawozdania z wykonania, o którym mowa w art. 43.

ROZDZIAŁ III

Korekty finansowe

Artykuł 103

Korekty finansowe dokonywane przez państwa członkowskie

1. Jeżeli wydatek zadeklarowany Komisji okaże się nieprawidłowy, państwa członkowskie chronią budżet Unii i stosują korekty finansowe poprzez anulowanie całości lub części wsparcia z Funduszy na rzecz operacji lub programu.
2. Korekty finansowe są wykazywane w zestawieniu wydatków za rok obrachunkowy, w którym podjęto decyzję o anulowaniu.
3. Anulowane wsparcie z Funduszy może zostać ponownie wykorzystane przez państwo członkowskie w ramach danego programu, z wyjątkiem operacji, która była przedmiotem korekty, lub, w przypadku gdy korekta finansowa dotyczy nieprawidłowości systemowej – z wyjątkiem operacji, której ta nieprawidłowość systemowa dotyczy.

4. W przepisach dotyczących poszczególnych Funduszy odnoszących się do EFMRA można określić szczególne podstawy korekt finansowych dokonywanych przez państwa członkowskie w związku z nieprzestrzeganiem zasad mających zastosowanie w ramach wspólnej polityki rybołówstwa.
5. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1, 2 i 3 w operacjach obejmujących instrumenty finansowe wkład anulowany zgodnie z niniejszym artykułem w wyniku pojedynczej nieprawidłowości może zostać ponownie wykorzystany w ramach tej samej operacji na następujących warunkach:
- a) w przypadku gdy nieprawidłowość będąca powodem anulowania wkładu została wykryta na szczeblu ostatecznego odbiorcy – wyłącznie na rzecz innych ostatecznych odbiorców w ramach tego samego instrumentu finansowego;
 - b) w przypadku gdy nieprawidłowość będąca powodem anulowania wkładu została wykryta na szczeblu podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy, a instrument finansowy jest wdrażany przez strukturę z funduszem powierniczym – wyłącznie na rzecz innych podmiotów wdrażających fundusze szczegółowe.

W przypadku gdy nieprawidłowość będąca powodem anulowania wkładu została wykryta na szczeblu podmiotu wdrażającego fundusz powierniczy lub na szczeblu podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy, a instrument finansowy jest wdrażany przez strukturę bez funduszu powierniczego, anulowany wkład nie może zostać ponownie wykorzystany w ramach tej samej operacji.

W przypadku korekty finansowej dokonywanej w odniesieniu do nieprawidłowości systemowej anulowany wkład nie może zostać ponownie wykorzystany na żadną operację, której ta nieprawidłowość systemowa dotyczy.

6. Podmioty wdrażające instrumenty finansowe zwracają państwom członkowskim wkłady z programu, których dotyczy nieprawidłowość, wraz z odsetkami i wszelkimi innymi zyskami wygenerowanymi dzięki tym wkładom.

Podmioty wdrażające instrumenty finansowe nie zwracają państwom członkowskim kwot, o których mowa w akapicie pierwszym, pod warunkiem że podmioty te wykazą w odniesieniu do danej nieprawidłowości, że następujące warunki są łącznie spełnione:

- a) nieprawidłowość wystąpiła na szczeblu ostatecznych odbiorców lub, w przypadku funduszu powierniczego, na szczeblu podmiotów wdrażających fundusze szczegółowe lub ostatecznych odbiorców;
- b) podmioty wdrażające instrumenty finansowe wykonywały swoje obowiązki w odniesieniu do wkładów z programu, których dotyczy nieprawidłowość, zgodnie z mającym zastosowanie prawem i z dbałością o jakość zawodową, przejrzystość i staranność, których oczekuje się od doświadczonego podmiotu zawodowo zajmującego się wdrażaniem instrumentów finansowych;
- c) nie można było odzyskać kwot, których dotyczy nieprawidłowość, niezależnie od faktu, że podmioty wdrażające instrumenty finansowe podjęły z należytą starannością wszystkie mające zastosowanie środki umowne i prawne.

Artykuł 104

Korekty finansowe dokonywane przez Komisję

1. Komisja dokonuje korekt finansowych poprzez zmniejszanie wsparcia z Funduszy na rzecz programu, w przypadku gdy stwierdzi, że:
 - a) istnieje poważne uchybienie, które stworzyło zagrożenie dla wsparcia z Funduszy już wypłaconego na rzecz programu;
 - b) wydatek ujęty w zatwierdzonym zestawieniu wydatków jest nieprawidłowy i nie został wykryty ani zgłoszony przez państwo członkowskie;
 - c) państwo członkowskie nie wywiązało się ze swoich obowiązków określonych w art. 97 przed wszczęciem procedury korekty finansowej przez Komisję.

W przypadku gdy Komisja stosuje stawkę ryczałtową korekty finansowej lub ekstrapolację korekty finansowej, odbywa się to zgodnie z załącznikiem XXV.

2. Przed podjęciem decyzji o dokonaniu korekty finansowej Komisja informuje państwo członkowskie o swoich wnioskach i umożliwia mu zgłoszenie, w terminie dwóch miesięcy, uwag i wykazanie, że faktyczny zakres nieprawidłowości jest mniejszy niż wynika to z oceny Komisji. Termin ten może zostać przedłużony, jeżeli zostanie to wspólnie uzgodnione.

3. W przypadku gdy państwo członkowskie nie akceptuje wniosków Komisji, wzywane jest do wzięcia udziału w przesłuchaniu przez Komisję w celu zapewnienia, aby wszystkie istotne informacje i uwagi były dostępne jako podstawa do formułowania przez Komisję wniosków dotyczących stosowania korekty finansowej.
4. Przy uwzględnieniu zakresu, częstotliwości i finansowych skutków nieprawidłowości lub poważnych uchybień Komisja podejmuje w drodze aktu wykonawczego decyzję w sprawie korekty finansowej w terminie 10 miesięcy od dnia przesłuchania lub otrzymania dodatkowych informacji, zgodnie z wymogami Komisji.

Podejmując decyzję w sprawie korekty finansowej, Komisja uwzględnia wszystkie przedstawione informacje i uwagi.

W przypadku gdy państwo członkowskie wyraża zgodę na korektę finansową w sytuacjach, o których mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. a) i c), przed przyjęciem decyzji, o której mowa w akapicie pierwszym niniejszego ustępu, może ono ponownie wykorzystać odnośne kwoty. Możliwość ta nie ma zastosowania do przypadku korekty finansowej na podstawie ust. 1 akapit pierwszy lit. b).

5. W przepisach dotyczących poszczególnych Funduszy odnoszących się do EFMRA można określić konkretne podstawy korekt finansowych dokonywanych przez Komisję w związku z nieprzestrzeganiem zasad mających zastosowanie w ramach wspólnej polityki rybołówstwa.
6. W przepisach dotyczących poszczególnych Funduszy odnoszących się do FST można określić szczególne podstawy korekt finansowych dokonywanych przez Komisję w związku z wynikami poważnie odbiegającymi od celów końcowych ustanowionych dla FST.

ROZDZIAŁ IV

Umorzenie zobowiązań

Artykuł 105

Zasady i reguły dotyczące umorzenia zobowiązań

1. Komisja umarza zobowiązanie dotyczące każdej kwoty w ramach programu, która nie została wykorzystana na płatności zaliczkowe zgodnie z art. 90 lub w odniesieniu do której nie przedłożono wniosku o płatność zgodnie z art. 91 i 92 do dnia 31 grudnia trzeciego roku kalendarzowego następującego po roku, w którym zaciągnięto zobowiązania budżetowe na lata 2021–2026.
2. Ta część zobowiązań, która pozostaje otwarta w dniu 31 grudnia 2029 r., zostaje umorzona, jeżeli pakiet dokumentów dotyczących poświadczenia wiarygodności i końcowe sprawozdanie z wykonania dla programów wspieranych z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności, FST i EFMRA nie zostały przedłożone Komisji w terminie określonym w art. 43 ust. 1.

Artykuł 106

Wyjątki od reguł dotyczących umorzenia zobowiązań

1. Kwotę, odpowiadającą zobowiązaniu, które podlega umorzeniu, pomniejsza się o kwoty równe tej części zobowiązania budżetowego, w odniesieniu do której:
 - a) operacje są zawieszone w związku z postępowaniem sądowym lub odwołaniem administracyjnym o skutku zawieszającym; lub

- b) niemożliwe było złożenie wniosku o płatność z powodu działania siły wyższej mającej poważny wpływ na wdrażanie całości lub części programu.

Instytucje krajowe powołujące się na działanie siły wyższej muszą udowodnić jej bezpośrednie konsekwencje dla wdrażania całości lub części programu.

- 2. Do dnia 31 stycznia państwo członkowskie przesyła Komisji informacje dotyczące wyjątków, o których mowa w ust. 1 akapit pierwszy lit. a) i b), w odniesieniu do kwoty, która podlega zadeklarowaniu do dnia 31 grudnia poprzedniego roku.

Artykuł 107

Procedura umorzenia zobowiązań

- 1. Komisja informuje państwo członkowskie o kwocie odpowiadającej zobowiązaniu, które podlega umorzeniu wynikającej z informacji, które uzyskała na dzień 31 stycznia.
- 2. Państwo członkowskie ma dwa miesiące na wyrażenie zgody na kwotę, która ma zostać umorzona, lub na przedstawienie swoich uwag.
- 3. Do dnia 30 czerwca państwo członkowskie przedkłada Komisji zmieniony plan finansowy uwzględniający na dany rok kalendarzowy zmniejszoną kwotę wsparcia w odniesieniu do jednego lub większej liczby priorytetów programu. W przypadku programów, które uzyskują wsparcie z więcej niż jednego Funduszu, kwota wsparcia zostaje zmniejszona w podziale na Fundusze proporcjonalnie do kwot, których dotyczy umorzenie zobowiązań i które nie zostały wykorzystane w danym roku kalendarzowym.

W przypadku nieprzedłożenia takiego planu Komisja dokonuje zmiany planu finansowego poprzez zmniejszenie wkładu z Funduszy na dany rok kalendarzowy. Wspomniane zmniejszenie przypisuje się do każdego priorytetu proporcjonalnie do kwot odpowiadających zobowiązaniom, które podlegają umorzeniu i które nie zostały wykorzystane w danym roku kalendarzowym.

4. Komisja zmienia decyzję zatwierdzającą program nie później niż w dniu 31 października.

TYTUŁ VIII

RAMY FINANSOWE

Artykuł 108

Zasięg geograficzny wsparcia w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”

1. EFRR, EFS+ i Fundusz Spójności wspierają cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” we wszystkich regionach odpowiadających poziomowi 2 wspólnej klasyfikacji jednostek terytorialnych do celów statystycznych (zwanym dalej „regionami na poziomie NUTS 2”) ustanowionej rozporządzeniem (WE) nr 1059/2003 zmienionym rozporządzeniem (UE) 2016/2066.
2. Zasoby z EFRR i EFS+ na cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” alokuje się na następujące trzy kategorie regionu na poziomie NUTS 2:
 - a) regiony słabiej rozwinięte, których PKB na mieszkańca jest niższy niż 75 % średniego PKB UE-27 („regiony słabiej rozwinięte”);

- b) regiony w okresie przejściowym, których PKB na mieszkańca wynosi między 75 % a 100 % średniego PKB UE–27 („regiony w okresie przejściowym”);
- c) regiony lepiej rozwinięte, których PKB na mieszkańca jest wyższy niż 100 % średniego PKB UE–27 („regiony lepiej rozwinięte”).

Klasyfikację regionów w ramach jednej z tych trzech kategorii określa się w oparciu o to, jak PKB na mieszkańca każdego regionu, mierzony według standardów siły nabywczej (SSN) i obliczony na podstawie danych liczbowych dla Unii za lata 2015–2017, odnosi się do średniego PKB UE–27 w tym samym okresie odniesienia.

- 3. Fundusz Spójności wspiera te państwa członkowskie, w których dochód narodowy brutto (DNB) na mieszkańca, mierzony według SSN i obliczany na podstawie danych liczbowych dla Unii za lata 2015-2017, wynosi mniej niż 90 % średniego DNB na mieszkańca UE–27 w tym samym okresie odniesienia.
- 4. Komisja, w drodze aktu wykonawczego, przyjmuje decyzję ustanawiającą wykaz regionów spełniających kryteria jednej z tych trzech kategorii regionu oraz państw członkowskich spełniających kryteria, o których mowa w ust. 3. Wykaz ten obowiązuje od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r.

Artykuł 109

Zasoby na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej

1. Zasoby na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej dostępne na zobowiązanie budżetowe na okres 2021–2027 w kontekście WRF wynoszą 330 234 776 621 EUR w cenach z 2018 r. na EFRR, EFS+ i Fundusz Spójności oraz 7 500 000 000 EUR w cenach z 2018 r. na FST.

Zasoby, o których mowa w akapicie pierwszym, uzupełnia się o kwotę 10 000 000 000 EUR w cenach z 2018 r. na działania, o których mowa w art. 1 ust. 2 rozporządzenia Rady (UE) 2020/2094¹ do celów rozporządzenia FST. Kwota ta stanowi zewnętrzne dochody przeznaczone do celów art. 21 ust. 5 rozporządzenia finansowego.

Do celów programowania, a następnie ujęcia w budżecie Unii, kwoty, o których mowa w akapitach pierwszym i drugim, podlegają indeksacji na poziomie 2 % rocznie.

2. Komisja, w drodze aktu wykonawczego, przyjmuje decyzję określającą roczny podział zasobów ogólnych na EFRR, EFS+ i Fundusz Spójności między państwa członkowskie w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”, oraz w stosownych przypadkach według kategorii regionu, zgodnie z metodami określonymi w załączniku XXVI.

¹ Rozporządzenie Rady (UE) 2020/2094 z dnia 14 grudnia 2020 r. ustanawiające Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19 (Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 23).

W decyzji tej określa się także roczny podział zasobów ogólnych między państwa członkowskie w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg).

3. 0,35 % zasobów, o których mowa w ust. 1 akapity pierwszy i drugi, po odliczeniu wsparcia na rzecz CEF, o którym to wsparciu mowa w art. 110 ust. 3, przeznacza się na pomoc techniczną z inicjatywy Komisji.

Artykuł 110

Zasoby na cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” oraz na cel „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg)

1. Zasoby na cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” w ramach WRF ustala się na poziomie 97,6 % zasobów ogólnych (tj. na łączną kwotę 329 684 776 621 EUR) i alokuje się w następujący sposób:
 - a) 61,3 % (tj. łączna kwota 202 226 984 629 EUR) dla regionów słabiej rozwiniętych;
 - b) 14,5 % (tj. łączna kwota 47 771 802 082 EUR) dla regionów w okresie przejściowym;
 - c) 8,3 % (tj. łączna kwota 27 202 682 372 EUR) dla regionów lepiej rozwiniętych;
 - d) 12,9 % (tj. łączna kwota 42 555 570 217 EUR) dla państw członkowskich otrzymujących wsparcie z Funduszu Spójności;

- e) 0,6 % (tj. łączna kwota 1 927 737 321 EUR) jako dodatkowe finansowanie dla regionów najbardziej oddalonych, wskazanych w art. 349 TFUE, oraz regionów na poziomie NUTS 2 spełniających kryteria określone w art. 2 Protokołu nr 6 do Aktu przystąpienia z 1994 r.;
- f) 0,2 % (tj. łączna kwota 500 000 000 EUR) na międzyregionalne inwestycje w innowacje;
- g) 2,3 % (tj. łączna kwota 7 500 000 000 EUR) na Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

2. Kwota zasobów dostępnych dla EFS+ w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” wynosi 87 319 331 844 EUR.

Kwota dodatkowego finansowania dla regionów, o których mowa w ust. 1 lit. e), alokowana na EFS+ wynosi 472 980 447 EUR.

3. Kwota wsparcia z Funduszu Spójności, która ma zostać przesunięta do CEF, wynosi 10 000 000 000 EUR. Zostanie ona wydatkowana na projekty dotyczące infrastruktury transportowej, z uwzględnieniem potrzeb państw członkowskich i regionów w zakresie inwestycji w infrastrukturę, poprzez ogłoszenie specjalnych naborów wniosków zgodnie z rozporządzeniem w sprawie CEF wyłącznie w państwach członkowskich kwalifikujących się do finansowania z Funduszu Spójności.

Komisja przyjmuje akt wykonawczy określający kwotę, która ma zostać przesunięta z alokacji każdego państwa członkowskiego w ramach Funduszu Spójności do CEF i ustaloną proporcjonalnie dla całego okresu.

Alokację w ramach Funduszu Spójności dla każdego państwa członkowskiego zmniejsza się odpowiednio.

Roczne środki odpowiadające wsparciu z Funduszu Spójności, o których mowa w akapicie pierwszym, zapisywane są w odnośnych liniach budżetowych CEF od roku budżetowego 2021.

30 % zasobów przesuniętych do CEF zostaje niezwłocznie po przesunięciu udostępnione wszystkim państwom członkowskim kwalifikującym się do finansowania z Funduszu Spójności na finansowanie projektów dotyczących infrastruktury transportowej zgodnie z rozporządzeniem w sprawie CEF.

Do specjalnych naborów wniosków, o których mowa w akapicie pierwszym, mają zastosowanie przepisy dotyczące sektora transportu na mocy rozporządzenia w sprawie CEF. Do dnia 31 grudnia 2023 r. wybór projektów kwalifikujących się do finansowania odbywa się z zachowaniem krajowych alokacji w ramach Funduszu Spójności w odniesieniu do 70 % zasobów przesuniętych do CEF.

Od dnia 1 stycznia 2024 r. zasoby przesunięte do CEF, na które nie zostały zaciągnięte zobowiązania w odniesieniu do projektów dotyczących infrastruktury transportowej, są udostępniane wszystkim państwom członkowskim kwalifikującym się do finansowania z Funduszu Spójności na finansowanie projektów dotyczących infrastruktury transportowej zgodnie z rozporządzeniem w sprawie CEF.

W celu wspierania państw członkowskich kwalifikujących się do finansowania z Funduszu Spójności i które mogą napotykać trudności w opracowywaniu projektów charakteryzujących się odpowiednim stopniem zaawansowania, jakością lub obiema tymi cechami i które mają wystarczającą unijną wartość dodaną, szczególną uwagę należy zwrócić na pomoc techniczną, mającą na celu wzmocnienie zdolności instytucjonalnych oraz efektywności administracji publicznej i usług publicznych związanych z przygotowaniem i realizacją projektów wymienionych w rozporządzeniu w sprawie CEF.

Komisja dokłada wszelkich starań, aby umożliwić państwom członkowskim kwalifikującym się do finansowania z Funduszu Spójności osiągnięcie – do końca okresu 2021–2027 – możliwie jak największej absorpcji kwoty przesuniętej do CEF, w tym poprzez organizację dodatkowych naborów wniosków.

Przedmiotem szczególnej uwagi i wsparcia na mocy akapitów ósmego i dziewiątego będą te państwa członkowskie, których dochód narodowy brutto (DNB) na mieszkańca, mierzony według standardów siły nabywczej (SSN) za okres 2015–2017, wynosi mniej niż 60 % średniego DNB na mieszkańca UE–27.

Państwa członkowskie, których DNB na mieszkańca, mierzony według SSN za okres 2015–2017, wynosi mniej niż 60 % średniego DNB na mieszkańca UE–27, mają – do dnia 31 grudnia 2024 r. – zagwarantowane 70 % z 70% kwoty, którą przesunęły do CEF.

4. 400 000 000 EUR z zasobów na cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” przeznacza się na Europejską inicjatywę miejską objętą zarządzaniem bezpośrednim lub pośrednim przez Komisję.
5. 175 000 000 EUR z zasobów EFS+ na cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” przeznacza się na objętą zarządzaniem bezpośrednim lub pośrednim współpracę transnarodową na rzecz innowacyjnych rozwiązań.
6. Kwotę, o której mowa w ust. 1 lit. f), przeznacza się z zasobów EFRR w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” na międzyregionalne inwestycje w innowacje objęte zarządzaniem bezpośrednim lub pośrednim.

7. Zasoby na cel „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) wynoszą 2,4 % zasobów ogólnych dostępnych na zobowiązanie budżetowe z Funduszy na okres 2021–2027 (tj. w łącznej kwocie 8 050 000 000 EUR).
8. Kwota, o której mowa w art. 109 ust. 1 akapit drugi, stanowi część zasobów na cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”.

Artykuł 111

Możliwość przesuwania zasobów

1. W ramach przedłożenia umowy partnerstwa lub w kontekście przeglądu śródkresowego Komisja może zaakceptować propozycję państwa członkowskiego w sprawie przesunięcia środków:
 - a) w wysokości nieprzekraczającej 5 % początkowych alokacji dla regionów słabiej rozwiniętych do regionów w okresie przejściowym lub regionów lepiej rozwiniętych oraz z regionów w okresie przejściowym do regionów lepiej rozwiniętych.
 - b) z alokacji dla regionów lepiej rozwiniętych lub regionów w okresie przejściowym do regionów słabiej rozwiniętych oraz z regionów lepiej rozwiniętych do regionów w okresie przejściowym.

Na zasadzie odstępstwa od akapitu pierwszego lit. a) Komisja może zaakceptować dodatkowe przesunięcie w wysokości do 10 % łącznych alokacji dla regionów słabiej rozwiniętych do regionów w okresie przejściowym lub regionów lepiej rozwiniętych w tych państwach członkowskich, których DNB na mieszkańca, mierzony według SSN za okres 2015–2017, wynosi mniej niż 90 % średniego DNB na mieszkańca UE–27. Zasoby z wszelkich dodatkowych przesunięć wykorzystuje się na potrzeby realizowania celów polityki, o których mowa w art. 5 ust. 1 lit. a) i b);

2. Łączne alokacje dla każdego państwa członkowskiego w odniesieniu do celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” oraz celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) nie mogą być przesuwane między tymi celami.
3. W celu zachowania skutecznego wkładu Funduszy w działania, o których mowa w art. 5 ust. 2 oraz na zasadzie odstępstwa od ust. 2 Komisja może, w należycie uzasadnionych okolicznościach i z zastrzeżeniem warunku określonego w ust. 4 niniejszego artykułu – zaakceptować, w drodze aktu wykonawczego, propozycję państwa członkowskiego, złożoną przez nie w ramach pierwszego przedłożenia umowy partnerstwa, o przesunięcie części jego środków z celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) na cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”.
4. Udział celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) w państwie członkowskim przedstawiającym propozycję, o której mowa w ust. 3, nie może być niższy niż 35 % łącznej alokacji dla tego państwa członkowskiego na rzecz celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” oraz celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg), a po przesunięciu nie może być niższy niż 25 % tej łącznej kwoty.

Artykuł 112

Określanie stóp dofinansowania

1. W decyzji zatwierdzającej program ustala się stopę dofinansowania i maksymalną kwotę wsparcia z Funduszy dla każdego priorytetu.

2. W odniesieniu do każdego priorytetu w decyzji Komisji określa się, czy stopa dofinansowania dla tego priorytetu ma być stosowana do jednego z poniższych wkładów:
- a) do łącznego wkładu obejmującego wkład publiczny i prywatny;
 - b) do wkładu publicznego.
3. Stopa dofinansowania dla celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” na poziomie każdego priorytetu nie przekracza:
- a) 85 % dla regionów słabiej rozwiniętych;
 - b) 70 % dla regionów w okresie przejściowym, które w okresie 2014–2020 były sklasyfikowane jako regiony słabiej rozwinięte;
 - c) 60 % dla regionów w okresie przejściowym;
 - d) 50 % dla regionów lepiej rozwiniętych, które zostały sklasyfikowane jako regiony w okresie przejściowym lub których PKB na mieszkańca w okresie 2014-2020 wynosił poniżej 100 %;
 - e) 40 % dla regionów lepiej rozwiniętych.

Stopy dofinansowania określone w akapicie pierwszym lit. a) mają zastosowanie również do regionów najbardziej oddalonych, w tym dodatkowej alokacji dla regionów najbardziej oddalonych.

Stopa dofinansowania dla Funduszu Spójności na poziomie każdego priorytetu nie przekracza 85 %.

W rozporządzeniu w sprawie EFS+ mogą zostać określone wyższe stopy dofinansowania zgodnie z art. 10 i 14 tego rozporządzenia.

Stopa dofinansowania mająca zastosowanie do regionu, w którym są zlokalizowane terytorium lub terytoria wskazane w terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji dla priorytetu wspieranego z FST nie przekracza:

- a) 85 % dla regionów słabiej rozwiniętych;
- b) 70 % dla regionów w okresie przejściowym;
- c) 50 % dla regionów lepiej rozwiniętych.

- 4. Stopa współfinansowania dla programów Interreg nie przekracza 80 % z wyjątkiem przypadków gdy rozporządzenie w sprawie Interreg ustanawia wyższe stopy współfinansowania dla programów w ramach komponentu Interreg D i zewnętrznej współpracy transgranicznej.
- 5. Maksymalne stopy dofinansowania wymienione w ust. 3 i 4 podwyższa się o dziesięć punktów procentowych w odniesieniu do priorytetów realizowanych w całości w ramach rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.
- 6. Środki w zakresie pomocy technicznej realizowane z inicjatywy lub w imieniu Komisji mogą być finansowane w 100 %.

TYTUŁ IX
PRZEKAZANIE UPRAWNIENI, PRZEPISY WYKONAWCZE,
PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

ROZDZIAŁ I

Przekazanie uprawnień i przepisy wykonawcze

Artykuł 113

Przekazanie uprawnień w odniesieniu do niektórych załączników

Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 114, aby wprowadzić zmiany w załącznikach do niniejszego rozporządzenia, z wyjątkiem załączników III, IV, XI, XII, XIII, XXIV i XXVI, w celu dostosowania ich do zmian pojawiających się w okresie programowania..

Artykuł 114

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 79 ust. 4, art. 94 ust. 4 i art. 95 ust. 4 oraz art. 113, powierza się Komisji na czas nieokreślony od dnia ... [Dz.U.: data wejścia w życie niniejszego rozporządzenia].

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 79 ust. 4, art. 94 ust. 4 i art. 95 ust. 4 art. 113 i art. 117 ust. 2, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 79 ust. 4, art. 94 ust. 4 i art. 95 ust. 4, art. 113 i art. 117 ust. 2 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 115
Procedura komitetowa

1. Komisję wspiera komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

ROZDZIAŁ II
Przepisy przejściowe i końcowe

Artykuł 116
Przegląd

Parlament Europejski i Rada dokonają przeglądu niniejszego rozporządzenia do dnia 31 grudnia 2027 r. zgodnie z art. 177 TFUE.

Artykuł 117

Przepisy przejściowe

1. Rozporządzenie (UE) nr 1303/2013 lub wszelkie inne akty prawne mające zastosowanie do okresu programowania 2014–2020 nadal mają zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do programów operacyjnych i operacji wspieranych z EFRR, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybołówstwa w ramach tego okresu programowania.
2. Uprawnienie przekazane Komisji w art. 5 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 do przyjęcia aktu delegowanego w celu ustanowienia europejskiego kodeksu postępowania w sprawie partnerstwa pozostaje w mocy na okres programowania 2021–2027. Przekazanie uprawnienia wykonywane jest zgodnie z art. 114 niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 118

Warunki dotyczące operacji realizowanych w fazach

1. Instytucja zarządzająca może przystąpić do wyboru drugiej fazy operacji stanowiącej drugą fazę operacji wybranej do wsparcia i rozpoczętej na mocy rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, pod warunkiem że łącznie spełnione zostały następujące warunki:
 - a) operacja, wybrana do wsparcia na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, składa się z dwóch faz możliwych do zidentyfikowania z finansowego punktu widzenia, z odrębnymi ścieżkami audytu;
 - b) łączny koszt operacji, o której mowa w lit. a) przekracza kwotę 5 000 000 EUR;

- c) wydatki ujęte we wniosku o płatność w odniesieniu do pierwszej fazy nie zostały ujęte w żadnym wniosku o płatność odnoszącym się do drugiej fazy;
- d) druga faza operacji jest zgodna z obowiązującymi przepisami prawa i kwalifikuje się do otrzymania wsparcia z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności lub EFMRA na mocy przepisów niniejszego rozporządzenia lub rozporządzeń dotyczących poszczególnych Funduszy;
- e) w końcowym sprawozdaniu z wdrażania lub, w kontekście Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybołówstwa, w ostatnim rocznym sprawozdaniu z wdrażania przedłożonym zgodnie z art. 141 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 państwo członkowskie zobowiązuje się do ukończenia w okresie programowania drugiej i ostatniej fazy i do zapewnienia jej operacyjności.

2. Przepisy niniejszego rozporządzenia mają zastosowanie do drugiej fazy operacji.

Artykuł 119
Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w ...

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący

W imieniu Rady
Przewodniczący
